

III.

**Zpráva o plnění Koncepce prevence
a řešení problematiky bezdomovectví
v České republice do roku 2020
za rok 2020**

Praha, 2021

Obsah

Manažerské shrnutí	4
Úvod.....	7
1 Oblast přístupu k bydlení	10
Opatření 5.1.2a.....	11
Opatření 5.1.2b.....	13
Opatření 5.1.2c.....	16
Opatření 5.1.2d.....	18
Opatření 5.1.2e.....	28
Opatření 5.1.2f.....	30
Opatření 5.1.2g.....	33
Opatření 5.1.2h.....	35
Opatření 5.1.2ch.....	39
Opatření 5.1.2i.....	40
Opatření 5.1.2j.....	45
Opatření 5.1.2k.....	48
Opatření 5.1.2m.....	50
Opatření 5.1.2o.....	53
Opatření 5.1.2p.....	55
2 Oblast sociálních služeb.....	57
Opatření 5.2.2a.....	57
Opatření 5.2.2b.....	58
Opatření 5.2.2c.....	59
Opatření 5.2.2d.....	61
Opatření 5.2.2e.....	62
Opatření 5.2.2f.....	63
3 Oblast přístupu ke zdravotní péči	64
Opatření 5.3.2a.....	65
Opatření 5.3.2b.....	67
Opatření 5.3.2c.....	68

Opatření 5.3.2d.....	69
Opatření 5.3.2e.....	71
Opatření 5.3.2f.....	74
Opatření 5.3.2g.....	77
Opatření 5.3.2h.....	77
Opatření 5.3.2ch.....	79
4 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce	81
Opatření 5.4.2a.....	81
Opatření 5.4.2b.....	82
Opatření 5.4.2d.....	83
Opatření 5.4.2e.....	84
Opatření 5.4.2f.....	88
Opatření 5.4.2g.....	90
Opatření 5.4.2h.....	91
Opatření 5.4.2ch.....	93
Opatření 5.4.2i.....	97
Opatření 5.4.2j.....	101
Příloha č. 1: Seznam zkratk.....	106
Příloha č. 2: Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů.....	108

Manažerské shrnutí

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „Konceptu prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020“ (dále jen „Konceptce“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2020. Konceptci schválila vláda České republiky (dále jen „ČR“) svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666.

Problematika bezdomovectví zasahuje do mnoha oblastí. Souvisí úzce s oblastí přístupu k bydlení, oblastí sociálních služeb, přístupem ke zdravotní péči, ale také s dostatečnou osvětou. Za rok 2020 byla opatření Konceptce podpořena například:

- Průměrný měsíční **počet příspěvků na bydlení v roce 2020 byl 156 tisíc**, celkový objem vyplacených dávek **7 mld. Kč**; průměrný měsíční počet **doplatků na bydlení** pro rok 2020 byl **37 tisíc**, celkový objem vyplacených dávek **1,6 mld. Kč**. V celkovém objemu vyplacených dávek nedošlo v porovnání s rokem 2019 k výrazné změně.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí pokračovalo v realizaci projektu „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“, jehož prostřednictvím bylo **v roce 2020 podpořeno v 16 obcích 13 realizátorů**, kteří se přihlásili do Výzvy č. 108 OPZ "Podpora programu Housing First (Bydlení především)" Celkově bylo díky těmto aktivitám projektu v roce 2020 v sociálních bytech **zabydleno 156 domácností**.
- V roce 2020 bylo z Integrovaného regionálního operačního programu schváleno k financování celkem **26 projektů sociálního bydlení za 186 mil. Kč**, které by měly vytvořit celkem 184 sociálních bytů z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Předpokládané ukončení většiny těchto projektů by mělo nastat v druhé polovině roku 2021, 9 projektů již bylo ukončeno. Nejčastějšími příjemci jsou obce (16), dále spolky (9).
- V roce 2020 Státní fond podpory investic přijal **33 žádostí o dotaci na pořízení sociálních bytů v objemu 360,5 mil. Kč a 4 žádosti o úvěr na pořízení dostupných bytů za 75,6 mil. Kč**, zájem se tedy oproti roku předešlému téměř zdvojnásobil.
- **V roce 2020 bylo podpořeno 1429 služeb sociální prevence**. Pro rok 2020 dosáhla celková částka podpory těchto služeb **téměř 2,9 mld. Kč**, což představuje nárůst o **více než 300 mil. Kč oproti roku 2019**, finanční prostředky na sociální služby zaměřené na sociální prevenci se tedy navýšily o **9 %**. Počet podpořených služeb sociální prevence **zaměřených na osoby bez přístřeší činí 219** s celkovou částkou podpory více než **400 mil. Kč., došlo k 5procentnímu nárůstu** vynaložených financí v porovnání s rokem 2019.
- Ministerstvo zdravotnictví v roce 2020 pokračovalo v realizaci **projektu „Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova“**, jehož předmětem je vznik a vybavení ordinací pro potřeby osob bez domova a dalších osob ohrožených ztrátou přístřeší.

- Na území ČR bylo na jaře roku 2019 podle kvalifikovaného odhadu Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí založeného na plošném sčítání a extrapolaci zjištěných výsledků, **21 230 dospělých osob bez domova a přibližně 2 600 dětí bez domova¹; nejvyšší podíl osob bez domova se nachází v Moravskoslezském kraji a Hlavním městě Praze, nejnižší podíl v Jihočeském kraji.**
- Pro osoby bez domova bylo evidováno **532 sociálních služeb** (noclehárny, azylové domy, odborné sociální poradenství, nízkoprahové denní centrum, sociální rehabilitace, domovy se zvláštním režimem).

Záměr zákona o sociálním bydlení byl v roce 2019 změněn na zákon o dostupnosti bydlení a vložen do plánu legislativních prací Ministerstva pro místní rozvoj na rok 2020, v průběhu roku byl zpracováván jeho návrh s novým termínem jeho předložení vládě ČR do 31. května 2021. V současné době (26. května 2021) je namísto zákona o dostupnosti bydlení od MMR projednáván na výborech Poslanecké sněmovny ČR poslanecký návrh zákona o dostupném bydlení, na jehož tvorbě MMR spolupracuje. Návrh zákona o dostupnosti bydlení od MMR tedy nebude do vlády v uvedeném termínu předkládán a vyčká se na ukončení legislativního procesu ohledně poslaneckého návrhu zákona o dostupném bydlení, který reaguje i na problematiku sociálního bydlení.

Monitorováno bylo plnění u 40 opatření, přičemž u 13 z nich (5.1.2a, 5.1.2e, 5.1.2k, 5.1.2m, 5.2.2a, 5.2.2b, 5.2.2c, 5.2.2d, 5.2.2e, 5.2.2f, 5.3.2d, 5.4.2a, 5.4.2b) se jedná o opatření, jejichž plnění je úzce navázáno na přijetí zákona o sociálním/dostupném bydlení, novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, předložení věcného záměru zákona o sociální práci, dalších zákonných norem, či návazných opatření. Plnění opatření bylo v roce 2020 rovněž ztíženo probíhající pandemií COVID-19.

Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti – členové Meziřesortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce (dále jen „MPS“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce. Za rok 2020 lze konstatovat, že **dle stanoviska MPS** z celkem 40 opatření:

- **12 opatření je plněno;**
- **14 opatření je plněno částečně;**
- **14 opatření plněna nejsou.**

¹ Výzkum VÚPSV Sčítání osob bez domova v ČR se zaměřil pouze na některé kategorie bezdomovectví podle mezinárodní typologie ETHOS, jmenovitě na osoby pobývající venku a v noclehárnách (kategorie „bez střechy“) a osoby v azylových domech, domech na půl cesty, obecních ubytovnách pro osoby bez domova, zdravotnických zařízeních (včetně psychiatrických) a věznicích či vazebních věznicích (část kategorie „bez bytu“).

Předkládaná Zpráva je sedmým a také posledním vyhodnocením Koncepce. Na základě vládou ČR schváleného Plánu nelegislativních úkolů na rok 2021 usnesením č. 1315 ze dne 14. prosince 2020 **bude návaznost problematiky bezdomovectví pro roky následující zohledněna rozšířením Strategie sociálního začleňování 2021-2030** (usnesení vlády ČR č. 55 ze dne 20. ledna 2020), což je národní rámcový dokument zastřešující hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených, tj. i v oblasti přístupu k bydlení.

Úvod

Problematika bezdomovectví zasahuje do mnoha oblastí, ve kterých je potřeba brát ohled na zkušenosti a znalosti cílové skupiny lidí bez domova. Souvisí úzce s oblastí přístupu k bydlení, oblastí sociálních služeb či přístupem ke zdravotní péči. Problematika bezdomovectví se v mnoha ohledech prolíná s tématy sociálního vyloučení, resp. sociálního začleňování, zároveň je v dalších aspektech specifická a její praxe těžko přenositelná i z příbuzných oblastí. Obecně lze říci, že žádný nástroj sám o sobě, v izolovaném účinku, nemůže vyřešit problémy osob, které jsou sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, stejně tak nevyřeší ani problematiku bezdomovectví.

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „*Koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (dále jen „*Koncepce*“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2020 a opatření plněných průběžně. Koncepci schválila vláda České republiky (dále jen „*ČR*“) svým usnesením č. 666 ze dne 28. srpna 2013. Koncepce pracuje s různými přístupy řešení problémů osob bez domova s přihlédnutím k míře a diferenciaci jejich problémů. Zahrnuje široké spektrum **témat od podpory přístupu k bydlení a zdravotní péči až po podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů**. Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti.

Uvedenou Koncepcí **vláda přijala funkční definici bezdomovectví ETHOS** (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení), vytvořenou Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen „*FEANTSA*“), přizpůsobenou na prostředí ČR. Dle typologie bezdomovectví ETHOS se jedná o souhrnné označení pro heterogenní populační skupinu zahrnující jak viditelné osoby bez domova, tj. osoby, které **spí venku** (bez střechy), tak osoby, které v důsledku nemožnosti zajistit si jiné bydlení žijí v **ubytovacích zařízeních pro osoby bez domova**, dále osoby, jejichž **bydlení je nejisté**, a také osoby, které žijí **v podmínkách, které neodpovídají minimálním standardům bydlení v daném kulturním a sociálním prostředí**. Východiskem pro prevenci a řešení problému bezdomovectví se tak stal širší, procesuální pohled na problematiku bezdomovectví a nutnost jejího **komplexního, koordinovaného a včasného řešení**.

Na základě výše uvedeného usnesení vlády byl dále vypracován „*Návrh konkrétních kroků a harmonogram k plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (usnesení vlády ze dne 21. května 2014 č. 366; dále jen „*Návrh realizace Koncepce*“), kterým byly konkretizovány kroky k plnění jednotlivých opatření Koncepce a aktualizovány některé gesce, a to zejména v souvislosti se vznikem úřadu ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu.

Koncepce má přispět k **plnění národního cíle v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením**, ke kterému se ČR zavázala v rámci **Národního programu reform**, a který zní takto: „*Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 na úrovni roku 2008.*“ Česká republika současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 100 000 osob.

Koncepce reaguje jak na potřeby ČR, tak i na požadavky EU posílit „zacílené sociální služby na nejvíce znevýhodněné skupiny“. Ve **Strategii Evropa 2020** je bezdomovectví identifikováno jako jedna z nejextrémnějších forem chudoby a sociálního vyloučení. Koncepce byla proto zpracována i v **souladu s písemným prohlášením Evropského parlamentu ze dne 16. prosince 2010 o Strategii EU pro bezdomovectví**.

Obecně je potřeba průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem „Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019-2020“. V rámci projektu proběhne analýza zaměřená na rovnost žen a mužů Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejích opatření na rovnost žen a mužů.

Významnou překážkou pro sociální začleňování a tím i rizikem z hlediska udržení si standardního bydlení je zadluženost. **Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny** (včetně Romů), na jejichž opětovné začlenění je třeba vynaložit komplexní úsilí.

Aby **zdravotní systém** mohl přispívat k lepším výsledkům v oblasti zdraví, byly by vhodné další investice do primární péče a integrované péče, včetně potřebné infrastruktury, zejména v zaostávajících regionech. **Přetrvávajícím problémem je dostupnost a kvalita zdravotní péče (včetně té preventivní) pro osoby bez přístřeší**.

Efektivitu snah sociální inkluze negativně ovlivňuje i absence legislativního řešení dostupného bydlení, které by zahrnovalo i ukotvení sociálního bydlení.

Materiál Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 se zabývá různými přístupy řešení problematiky bezdomovectví, s ohledem na různorodost této cílové skupiny i jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb až po zdravotní péči a podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů**.

Jako stěžejní prostředek řešení problematiky bezdomovectví a podpory osob bez domova či ohrožených ztrátou bydlení jsou z pohledu Koncepce sociální služby a podpora přístupu k bydlení. Je též nutné klást větší důraz na propojení a spolupráci jednotlivých resortů a spolupracujících subjektů a všech gestorů a spolugestorů jednotlivých opatření.

MPSV představilo v září 2018 po několika jednání kulatého stolu ministrů, poslanců, starostů a zástupců neziskových organizací seznam 15 podnětů pro boj s chudobou. Smyslem 15 opatření bylo ukončit obchod s chudobou a pomoci lidem z vyloučených lokalit. Řešení chudoby a sociálních problémů s ní spojených však přesahuje možnosti a kompetence jediného resortu, a tak byla za tímto účelem vytvořena Pracovní skupina, ve které byli zahrnuti veškerí relevantní aktéři z řad dalších resortů, Parlamentu ČR, samospráv, neziskových organizací a dalších kompetentních subjektů. Záměrem Pracovní skupiny bylo dospět ke konsensuálním a konstruktivním návrhům řešení problematických bodů. Mezi hlavní témata, která byla během 5 setkání Pracovní skupiny v říjnu a listopadu 2019 řešena, byly možné legislativní úpravy dávkové podpory v oblasti bydlení, aktivizace příjemců dávek, sociální práce a dostupné bydlení.

Maximum možného bylo zahrnuto do revize dávek na bydlení (doplatek na bydlení a příspěvek na bydlení), byl vypracován návrh zákona o přídavku na bydlení. V důsledku pandemie COVID-19 se nově zanalyzovaly ekonomické a sociální dopady tohoto návrhu a od sloučení dávek se nakonec ustoupilo. Nicméně určitá racionalizující opatření parametrických změn dávek na bydlení byla vložena do poslaneckých novel zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona o státní sociální podpoře, které se v PČR projednávají.

Tato Zpráva je členěna podle jednotlivých částí Koncepce:

- **Oblast přístupu k bydlení;**
- **Oblast sociálních služeb;**
- **Oblast přístupu ke zdravotní péči;**
- **Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce.**

Materiál byl vypracován na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Koncepce, potažmo Návrhu realizace Koncepce) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí.

1 Oblast přístupu k bydlení

Koncepce v oblasti přístupu k bydlení na prvním místě stanovila **standardizaci státní podpory sociálního bydlení**. Pro pozitivní posun v této oblasti je dále nezbytné zajistit **fungující systém prevence bezdomovectví včetně podpory udržení bydlení** pro osoby, které byly bez přístřeší, a bydlení se jim podařilo získat. Důležité je **zavedení nástrojů umožňujících přechod osob ze situace bezdomovectví (včetně substandardního bydlení²) do bydlení**. V souvislosti s bydlením stanovila Koncepce jako úkol také zabezpečení **efektivnějšího využívání stávajících nástrojů dávkových systémů**. Role obcí na poli bytové politiky je nezastupitelná, je proto žádoucí **posílení koordinační a plánovací role obce s rozšířenou působností** ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci spojené s bydlením a **vytvoření podpůrných nástrojů k jejímu naplnění**. Záměr zákona o sociálním bydlení byl v roce 2019 změněn na zákon o dostupnosti bydlení a vložen do plánu legislativních prací MMR na rok 2020. V průběhu roku 2020 byl zpracováván jeho návrh s novým termínem jeho předložení do vlády do 31. května 2021. V současné době (26. května 2021) je namísto zákona o dostupnosti bydlení od MMR projednáván na výborech Poslanecké sněmovny ČR poslanecký návrh zákona o dostupném bydlení, na jehož tvorbě MMR spolupracuje. Návrh zákona o dostupnosti bydlení od MMR tedy nebude do vlády v uvedeném termínu předkládán a vyčká se na ukončení legislativního procesu ohledně poslaneckého návrhu zákona o dostupném bydlení, který reaguje na i problematiku sociálního bydlení.

Na základě usnesení vlády č. 552 ze dne 30. července 2019 došlo s účinností od 1. ledna 2020 k přesunu výkonu agendy sociálního začleňování zajišťované Odborem pro sociální začleňování (Agenturou) Úřadu vlády z Úřadu vlády na MMR, kde je jedním z jeho odborů – odborem pro sociální začleňování.

²Substandardním bydlením je v tomto materiálu míněna taková forma bydlení jako např. ubytovací zařízení nebo jiný než obytný prostor.

Opatření 5.1.2a

5.1.2a Legislativní úprava sociálního bydlení.

Legislativně je třeba vymežit:

- postavení státu a jeho povinnosti,
- postavení obcí a jejich povinností,
- případně také postavení soukromých a neziskových subjektů a církví,
- minimální standardy sociálního bydlení,
- cílové skupiny osob pro sociální bydlení,
- vytvoření nástrojů finanční podpory sociálního bydlení (výstavby, rekonstrukce či odkupy)
- řešení vazeb na související právní předpisy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (dále jen „MLP“)

Termín: II. Q 2016

Kroky:

1. Vypracování věcného záměru zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2015

2. Vypracování zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2016

Plnění opatření:

V průběhu roku 2018 bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona o sociálním bydlení a nahradit ho programem „VÝSTAVBA“.

15. dubna 2019 bylo usnesením vlády č. 246 schváleno nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu podpory investic (dále jen SFPI, dříve Státní fond rozvoje bydlení – SFRB)³ na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů s termínem nabytí účinnosti 30. dubna 2019. Cílem programu je podpora obcí, respektive svazků obcí, prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám, jejichž přítomnost v obci je žádoucí, a to zejména z hlediska zajištění základních veřejných služeb (např. příslušníci veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Současně bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů.

³ Od 1. 6. 2020 přejmenováno na Státní fond podpory investic (SFPI)

Výše uvedené usnesení dále uložilo ministryni pro místní rozvoj, potažmo SFPI povinnost předložit vládě konečné podmínky programu „Výstavba“ před jeho vyhlášením. Upřesňující pokyn vlády k usnesení byl, aby výzva k předkládání žádostí nepovolovala žádat úvěr ani dotaci na koupi bytu, resp. bytového domu. Dne 17. února 2020 bylo vydáno nařízení vlády č. 55/2020 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů.

Na základě výše uvedených pokynů vyhlásil SFPI dne 20. května 2019 dvě výzvy k předkládání žádostí o podporu z programu pracovně nazvaného Výstavba pro obce, a to žádostí o dotace na sociální byty a žádostí o úvěry na dostupné byty. Do konce roku 2019 obdržel SFPI celkem 21 žádostí o podporu ve výši 173,76 mil. Kč. Konkrétně přijato 18 žádostí o dotaci v celkové výši 127,55 mil. Kč a 3 žádosti o úvěr ve výši 46,21 mil. Kč. Z tohoto bylo vydáno 7 příslibů dotace ve výši 38,49 mil. Kč a 1 příslib úvěru ve výši 8,2 mil. Kč. Vyřazeny na žádost klienta byly 3 žádosti za 15,41 mil. Kč. **V roce 2020 SFPI přijal 33 žádostí o dotaci na pořízení sociálních bytů v objemu 360,5 mil. Kč a 4 žádosti o úvěr na pořízení dostupných bytů za 75,6 mil. Kč, zájem se tedy oproti roku předešlému téměř zdvojnásobil. Uzavřeno bylo v roce 2020 11 smluv o dotaci za 69,1 mil. Kč a 2 smlouvy o úvěru za 27,6 mil. Kč a byla tak podpořena výstavba 57 sociálních bytů a 13 dostupných bytů. Celkově byly za roky 2019 a 2020 požadovány dotace na 333 sociálních bytů a úvěry na 70 dostupných bytů.**

Jako příčinu nízkého zájmu o podporu z programu uvádí obce zejména tyto důvody: nepřipravenost investičních projektů ve fázi stavebního povolení, nebo nesoulad projektů s požadavky programu; příliš přísně nastavený limit nejvyššího povoleného příjmu způsobilé domácnosti na úrovni 1,6násobku životního minima; nemožnost pořídit sociální a dostupné byty formou koupě, při které není nutná dlouhá investiční příprava.

V reakci na podněty zástupců obcí přistoupilo MMR k revizi podmínek nařízení vlády a připravilo ve spolupráci s Fondem novelu nařízení vlády, která vstoupila v účinnost 1. 3. 2020. Novelou nařízení došlo k rozšíření cílové skupiny osob pro sociální byty z důvodu zvýšení příjmového stropu z 1,6násobku životního minima na 0,6násobek průměrné hrubé měsíční mzdy v případě jednotlivce.

Záměr zákona o sociálním bydlení byl v roce 2019 změněn na zákon o dostupnosti bydlení a vložen do plánu legislativních prací MMR na rok 2020. V průběhu roku 2020 byl zpracováván jeho návrh s novým termínem jeho předložení do vlády do 31. května 2021. V současné době (26. května 2021) je namísto zákona o dostupnosti bydlení od MMR projednáván na výborech Poslanecké sněmovny ČR poslanecký návrh zákona o dostupném bydlení, na jehož tvorbě MMR spolupracuje. Návrh zákona o dostupnosti bydlení od MMR tedy nebude do vlády

v uvedeném termínu předkládán a vyčká se na ukončení legislativního procesu ohledně poslaneckého návrhu zákona o dostupném bydlení, který reaguje na i problematiku sociálního bydlení.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno, návrh dané legislativy je však projednáván v PSP ČR, usnesením vlády byl termín prodloužen do 31. května 2021.

Opatření 5.1.2b

5.1.2b Zajištění programů podpory pořízení, rekonstrukce nebo výstavby sociálního bydlení.

Gestor: MMR.

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: Stávající podpora poskytovaná MMR probíhá podle podprogramu „Podpora výstavby podporovaných bytů“ v rámci programu „Podpora bydlení“. Kromě výše uvedeného poskytuje SFPI zvýhodněné úvěry podle nařízení vlády č. 284/2011 Sb., o podmínkách poskytnutí a použití finančních prostředků SFPI formou úvěru na podporu výstavby nájemních bytů na území ČR, ve znění nařízení vlády č. 268/2012 Sb., a dále podle nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFPI na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů.

Plnění opatření:

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“) vyhlásil výzvy č. 34 a 35 „Sociální bydlení“ (i v sociálně vyloučených lokalitách) ve specifickém cíli 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP je 7,5 mld. Kč. Indikátor je nastaven na 5 tis. bytových jednotek.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

V březnu 2018 byly v rámci IROP vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 „Sociální bydlení II.“ s celkovou alokací 2 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Výzvy skončily v září 2018, kdy bylo celkem registrováno 389 projektů za cca 3,5 mld. Kč z EFRR, přičemž doporučeno k financování bylo celkem 261 projektů za 2,45 mld. Kč (alokace výzev byla příslušně navýšena). V souvislosti s novými podmínkami 20leté udržitelnosti sociálních bydlení v IROP byly rovněž v červnu 2018 vyhlášeny tři integrované výzvy IROP na sociální bydlení, které zohledňují právě tuto podmínku (výzvy č. 83, 84, 85 – ITI, IPRÚ, CLLD) v souhrnné alokaci ve výši cca 688 mil. Kč z EFRR. Tyto výzvy jsou otevřeny do konce října 2022.

V roce 2020 bylo z IROP schváleno k financování celkem 26 projektů sociálního bydlení za 186 mil. Kč, které by měly vytvořit celkem 184 sociálních bytů z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Celkově bylo prozatím z IROP do konce roku 2020 schváleno 400 projektů sociálního bydlení za 2,87 mld. Kč z EFRR, které by měly vytvořit celkem 2 539 sociálních bytů, z toho bylo ke konci roku dokončeno již 176 projektů, které vytvořily 988 sociálních bytů.

MMR každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu „Podpora bydlení“. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace – věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života.

Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka č. 1: Předběžné počty bytů, na jejichž výstavbu byla v roce 2020 poskytnuta dotace z kapitoly MMR z programu „Podpora bydlení“, podprogram „Podporované byty“:

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2020	podprogram	celkem	236	141 600 000,-
	Podporované byty	Pečovatelské byty	190	114 000 000,-
		Komunitní dům seniorů	46	27 600 000,-

*Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

V březnu 2020 byla Státním fondem podpory investic upravena výzva k podávání žádostí o dotaci z programu Výstavba pro obce na základě novely nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFPI na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů. Dotační a úvěrový program úzce navazuje na IROP SC 2.1 (novelou byl upraven limit příjmů cílové skupiny v souladu s limitem v IROP) a je financován pouze z národních zdrojů. V rámci programu mohou žádat obce o dotaci na pořízení (výstavba, koupě) sociálních bytů nebo o nízkoúročný úvěr na výstavbu dostupných bytů. Cílovou skupinou sociálních bytů jsou nízkopříjmové osoby s nevyhovujícím bydlením. V roce 2020 SFPI přijal 33 žádostí o dotaci za 371 mil. Kč a 4 žádosti o úvěr ve výši 76 mil. Kč. Uzavřeno bylo 11 smluv o dotaci za 69 mil. Kč a 2 smlouvy o úvěru za 28 mil. Kč. V rámci těchto smluv byla podpořena výstavba 49 sociálních bytů a 13 dostupných bytů.

Investování bylo umožněno jen do vlastního majetku, tudíž programy nemohly využít ty obce, které měly majetek v akciových společnostech, byť v nich měly 100% majetkový podíl.

SFPI také poskytuje již od roku 2011 nízkoúročené úvěry na výstavbu nájemních bytů pro vymezené skupiny obyvatelstva, jako jsou lidé do 30 let věku, osoby starší 65 let věku, osoby s nízkými příjmy nebo osoby tělesně postižené. Příjemcem úvěru mohou být fyzické i právnické osoby včetně obcí. V rámci programu vzniklo v roce 2020 84 bytů, celkem za celou dobu programu pak 550 bytů.

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracovalo **Koncepci rodinné politiky (dále jen „Koncepce“)**, která byla 18. září 2017 schválena vládou České republiky na jejím zasedání. Koncepce rodinné politiky se v rámci svých opatření věnuje i mladým rodinám či seniorům, pro které navrhuje několik desítek opatření.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vítá podporu výstavby, ale z dlouhodobého výhledu toto řešení není adekvátní požadavku na systémový přístup k řešení bezdomovectví v ČR. Opatření je částečně plněno programem Výstavba a výzvami IROP (MMR). Stanovisko UZS ČR a KZPS ČR: Z tabulky č. 1 vyplývá, že z programu „Podpora bydlení“, podprogram „Podporované byty“, vznikly pouze byty pro seniory. Bydlení určené pro seniory je důležitou složkou prevence a řešení bezdomovectví, nicméně samo o sobě se ale poněkud míjí s komplexním řešením problematiky bezdomovectví.

Opatření 5.1.2c

5.1.2c Zjišťování skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců v místě/regionu v souvislosti s prevencí a řešením bezdomovectví v rámci strategií sociálního začleňování obce/kraje.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Úřadem vlády, obcemi, kraji, Svazem měst a obcí ČR (SMO ČR), Asociací krajů ČR (AK ČR).

Termín: Průběžně.

Popis opatření: U obcí a krajů žádajících o financování projektů z OP Zaměstnanost 2014–2020 (dále jen „OPZ“) nebo IROP bude u relevantních projektů posuzováno, zda strategie obcí a krajů v oblasti sociálního začleňování zahrnují zjištění skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců.

Plnění opatření:

MPSV realizovalo prostřednictvím VÚPSV v roce 2019 sčítání lidí bez domova, včetně dotazníkového šetření. První část vyhodnocení sčítání byla zveřejněna v roce 2019, závěrečná zpráva z celého šetření byla vydána v roce 2020. Publikace přináší reprezentativní údaje o osobách přespávajících v České republice "venku", v nízko-prahových noclehárnách, v azylových domech, v domech na půl cesty a v nekomerčních obecních ubytovnách pro osoby bez přístřeší. Text informuje o základních sociodemografických charakteristikách osob bez domova, o jejich rodinném a sociálním zázemí a o délce a kontinuitě života bez domova. Dále sleduje ekonomickou aktivitu osob bez domova, jejich zdroje příjmů, zadluženost a saturaci základních životních potřeb. Pozornost je věnována i často špatnému fyzickému a psychickému zdraví a závislostem na alkoholu a na drogách. Sledována je míra využívání a poptávka po jednotlivých typech sociálních služeb pro osoby bez domova. Specifikovány jsou také formy pomoci, které považují za klíčové samotné osoby bez domova. Osoby bez domova přespávající venku jsou oproti těm, které využívají alespoň příležitostně nějaký

typ ubytovací služby, těmi nejchudšími, nejvíce sociálně vyloučenými, s nejméně naplněnými základními životními potřebami a nejčastěji fyzicky či verbálně napadanými. Zároveň jsou mezi nimi nejvíce rozšířeny závislosti na alkoholu a dalších návykových látkách.

MPSV dále pokračovalo v realizaci projektu Podpora sociálního bydlení, v rámci kterého poskytovalo informační a metodickou podporu 13 projektům Housing First z výzvy OPZ č. 108. Pracovníci MPSV poskytovali uvedeným projektům podporu při přípravě a realizaci mapování osob v bytové nouzi a jejich potřeb. Všem realizátorům byl poskytnut odborný podklad Úvod do Housing First, který blíže popisuje možné způsoby mapování osob v bytové nouzi v místech realizace projektů.

Téma bylo dále akcentováno na akcích, které projekt MPSV Podpora sociálního bydlení organizuje. V roce 2020 realizoval tři semináře věnující se zjišťování potřeb osob bez domova. Jednalo se o semináře na tato témata: Mapování cílové skupiny prostřednictvím registračního týdne (27. února 2020), Práce s daty z mapování (27. února 2020), Mapování bytových potřeb a možností v dané lokalitě (9. září 2020).

MMR se v rámci realizace projektu *Systémové zajištění sociálního začleňování* v jednotlivých lokalitách zaměřuje na vyhodnocování potřeb obyvatel formou tzv. vstupních analýz. Pro lepší porozumění vybraným problémům vyloučených lokalit pak zpracovává tzv. tematické výzkumy. Řada z nich se zaměřuje na problematiku bytové nouze a problematiku osob žijících bez domova (zejména v kategorii ETHOS bez bytu, nevhodné bydlení a nejisté bydlení). V rámci těchto výzkumů byly dále rozvíjeny participativní prvky, zejména fokusní skupiny s lidmi bez domova nebo obyvateli v bytové nouzi. Vstupní analýza byla v minulém roce provedena v regionu Kaplicko. Tématem bydlení se zabývaly i evaluace v lokalitách Žďár nad Sázavou, Kadaň a Jesenicko.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Záměr zpracovat metodiky řešení sociálního a dostupného bydlení je v zásadě dobrý, nicméně problematická je z našeho pohledu velká roztržičnost a nejednotnost těchto metodik. Zároveň ale oceňujeme, že existuje metodika na vytipování lokalit v rámci nichž by se následně realizoval i projekt výstavby sociálního a dostupného bydlení.

Opatření 5.1.2d

5.1.2d Zefektivnění sociální práce na obcích/krajích a ÚP ČR, zejm. za účelem posílení terénní sociální práce (včetně práce s osobami před opuštěním institucionální péče nebo výkonu trestu odnětí svobody za účelem prevence bezdomovectví) v souladu s uplatněním metodiky výpočtu pracovníků podle Doporučeného postupu MPSV č. 1/2012.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Asociací poskytovatelů sociálních služeb (dále jen „APSS“), Meziresortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, SMO ČR, AK ČR, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vypracování návrhu věcného záměru zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV

2. k plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení sociální práce na obcích realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014 – 2020.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Plnění opatření:

Jedním z významných nástrojů sociálního začleňování a prevence sociálně patologických jevů je výkon činností sociální práce. Pro účely prevence je primární výkon sociálně práce sociálními pracovníky zařazenými do obecních úřadů obcí s pověřeným obecním úřadem, do úřadů obcí s rozšířenou působností, a metodiků sociální práce a prevence, zařazených do krajských úřadů. Ministerstvo práce a sociálních věcí činnost sociálních pracovníků zařazených v těchto uvedených úřadech podporuje metodicky v oblasti výkonu činností sociální práce, jejichž úkolem je toto vedení dále předávat do území. Při této činnosti je výchozím dokumentem „Doporučený postup č.1/2018 (aktualizovaný doporučený postup 1/2012), dále dochází k finanční podpoře výkonu činností sociální práce formou účelové dotace, která byla zavedena novelou zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

Cílem dotace je garance dostupnosti a kvality výkonu činností sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v letech 2019 a 2020 alokováno 400 mil. Kč pro každý rok. V roce 2020 byly též vyplaceny mimořádné odměny sociálním pracovníkům na obecních a krajských úřadech za mimořádné pracovní nasazení v souvislosti s epidemií COVID-19 v celkové výši 22 mil. Kč.

Výkon činností sociální práce na obecních úřadech byl ze strany MPSV metodicky veden v rámci pravidelných konzultačních dnů pro krajské metodiky sociální práce a prevence,

zasíláním aktuálních informací v průběhu celého roku, vydáváním stanovisek MPSV a prostřednictvím individuální komunikace s jednotlivými krajskými metodiky. Setkání probíhá každý měsíc.

K plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení výkonu činností sociální práce sociálních pracovníků na obecních úřadech realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014-2020 a na ní navazující Strategie sociálního začleňování 2021-2030. Zvýšení efektivity sociální práce v obcích je cílem většiny aktivit oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání, a to jak v rámci aktivní účasti na odborných akcích, tak i realizací systémových projektů (Systémová podpora sociální práce v obcích a Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.).

Oblast sociálně právní ochrany dětí

Podpora mladých lidí před odchodem z náhradní péče z hlediska sociálně-právní ochrany dětí

Na včasnou přípravu mladých lidí po odchodu z náhradní péče se soustředí i pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“). Ti by měli jako koordinátoři případu odpovědní za poskytování sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“) zajišťovat dítěti staršímu 16 let v náhradní péči přípravu na samostatný život po jeho odchodu z ústavní péče či z náhradní rodinné péče (dále jen NRP“). Jejich úkolem je zpřístupnit dětem základní informace a dovednosti, jak začít žít samostatně. V tomto směru vyhodnocují situaci dítěte a jeho rodiny a společně plánují tuto přípravu, při níž se pracovníci OSPOD zaměřují na témata jako je volba povolání, další profesní vzdělávání, zaměstnání, příspěvky a sociální dávky, samostatné bydlení, vedení domácnosti, hospodaření s vlastními financemi, vztahy, sexualita a rodičovství.

Od 1. 10. 2018 do 31. 5. 2022 realizuje MPSV individuální projekt (dále jen „IP MPSV II“) s názvem „*Podpora systémových změn v oblasti služeb péče o ohrožené děti, mladé lidi a rodiny v ČR*“, který reaguje na aktuální situaci v systému péče o ohrožené děti a rodiny. V rámci projektu jsou revidovány podmínky SPO poskytované dětem umístěným v ústavní péči a budou podrobně popsány procesy vedoucí k naplnění potřeb těchto dětí. IP MPSV II je realizován ve spolupráci tří klíčových ministerstev, mezi něž je rozdělena agenda péče o ohrožené děti (MPSV, MZd, MŠMT). Kromě rozříštění systému péče o ohrožené děti projekt reaguje i na další nedostatky, kterými jsou:

- vysoký počet dětí žijících v ústavní péči;

- absence věkové hranice, před jejímž dosažením není možné umístit dítě do institucionální péče v pobytových zařízeních pro děti, a to s ohledem na negativní dopady této formy péče na vývoj dítěte;
- nedostatek a/nebo nedostupnost služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny;
- resortně odlišný přístup k financování a řízení systému, metodického vedení pracovníků, které je překážkou koordinované případové práce s dítětem a jeho rodinou;
- absence monitoringu a řízení kvality práce s ohroženým dítětem a jeho rodinou napříč všemi službami, které jsou v rámci systému péče o ohrožené děti poskytovány.

Tento projekt má tři KA, které jsou velmi důležité z hlediska deinstitucionalizace systému péče o ohrožené děti.

Cílem KA 01 Tvorba krajského modelu sítě služeb pro rodiny s dítětem/děťmi umístěnými v ústavní péči a rodiny odebráním dítěte/děti ohrožené je zpracovat model sítě služeb specificky pro každý jednotlivý kraj s důrazem na preventivní služby za účelem zajistit maximálnímu počtu dětí, pokud to umožňuje prioritní sledování zájmu dítěte, zachování rodičovské péče, a tím přispět ke snížení celkového počtu dětí umístěných v ústavní péči. Výstup bude vycházet z podmínek konkrétního kraje, bude na ně reagovat a formulovat ideální nastavení dle územních potřeb. Bude obsahovat doporučenou kapacitu a složení potřebných služeb a parametry možných služeb, které je potřebné vytvořit a rozvíjet tak, aby byly maximálně využity stávající zdroje lokality.

Cílem KA 2 Přehodnocení situace dětí v ústavní péči je revize strukturovaných vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a IPOD dětí, které budou v době realizace projektu umístěny v ústavní výchově. Tato revize by měla sloužit k ověření relevance opatření ústavní výchovy ve vztahu k celkovému kontextu situace dítěte a rodiny, ke zhodnocení podmínek návratu dítěte do rodiny nebo umístění dítěte do NRP, k posouzení rozsahu a obsahu sociálních a navazujících služeb pro rodiny s dětmi, které budou potřebné pro bezpečné setrvání dítěte v rodině a k posouzení úrovně spolupráce ústavního zařízení, OSPOD a rodiny, resp. dítěte (tj. úroveň případové práce). Revizi strukturovaných vyhodnocení a IPOD provedou pracovníci OSPOD, kteří budou za tímto účelem v rámci projektu cíleně proškoleni. Pro tyto pracovníky také bude určena Metodika strukturovaného vyhodnocování a IPOD specificky zaměřená na téma ústavní výchovy. Tato metodika bude revidována v závěru projektu na základě poznatků z provedené plošné revize strukturovaného vyhodnocování a IPOD, a bude následně po ověření v praxi distribuována všem pracovníkům OSPOD a ústavních zařízení za účelem osvojení si jednotného přístupu k vyhodnocování a IPOD dětí, které nebudou

do projektu zahrnuty, a též pro děti, u nichž je nařízení ústavní výchovy teprve zvažováno. Revizi bude podrobena celkem 5 350 strukturovaných vyhodnocení a IPOD.

V roce 2020 došlo k zapojení všech krajů, byla nastavena úspěšná spolupráce s jednotlivými pracovišti OSPOD. Zároveň pokračovala další jednání v krajích, osloveni byli zástupci sociálních, školských ale i zdravotnických odborů krajských úřadů. Během jednání byly nastavovány konkrétní podmínky realizace aktivity vždy s ohledem na aktuální situaci v daném kraji, tj. s ohledem strategické záměry daného kraje, metodickou činnost, mezirezortní spolupráci apod.

Zahájení spolupráce s jednotlivými ORP v daném kraji vždy předcházely „*Metodické semináře pro pracovníky OSPOD*“. Cílem metodických seminářů bylo prohloubení kompetencí pracovníků OSPOD v realizaci metody vyhodnocení situace dítěte a rodiny a tvorby individuálního plánu ochrany dítěte, sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe mezi pracovníky navzájem. Do konce roku 2020 bylo celkem proškoleny 12 krajů, naplánovaná školení ve zbylých 2 krajích musela být s ohledem na opatření proti šíření nemoci COVID-19 odložena. Celkem bylo takto proškoleny 332 pracovníků OSPOD.

Po absolvování metodického semináře byl zahájen sběr a zpracování dat z jednotlivých ORP týkajících se počtu dětí aktuálně umístěných v různých typech pobytových zařízení. Tento přehled je podkladem pro výběr vzorku vyhodnocení a IPOD s ohledem na specifika jednotlivých ORP. Vzorek revidovaných vyhodnocení a IPOD byl vybírán tak, aby bylo pokryto zastoupení různých typů pobytových zařízení. Za účelem zaznamenání metodických poznatků a podnětů z vyhodnocení a IPOD byl vytvořen materiál s názvem „*Metodická revize*“, do kterého odborní metodici zaznamenávali důležitá data ke zpracování revizí. Veškerá data jsou plně anonymizována.

Výstupem metodických revizí je tedy především přímá metodická podpora pracovníkům OSPOD v realizaci metody a prohlubování jejich kompetencí. Pro účely udržitelnosti přímého metodického vedení OSPOD krajem jsou metodické poznatky získané z provedených revizí v jednotlivých ORP a ze spolupráce s pracovníky OSPOD postupně zaznamenávány a shrnuty do „*Průběžné zprávy*“, která bude dostupná pro každý z krajů.

Byly rovněž realizovány činnosti související s doplněním stávající metodiky strukturovaného vyhodnocení a IPOD, která je formulována v dokumentu „*Manuál implementace vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorby individuálního plánu ochrany dítěte pro OSPOD*“ (MPSV 2014), o specifickou část týkající se ústavní péče a došlo tak k finalizování „*Metodiky strukturovaného vyhodnocování a IPOD*“. Za účelem sběru dat byla

vytvořena „*Revize vyhodnocení a IPOD – matice sběru dat*“, pomocí které byla potřebná data odborně zpracována a zaznamenána.

Tento dokument bude mimo jiné sloužit během konzultací prováděných revizí jako pomocný nástroj pracovníkům OSPOD při podrobném strukturovaném vyhodnocování situace ohrožených dětí a rodin a při tvorbě individuálních plánů ochrany dítěte.

Pro zpřehlednění situace a rychlou orientaci v případě byla pro pracovníky OSPOD rovněž vytvořena příručka „*Nástroje pro přehlednější vyhodnocování situace dítěte a rodiny – průvodce vybranými nástroji*“.

Na základě poptávky ze strany OSPOD se v návaznosti na metodické semináře započalo s realizací workshopů pro OSPOD „*Vyhodnocování a IPOD krok za krokem – jak vyhodnocovat a individuálně plánovat práci s dětmi v ústavní výchově*“ a „*Vyhodnocování situace dětí s postižením*“.

Workshopy jsou zaměřeny na posílení kompetencí pracovníků OSPOD při vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorbě IPOD. Součástí je shrnutí hlavních zásad a principů metody vyhodnocování a tvorby IPOD, praktické ukázky jednotlivých fází procesu – popis sledovaných oblastí, tvorba analýzy a tvorba IPOD. Součástí workshopů jsou i praktická cvičení. Workshopy jsou pořádány též pro krajské úřady. Ve workshopu „*Vyhodnocování a IPOD krok za krokem – jak vyhodnocovat a individuálně plánovat práci s dětmi v ústavní výchově*“ bylo v roce 2020 proškoleny 54 pracovníků OSPOD, ve workshopu „*Vyhodnocování situace dětí s postižením*“ pak 11 pracovníků OSPOD.

Pro záznam podrobného vyhodnocení situace dítěte a rodiny a tvorby individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD) byly připraveny aktualizované formuláře. Tyto materiály navazují na metodické materiály, které byly vytvořeny v roce 2012 a 2014. Nové formuláře vyhodnocení/IPOD jsou ze strany MPSV doporučující a odpovídají požadavkům současné legislativy a praxe. Konkrétně se jedná o aktualizovaný „*Formulář vyhodnocení situace dítěte a rodiny*“, aktualizovaný „*Formulář IPOD*“ a „*Průvodce formuláři vyhodnocení a IPOD*“.

Záměrem KA 3 Systematické návštěvy ústavních zařízení je provést cílené vyhodnocení potřeb dětí umístěných v ústavní péči, a to formou jejich osobních návštěv v ústavním zařízení. Takto budou zmapovány potřeby dětí v minimálně 260 ústavních zařízeních všech typů (z celkového počtu 370). Návštěvy by měly probíhat v zařízeních patřících do gesce MPSV (domovy pro osoby se zdravotním postižením, kde pobývají děti mladší 18 let, a dále ve ZDVOP, která jsou pobytovými zařízeními SPO). Dále budou provedeny v zařízeních

spadajících do gesce MŠMT (diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy) a do gesce resortu MZd (dětské domovy pro děti do 3 let).

V průběhu návštěv budou hodnoceny podmínky péče o děti v zařízeních v kontextu míry naplnění jejich práv a potřeb. Výstupy návštěv by měly být promítnuty i do tvorby modelu služeb pro děti, resp. rodiny, které jsou potřebné pro návrat dítěte do péče rodičů, či pokud by byly děti svěřeny do péče náhradních rodin.

V rámci možnost daných pandemickou situací spojenou s nemocí COVID-19 se v roce 2020 pokračovalo v návštěvách ústavních zařízeních započatých v roce 2019. Do návštěv se podařilo zahrnout jak dětské domovy, tak další typy zařízení – dětská centra, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, dětské domovy se školou, výchovné ústavy i diagnostické ústavy. Za účelem zvýšení efektivity proběhla jednání s pracovníky oddělení institucionální výchovy Ministerstva školství, mládeže a výchovy, jež je zřizovatelem části zařízení. Výsledkem jednání je dohoda o užší spolupráci při realizaci návštěv. Jednání proběhlo v návaznosti na dřívější mezirezortní jednání na úrovni NM.

Byla započata práce na tvorbě metodiky návštěv ústavních zařízení a vzniku matice sběru dat, umožňující zaznamenat poznatky z návštěv k naplňování potřeb dětí v ústavních zařízeních. Došlo i k vytvoření inovativních nástrojů pro vedení rozhovorů zejména s malými dětmi.

Hmotné zabezpečení mladých dospělých opouštějících náhradní péči a připravované změny v této oblasti

Specifickou cílovou skupinou, která si zaslouží pozornost z hlediska prevence bezdomovectví, jsou mladí dospělí nezaopatření lidé do 26 let věku, kteří z důvodu zletilosti či nabytí svéprávnosti opouštějí institucionální péči či NRP. Níže jsou uvedena data o počtu mladých lidí, které opouštějí náhradní péči z důvodu nabytí zletilosti.

Tabulka č. 2: Zánik náhradní péče u dětí probíhající v pobytových zařízeních z důvodu zletilosti

Rok	Nařízená ÚV v zař. pro výkon ÚV	Nařízená OV v zař. pro výkon OV	Děti s nařízeným výchovným opatřením podle § 13a zákona o SPOD umístěné v zařízeních pro výkon ÚV nebo ve středisku výchovné péče	Děti umístěné ve ZDVOP na základě rozhodnutí soudu	Děti umístěné ve ZDVOP na základě žádosti zák. zástupce, dítěte či OSPOD se souhlasem rodiče	Celkem
2013	990	35	11	19	15	1 070
2014	998	39	1	21	18	1 077
2015	926	41	3	14	13	997
2016	797	24	0	9	6	836
2017	765	22	2	12	22	823
2018	706	32	0	3	7	748
2019	660	23	0	4	5	692

*Zdroj: MPSV

**ÚV – ústavní výchova, OV – ochranná výchova, data vycházejí z Ročního výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí

Tabulka č. 3: Ukončení pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí poručníka, péče jiné fyzické osoby než rodiče z důvodu nabytí plné svéprávnosti dítěte

Rok	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Péče jiné fyz. osoby	Celkem
2013	584	0	284	357	1 225
2014	628	1	205	218	1 052
2015	676	1	223	244	1 144
2016	614	1	253	198	1 066
2017	647	1	205	186	1 039
2018	744	3	221	214	1 182
2019	659	3	221	189	1 072

*Zdroj: MPSV

Významnou překážkou v naplnění práva této cílové skupina na nezávislý život je nesystémové řešení jejich hmotného zabezpečení. Mladí nezaopatření lidé opouštějící NRP mají v případě, že je u nich ukončena dlouhodobá pěstounská péče a poručenství s osobní péčí poručníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti, nárok na jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče ve výši 25 000 Kč podle § 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“), vyplácený Úřadem práce ČR. Mladým dospělým opouštějícím zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy je přímo zařízením vyplacen jednorázový příspěvek dítěti při ukončení pobytu v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, a to na základě § 33 zákona č. 109/2002 Sb. Výši příspěvku stanoví samotné zařízení podle posouzení potřeb a zdrojů dítěte. Jednorázová podpora však nestačí mladým lidem k tomu, aby se mohli plně osamostatnit, najít si a udržet si bydlení a celkově se plnohodnotně zapojit do běžného života společnosti.

Jak v případě dlouhodobé pěstounské péče či osobní péče poručníka, tak v případě péče ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy není mladému dospělému garantován nárok na trvání podpory po dobu jeho nezaopatřenosti (typicky z důvodu pokračování v soustavné přípravě na výkon budoucího povolání). Setrvá-li mladý dospělý v náhradní péči, v níž byl umístěn před nabytím zletilosti či plné svéprávnosti, bude po dobu nezaopatřenosti trvat i nárok na finanční podporu jeho zaopatření. Mladému dospělému však není garantováno, že v náhradní péči bude moci zůstat. V případě dlouhodobé pěstounské

péče a osobní péče poručníka záleží též na souhlasu bývalého pěstouna či poručníka, v případě školských zařízení pro výkon ústavní výchovy rovněž jednoznačný nárok na uzavření smlouvy o tzv. dobrovolném pobytu není dán, tato smlouva navíc není žádným způsobem blíže upravena a nejsou ani omezeny podmínky jejího vypovězení, což pro mladého dospělého nastoluje silný stav nejistoty a posiluje to jeho závislost na náhradní péči.

Od roku 2019 připravovalo MPSV novelu zákona o SPOD, jejímž dílčím cílem je zvýšit adresnost a efektivnost dávkové pomoci poskytované dospělým nezaopatřeným osobám po skončení náhradní péče. V návrhu novely jsou sloučeny dosavadní různé finanční transfery pomáhající těmto mladým lidem do jedné měsíčně se opakující peněžité dávky – zaopatřovacího příspěvku a „odchodného“. Záměrem MPSV je zakotvit úpravu zaopatřovacího příspěvku pro mladé dospělé po skončení péče nahrazující péči rodičů (dále jen „zaopatřovací příspěvek“) jako dávky určené nezaopatřeným zletilým osobám do 26 let věku nebo nezaopatřeným nezletilým osobám, kterým byla přiznána plná svéprávnost, ke zmírnění jejich nepříznivé sociální situace poté, kdy zanikla pěstounská nebo poručnická péče nebo ústavní výchova oprávněných osob v důsledku nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti těmito osobami, a to po dobu jejich nezaopatřenosti. Zaopatřovací příspěvek bude mít formu příjmově netestované nepojistné dávky sociálního zabezpečení, která sjednotí dosavadní roztržitěnou úpravu zaopatření mladých dospělých po skončení náhradní ústavní i rodinné péče, a zejména z něj učiní nárokovou záležitost. Tato dávka nahradí dosavadní formy podpory hmotného zabezpečení mladých dospělých. Současně novela zahrnuje zavedení zaopatřovacího příspěvku ve formě jednorázové dávky, která nahradí dosavadní příspěvek při ukončení pěstounské péče na straně jedné, a dosavadní „jednorázový peněžitý příspěvek dítěti, jemuž byl ukončen pobyt v zařízení ústavní péče“ na straně druhé, v obou případech dnes stanovený na 25 000 Kč. Smyslem a účelem navrhované úpravy je jak její větší přehlednost a sjednocení, tak i posílení postavení mladého dospělého a jeho svobodného rozhodování, podobně jako tomu bylo v případě zavedení příspěvku na péči v oblasti sociálních služeb (který však reaguje na jiné typy nepříznivé sociální situace, totiž závislost oprávněné osoby na péči jiné osoby).

Rovněž je navrženo po vzoru individuálních akčních plánů v oblasti zaměstnanosti zavedení obdobného nástroje i v oblasti poskytování zaopatřovacího příspěvku pro mladé dospělé odcházející z náhradní péče. Finanční podpora je podmíněna schválením individuálního plánu. Hlavním cílem navrhované úpravy tu je „osamostatnění se“ ve smyslu plné integrace čili začlenění mladých dospělých po skončení náhradní péče do společnosti. Navrhovaná úprava stanovuje jasná kritéria, co má být obsahem individuálního plánu, stanovuje povinnost součinnosti s jeho vypracováním atd., z čehož pak rovněž vyplývají sankční důvody, které mohou vést k nepřiznání nebo následně pozastavení výplaty zaopatřovacího příspěvku, a to

důvody, které jsou dopředu známé a přezkoumatelné. Individuální plán mladého dospělého bude povinen s oprávněnou osobou vypracovat sociální pracovník obecního úřadu obce s rozšířenou působností – sociální kurátor ve spolupráci s osobou nebo zařízením, v jejichž péči se mladý dospělý nacházel do dosažení zletilosti nebo plné svéprávnosti. Individuální plán bude možné připravit také s předstihem již před zánikem pěstounství, poručenství nebo ústavní výchovy, přičemž v takovém případě bude do jeho vypracování zapojen příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, v jehož působnosti je oprávněné nezaopatřené dítě zařazeno až do nabytí plné svéprávnosti a který sleduje průběh ústavní péče nebo náhradní rodinné péče, včetně přípravy dítěte na odchod z náhradní péče. Individuální plán mladého dospělého bude logicky navazovat na individuální plán ochrany dítěte (IPOD) vypracovaný místně příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Proto je zákonem stanovena povinnost součinnosti OSPOD při vypracování individuálního plánu mladého dospělého a povinnost OSPOD poskytnout sociálnímu kurátorovi OÚORP potřebné informace k zajištění návazné sociální práce s mladým dospělým, včetně IPOD, a to nejpozději 6 měsíců před ukončením pěstounství, poručenství či ústavní výchovy z důvodu dosažení zletilosti.

Novela zákona o SPOD prošla v roce 2020 mezirezortním připomínkovým řízením, 22. 6. 2020 byla schválena Vládou ČR a měla by být projednána Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR.

Oblast rodiny

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z ESF financuje provoz **sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost**. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. **Cílem podpory jsou převážně rodiny**, ať funkční, v rámci, kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci, kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova).

V rámci dotačních titulů na podporu rodin jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS považuje uvedené podpory za potřebné, ale doposud nevedou k systémovému řešení problému osob opouštějících instituce. Opatření není plněno.

Opatření 5.1.2e

5.1.2e Vytvoření metodiky pro sociální pracovníky (k vytváření sítí služeb, do kterých v rámci multidisciplinární spolupráce zapojí i další odborníky a instituce za účelem vyhledávání ohrožených osob nebo možností řešení potřeb spojených s bydlením), která však bude zaměřena také na další pracovníky veřejných služeb a institucí, kteří s touto cílovou skupinou přicházejí do kontaktu (městští strážníci, zdravotní personál atd.).

Gestor: MPSV ve spolupráci s OSZ, MV, Meziresortní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v roce 2020 připravilo aktualizovanou verzi elektronické aplikace standardizovaného záznamu sociálního pracovníka pro zjednodušení práce sociálních pracovníků a připravilo novelu vyhlášky č. 332/2013 Sb., o vzoru standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, která je v současné době v legislativním procesu. Standardizovaný záznam sociálního pracovníka je elektronická podoba přílohy výše uvedené vyhlášky a pro sociální pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadů slouží k dokumentaci sociální práce – respektive intervencí při výkonu činností sociální práce. Standardizovaný záznam sociálního pracovníka je propojen s aplikací sociálních pracovníků agentury nepojistných dávek pomoci v hmotné nouzi úřadů práce a v současné epidemiologické situaci se jeví jako nevhodnější nástroj pro předávání informací o klientech.

V roce 2020 byl ukončen projekt s názvem Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů, (TL01000229). Společně s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí byl zahájen v roce 2018. Díky tomuto výzkumu bylo možné podrobněji popsat, jak sociální pracovníci obecních úřadů depistáž vnímají a konkrétně realizují. Pro výzkum bylo využito smíšené kvalitativně – kvantitativní metodologie. Do šetření se zapojilo 675 respondentů, kteří poskytují sociální práci v terénu nebo s ní mají zkušenosti, a tedy i s osobami bez domova. Kromě návrhu obecnější definice metody depistáže pro sociální práci na obecních úřadech byla řešiteli navržena konkrétní typologie depistáže pro praxi. Rozlišují se dva základní typy depistáže, a to depistáž zaměřená na jednotlivce či skupinu a depistáž zaměřená na lokalitu.

U každé varianty řešitelé rozpracovali cíle a popis; způsoby zahájení; návrhy postupů a příklady z praxe; taktiky navazování kontaktu, tipy z praxe; možnosti ukončení; způsoby záznamu a ošetřování rizik. Více informací lze již nyní najít v monografii „Depistáž v sociální práci na obecních úřadech“, kterou najdete na webových stránkách VÚPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/vyzkumy-v-oblasti-socialni-prace>

Dalším výstupem projektu je „ABeCeda depistáže“ - příručka pro výkon sociální práce na obecních úřadech, která obsahuje teoretickou část, ale i praktičtější metodiku pro podporu praxe výkonu jednotlivých typů depistáže. Nabízí rovněž nový způsob vykazování této intervence, který může přispět i k efektivnějšímu využívání poznatků z depistáže. Příručka bude zveřejněna v prvním čtvrtletí roku 2021 a může zefektivnit sociální práci v terénu i sociální práci s osobami bez domova.

MPSV v rámci projektu Podpora sociálního bydlení vytvořilo a široce distribuovalo čtyři níže uvedené metodiky, které jsou dostupné v elektronické podobě na webových stránkách:

- Metodika sociální práce v sociálním bydlení
- Metodika pro zaměstnance Úřadu práce ČR související se systémem sociálního bydlení
- Metodika – Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení
- Metodika pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení

Metodika sociální práce v sociálním bydlení byla i v tištěné podobě distribuována na všechny ORP, kraje i dalším zájemcům poštou, dále je nabízena na workshopech, konferencích a dalších akcích. Jedná se o první ucelený materiál, který se zaměřuje na celý proces sociální práce v sociálním bydlení, tedy od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, podporou před a při vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce s klientem. Cílem tohoto dokumentu je poskytnout sociálním pracovníkům na obecních úřadech, v sociálních a dalších institucích, kteří pracují nebo budou pracovat s klienty v sociálním bydlení, ucelený přehled hlavních témat, která se problematiky sociálního bydlení týkají. Metodika mimo jiné obsahuje kapitolu věnující se spolupráci aktérů při řešení situace a potřeb lidí bez domova.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2f

5.1.2f Pilotní projekty zaměřené na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví (multidisciplinární spolupráce, peer support – zapojení bývalých bezdomovců) včetně zvážení využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V období 2014–2020 se naskýtá prostor odzkoušet v ČR dosud nerealizované (příp. jen v nějakém regionu, místě či jiným způsobem) nástroje z oblasti prevence a řešení bezdomovectví, a to s přispěním Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie. Dosavadní podpora směřovala zejména do oblasti sociálních služeb dle zákona č. 108/2006, o sociálních službách. Dle Koncepce měly vzniknout zejména nástroje s potenciálem udržitelné systémové změny v oblasti prevence bezdomovectví, zefektivnění současného systému sociálních, zdravotních a dalších začleňujících služeb a nástroje podporující přechod osob bez domova do bydlení.

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví v OPZ, příp. v dalších operačních programech, včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzev na podporu aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpory při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV odbor 82 ve spolupráci s 92, 83 a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření:

MPSV vyhlásilo Výzvu č. 108 v rámci Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) na podporu konceptu Housing First (Bydlení především). O dotaci se mohly ucházet obce, organizace zřizované obcemi či neziskové organizace. Z podaných žádostí bylo schváleno 15 projektů (dva subjekty později ustoupili od realizace projektů).

Hlavním cílem této výzvy je podpora pilotního rozšíření sociální inovace – projektů zabydlování dle principů přístupu Housing First (Bydlení především) včetně ověřování principů Housing First v praxi. Primárním cílem programu Housing First je eliminace bezdomovectví, respektive stavu bytové nouze a získání standardního bydlení a jeho dlouhodobé udržení uživateli programu. V dlouhodobé perspektivě je nutné sledovat i sekundární dopady, kdy získání standardního bydlení, respektive přechod ze stavu bytové nouze do stavu bydlení má potenciál nastartování celého komplexu pozitivních změn v dalších oblastech života účastníků programu Housing First.

Realizátorům projektů v rámci Výzvy č. 108 OPZ a dalším zájemcům o přístup Housing First nabízí a poskytuje MPSV metodickou a informační podporu, zajišťuje evaluaci projektů, propojení s dalšími aktéry, přenos výstupů z projektů do koncepčních a strategických materiálů včetně publicity projektů.

Tým podpory Housing First projektu MPSV Podpora sociálního bydlení připravil řadu metodických a informačních materiálů a také seminářů o přístupu Housing First a souvisejících tématech. Pro příklad „Úvod do Housing First“, který seznamuje úspěšné žadatele Výzvy č. 108 OPZ a další zájemce s procesem realizace projektu podle principů přístupu Housing First. Další materiály a odkazy na záznamy ze seminářů/webinářů jsou k nalezení zde www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/housing-first-v-cr/materialy-k-housing-first a zde www.youtube.com/channel/UCtFfiN-glyTTX1igB0DbZ2g.

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány **služby péče o děti**. K těm patří např. poskytování služby **péče o dítě v dětské skupině** (zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o dětské skupině“). V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve skupině i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky.

Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, která byla schválena vládou dne 20. července 2020. Novela upravuje věk dětí, kterým jsou dětské skupiny určeny, a to od 6 měsíců až do 31. srpna, který bezprostředně následuje po dosažení 3. roku věku dítětem a s tím související změnu názvu dětské skupiny na „jesle“. Jesle tak mají navazovat na předškolní vzdělávání a společně tvořit jednotný systém péče a vzdělávání v raném věku. Podstatnou částí novely je zavedení financování ze státního rozpočtu, nastavení kvality poskytování služby péče o dítě v jeslích pomocí standardů kvality a další dílčí změny na základě 6leté aplikační praxe.

Ke konci roku 2020 evidovalo MPSV 1 125 dětských skupin s počtem cca 14 931 míst. Celkový objem financí čerpaných z Evropského sociálního fondu na rozvoj dětských skupin činil v roce 2020 1 059 129 097 Kč.

MPSV pokračovalo v realizaci systémových projektů financovaných z Evropského sociálního fondu: **Podpora implementace dětských skupin**, na podporu provozovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR, a **Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby**. Realizace prvního z projektů bude pokračovat i v následujícím roce, zatímco druhý byl úspěšně ukončen k 31. 12. 2020. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Provozovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace. V rámci projektu vzniklo více než 100 mikrojeslí, mohou být v provozu až do poloviny roku 2022 a navázat tak na státní financování jeslí. Praktická zkušenost získaná v rámci projektu byla podkladem pro úpravu podmínek péče o děti mladší 1 roku v jeslích.

MPSV je autorizujícím orgánem **profesní kvalifikace (PK) Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a Chůva pro dětské koutky** (podle zákona č. 179/2006 Sb.). Profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky opravňuje k výkonu pečující osoby v dětské skupině, v mikrojeslích či ve službě Péče o děti do tří let věku v denním režimu. V roce 2020 bylo MPSV uděleno celkem 9 autorizací, z toho 8 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 1 pro profesní kvalifikaci Chůva pro dětské koutky. V roce 2020 se prodloužilo 7 autorizací (6 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 1 pro PK Chůva pro dětské koutky). Osvědčení o způsobilosti k těmto profesním kvalifikacím získalo cca 1000 uchazečů z profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 1 PK Chůva pro dětské koutky.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2g

5.1.2g Systemizace aktivit a činností zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociálního vyloučení na ORP a krajích zejména v těchto oblastech:

- prevence zadlužování např. formou protidluhového poradenství, podpory aktivit obcí směřujících k včasnému řešení dluhů souvisejících s bydlením;
- identifikace důvodů ohrožení ztráty bydlení a distribuce informací;
- fungování jako kontaktní bod pro osoby ohrožené ztrátou bydlení;
- zprostředkování pomoci vedoucí k řešení problémů ohrožujících udržení bydlení nebo jeho opětovného nalezení z důvodu předlužení nebo zadlužení (přístup k oddlužení, právní pomoc);
- zprostředkování odborného poradenství;
- poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek a o právní pomoci;

Vytvoření metodiky pro sociální pracovníky (k vytváření sítí služeb, do kterých v rámci multidisciplinární spolupráce zapojí i další odborníky a instituce za účelem vyhledávání ohrožených osob nebo možností řešení potřeb spojených s bydlením), která však bude zaměřena také na další pracovníky veřejných služeb a institucí, kteří s touto cílovou skupinou přicházejí do kontaktu (městští strážníci, zdravotní personál atd.).

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, SMO ČR, kraji, AKČR, APSS

Termín: 2015.

Plnění opatření:

MPSV realizuje každým rokem **národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina**. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny, a napomáhat při předcházení a řešení krizových situací v rodině, včetně domácího násilí, týrání a zneužívání dětí. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). **V roce 2020 činila celková alokace uvedeného dotačního titulu 120 mil. Kč.**

NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti – **Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství** – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti. V druhé dotační oblasti – **Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD** – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

MPSV realizuje každoročně celonárodní soutěž, od roku 2018 spojenou jako „**Obec přátelská rodině a seniorům**“, která má dvě dotační oblasti – I. Dotační oblast „**Obec přátelská rodině**“ a II. dotační oblast „**Obec přátelská seniorům**“. Soutěž Obec přátelská rodině je soutěží pořádanou MPSV a Stálou komisí pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ve spolupráci se Sítí pro rodinu, Rodinným svazem ČR, Svazem měst a obcí ČR a Sdružením místních samospráv ČR. Program cílí na všechny obce, města, statutární města a městské části (dále jen „obce“) ČR, které mají za úkol propagovat pro-rodinnou atmosféru a podněcovat její rozvoj (např. realizací prorodinných opatření a aktivit) právě na komunální úrovni. V roce 2020 bylo oceněno v I. dotační oblasti celkem 8 obcí. Dotační oblast II. soutěže „Obec přátelská seniorům“ pořádá MPSV ve spolupráci s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace a Sdružením místních samospráv ČR. Hlavním cílem dotačního titulu je podpora seniorů a mezigeneračního soužití na místní úrovni. Touto podporou se myslí zejména realizace aktivit a zavádění opatření na úrovni obcí vedoucích k podpoře seniorů v nich žijících a posilování mezigenerační soudržnosti osob. V roce 2020 bylo oceněno v II. dotační oblasti celkem 11 obcí. Celkově bylo v roce 2020 rozděleno mezi oceněné v obou dotačních oblastech přes 15, 5 mil. Kč.

MPSV v roce 2020 vytvořilo Pracovní skupinu k primární prevenci na podporu rodin (dále jen „pracovní skupina“), jejímž cílem je **zhodnotit současný stav podpory rodin v oblasti služeb primární prevence zaměřené na služby péče o rodinu a doporučit opatření, která pomohou zlepšit postavení služeb zaměřených na primární prevenci v rezortu MPSV** v souladu s **opatřením v platné Koncepci rodinné politiky z roku 2017 - Opatření č. 11 – Legislativní ukotvení služeb primární prevence a zajištění jejich systémového financování**. Pracovní skupina je složena ze zástupců MPSV, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva spravedlnosti, neziskových organizací, mateřských a rodinných center. Dne 3. 12. 2020 proběhlo 1. on-line setkání členů a členek pracovní skupiny.

Z nejdůležitějších diskutovaných námětů vyplývá, že hlavním problémem je neukotvení primární prevence v legislativě a s tím související i potřeba financování této oblasti.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.1.2h

5.1.2h Prevence exekuce: Analyzovat možnosti zavedení nástroje soudního vystěhování po vzoru vídeňské organizace FAWOS.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v rámci projektu „Podpora sociálního bydlení“ zveřejnilo v roce 2018 analýzu systému FAWOS (Fachstelle für Wohnungssicherung, dostupné na stránkách MPSV (www.mpsv.cz), který je mezi odborníky na problematiku sociálního bydlení vnímán jako jeden z vhodných způsobů řešení problematiky bytové nouze v prostředí současných evropských metropolí. Tato analýza je jedním z podkladových materiálů ke koncepční činnosti (aktualizace Koncepce sociálního bydlení atd.) projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“. V rámci tohoto projektu jsou sbírány zkušenosti z pilotujících obcí, přičemž některé spolupracující obce využívají ve svých systémech sociálního bydlení tzv. notářskou doložku přímé vykonatelnosti (notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, § 71a a násl. zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.).

Tématu bylo v roce 2019 věnováno setkání expertní skupiny Poskytovatelé bytového fondu. Využívání notářské doložky, která umožňuje rychlejší průběh soudního vystěhování v případě neplacení nájmu, bylo experty vnímáno nejednoznačně. Proběhlo rovněž jednání za účasti prezidenta Notářské komory ČR a viceprezidenta Exekutorské komory ČR. Výstupem byl seznam pro a proti argumentů při jejím využívání. V roce 2020 se ale objevil judikát, který využívání notářské doložky zpochybnil. Další doporučení a opatření k zavedení do praxe nad rámec těch zmíněných nebyly připraveny.

V průběhu roku 2018 byla navázána spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí ohledně prvních úvah o právní úpravě nástroje směřujícího k prevenci ztráty bydlení osob, které se dostanou do situace, kdy jim již ztráta bydlení hrozí.

V současné době ustanovení § 340 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“ nebo „OSŘ“), stanoví, že pokud má dojít k výkonu rozhodnutí vyklizením nemovité věci, stavby, bytu nebo místnosti, soud vyrozumí povinného nejméně 15 dnů předem, kdy bude vyklizení provedeno, a vyrozumí o tom rovněž oprávněného a příslušný orgán obce. Příslušným orgánem obce se pak rozumí obecní úřad obce, na jejímž území se vyklizovaný objekt nachází. Obec, na jejímž území má člověk, jemuž hrozí ztráta bydlení, bydliště, se tak o této skutečnosti dozví a může v rámci svých možností poskytnout danému člověku vhodnou sociální pomoc.

Nad rámec toho je třeba uvést, že stávající právní úprava v občanském soudním řízení poskytuje určitý časový prostor před samotným vyklizením nemovitosti. Rozhodne-li soud o vyklizení bytu, lze se proti takovému rozsudku odvolat ve lhůtě 15 dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí (§ 204 OSŘ). Teprve marným uplynutím lhůty k podání odvolání rozsudek nabude právní moci (§ 159 OSŘ). Uložil-li soud v rozsudku povinnost vyklizení bytu, je třeba tuto povinnost splnit do 15 dnů od právní moci rozsudku. Soud zároveň může určit lhůtu delší (§ 160 odst. 1 OSŘ). Po uplynutí pariční lhůty pro dobrovolné splnění povinnosti zpravidla ještě nějakou dobu trvá, než oprávněný podá návrh na výkon rozsudku o vyklizení, přičemž, jak je výše uvedeno, musí soud o vyklizení povinného vyrozumět nejméně 15 dnů předem. Člověk, jehož se vyklizení týká, si je hrozícího vyklizení proto vědom po dobu, kterou lze považovat za relativně dostatečnou na tuto skutečnost adekvátně reagovat.

MPSV zastává stanovisko, že obec se o hrozící ztrátě bydlení již dozví příliš pozdě a není schopna danému člověku již poskytnout efektivní pomoc. Dle MPSV by měl soud obec informovat o skutečnosti, že člověku na jejím území hrozí ztráta bydlení, v dřívější fázi soudního řízení, aby sociální pomoc mohla směřovat zejména k udržení člověka v současném bydlení, popřípadě k včasnému zajištění jiného bydlení.

Jedna z úvah směřovala k tomu, že namísto toho, aby soud informoval obec, poučil by účastníka řízení o možnosti využít sociálních služeb, které obec v této oblasti nabízí. MPSV však tuto možnost nepovažuje za vhodnou, a to z důvodu, že lidé v praxi nevyhledávají sociální pomoc sami z vlastní iniciativy, a to ani v případě, kdy mají nějaké povědomí, že něco takového existuje. Když už lidé začnou sociální služby vyhledávat, je to zpravidla již pozdě nebo tak činí na poslední chvíli (tj. těsně před vystěhováním nebo když už se ocitnou bez domova) a často zde již nejsou možnosti, jak jim efektivně pomoci, přestože by tu takové možnosti byly, kdyby pomoc vyhledali dříve (lidé často nemají ani povědomí o tom, že je zde možnost čerpat nepojistné sociální dávky na bydlení apod.).

Ze zkušeností MPSV vyplývá, že sociální služby a pomoc je třeba aktivně nabízet a lidé je pak spíše využijí, přestože nejsou povinni sociální službu přijmout. Od úvah o poučovací povinnosti bylo proto upuštěno. Ovšem MPSV ve svém stanovisku z 8. října 2020 uvedlo, že sice zpočátku nepovažovalo tuto možnost za vhodnou, avšak díky možným kompromisům je možné i tuto variantu považovat za lepší než stávající stav. Ministerstvo spravedlnosti však po dalších úvahách vyhodnotilo, že oznamovací povinnost soudu, resp. zaslání daného soudního rozhodnutí obci, by mohla být relevantní variantou řešení.

Problematické se však ukázalo určení, v jaké fázi řízení, resp. u jakého typu řízení, by k informování obce ze strany soudu mělo dojít. Je totiž třeba vzít v úvahu, že ke hrozbě ztráty bydlení dochází ve více typech řízení s různým předmětem. Jde zejména o žalobu nájemce na přezkoumání oprávněnosti výpovědi dle § 2290 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), žalobu na vyklizení – ať už po skončení nájmu nebo např. výpůjčky či výprosy, následované nařízením vyklizení na návrh oprávněného v případě nesplnění této povinnosti dobrovolně, nebo také prodej nemovité věci za účelem uspokojení pohledávek v exekučním, vykonávacím či insolvenčním řízení.

V úvahu přichází zavedení informační povinnosti v některém z nalézacích řízení, jejichž předmětem může být přezkoumání výpovědi nájmu či přezkoumání trvání nájmu, výpůjčky či výprosy a řízení o žalobě na vyklizení. Je třeba vzít v úvahu, že dle dostupných statistik je řízení o žalobě na vyklizení výrazně více, než žalob týkajících se přezkumu oprávněnosti výpovědi a trvání nájmu (viz tabulka níže; data za roku 2020 zatím nejsou dostupná). Spojení informační povinnosti s určitým okamžikem v rámci řízení o žalobě na vyklizení se tak jeví jako nejvhodnější.

Tabulka č. 4

Rok	Neplatnost výpovědi	Vznik a trvání nájmu	Vyklizení
2014	481	87	4 644
2015	369	61	4 173
2016	335	64	3 613
2017	307	47	3 006
2018	270	65	2 823
2019	335	48	2 514
Celkem	2 097	372	20 773

*Zdroj: MSp

Pokud by bylo nezbytné spojit informační povinnost s určitým okamžikem v průběhu soudního řízení, Ministerstvo spravedlnosti považuje za nejvhodnější spojit informační povinnost s okamžikem právní moci rozhodnutí o žalobě na vyklizení, v němž soud uloží účastníkovi řízení vyklidit daný objekt (tedy po doručení rozhodnutí o vyklizení a uplynutí lhůty k odvolání, popřípadě po doručení potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu). V tuto chvíli se výrok rozsudku stává závazným pro účastníky a též pro všechny orgány (§ 159a odst. 3). Od této chvíle může být také relevantní pro orgány obcí zajišťujících poskytování sociálních služeb (§ 92 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve zněních pozdějších předpisů). Účastník řízení má pak povinnost obydlí vyklidit do 15 dnů od právní moci rozsudku. Soud může určit lhůtu delší (§ 160 odst. 1 občanského soudního řádu). Teprve po uplynutí této lhůty se rozsudek stává vykonatelným (§ 161 odst. 1 občanského soudního řádu) a oprávněný se může domáhat vyklizení obydlí v rámci řízení o výkonu rozhodnutí. Soud by tak v případě navrhovaného řešení o hrozící ztrátě bydlení člověka informoval obec v okamžiku, kdy je zde ještě dostatečný časový prostor pro zprostředkování sociální pomoci.

Pokud by byla obdobná informační povinnost pro soud stanovena, neměla by se uplatňovat plošně, ale pouze v případě, že v konkrétním řízení vyšlo najevo, že danému člověku ztráta bydlení skutečně hrozí a nemá k dispozici rozumnou náhradu. Informování obce bychom v případě, kdy je z okolností zjevné, že člověk má jiné bydlení k dispozici nebo má dostatečné prostředky k tomu, aby si jiné bydlení zajistil, v první řadě považovali za nepřiměřený zásah do soukromí těchto osob a dále za nadbytečný formalismus, v jehož důsledku by obec byla zbytečně zatěžována. Soud by také neměl být zatěžován dodatečným zjišťováním okolností, které se samotným soudním řízením nesouvisejí.

K tomu uvádíme, že dle našeho názoru by obdobná povinnost, tedy informovat obec o tom, že určitému člověku zjevně hrozí ztráta bydlení, neměla být stanovena v předpisech upravujících soudní řízení, neboť věcně nesouvisí s postupem v takovém řízení. Zároveň je otázkou, zda by danou povinnost měl mít pouze soud, anebo také další orgány, které ze své činnosti mohou získat informace o ztrátě bydlení (např. stavební úřad). Zvážit by tedy bylo vhodné koncepční úpravu dané problematiky v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, který by stanovil, že obce přijímají podněty od orgánů veřejné moci týkající se osob ohrožených ztrátou bydlení. V návaznosti na to pak by obec člověka vyhledat a příslušné sociální služby mu poskytnout, bude-li o ně mít člověk zájem. Navrhované řešení nicméně vyžaduje projednání a souhlas Ministerstva práce a sociálních věcí jako gestora příslušného zákona, případně také dalších resortů, jimž podléhají relevantní orgány veřejné správy.

Jak z výše uvedeného vyplývá, jde o poměrně složitou problematiku a doposud nebylo dosaženo shody na nejvhodnější variantě možného legislativního řešení této otázky mezi MPSV, MSP a MMR. O možné právní úpravě takového opatření je dále jednáno.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2ch

5.1.2ch Zabezpečení návaznosti nástrojů sociální politiky na odpovídající nástroje bytové politiky umožňující co nejrychlejší přechod osob z bezdomovectví do trvalého bydlení (zejména vytvoření systému bydlení s podporou).

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ÚV a s Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend byla 13 projektům Housing First zajištěna informační a metodická podpora, díky které byl zajištěn přechod do standardního bydlení více než 100 domácnostem. Systémy sociálního bydlení se dařilo vytvářet nejen obcím, které s MPSV spolupracovaly, ale i neziskovým organizacím, které zajišťovaly klientům bydlení skrze obecní bytový fond, sociálně realitní agentury/zprostředkovatele a soukromé majitele. Poznatky z projektů HF byly využívány pracovníky projektu při koncipování metodických materiálů, které se tématu provázání sociální a bytové politiky na místní úrovni obsáhle věnují. Jednalo se zejména o v roce 2019 vydaný

odborný podklad Úvod do Housing first a připravovaný podklad k řešení sousedských vztahů a stížností, jejichž smyslem je zvýšit šance nájemníků – lidí, které dříve byli bez domova – udržet si bydlení.

Během celého roku MMR pokračovalo ve spolupráci s 50 obcemi v režimu koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) a 19 obcemi v režimu vzdálené podpory. Dle metodiky KPSVL je bydlení jednou z oblastí, jež je předmětem strategického plánování, a tato oblast má zároveň širokou provazbu do dalších tematických oblastí. Odbor sociálního začleňování se podílel na přípravě lokálních koncepcí sociálního bydlení, pilotáži programů bydlení nebo rozšiřování programů prevence ztráty bydlení v lokalitách svého působení jak v rámci KPSVL (ve vazbě na projekty ESIF), tak v rámci tzv. vzdálené podpory zaměřené na tematickou oblast (sociálního) bydlení. V lokalitách tak probíhaly konzultace a vzdělávací semináře zaměřené na témata související s přechodem sociálně vyloučených, příp. domácností sociálním vyloučených ohrožených do standardního bydlení.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

V této oblasti je nutné uvést, že se žádný systém bydlení s podporou, který by byl aplikován v rámci celé republiky doposud nevznikl. Opatření není plněno.

Opatření 5.1.2i

5.1.2i Vytvoření opatření, příp. též metodiky k řešení zadluženosti nejchudších obyvatel, kteří již ztratili nebo jsou ohroženi ztrátou bydlení (osoby, které nedosáhnou na osobní bankrot).

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou (MMR, MF, MSp, MLP).

Termín: 2015.

Popis opatření: Problém zadlužení na nájemném a službách za bydlení a zadlužení obecně představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů „cest k bezdomovectví“. Prevence proti bezdomovectví se nemůže obejít bez řešení této problematiky. Nejsou známy celkové údaje o rozsahu těchto dluhů (ani co do výše, ani co do počtu dlužníků a jejich skladby.) Proto je třeba nejprve zmapovat tuto situaci. Jde o mnohvrstevný problém, proto je třeba z něj učinit i téma pro zkoumání v širších souvislostech – tedy i za pomoci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „OP LZZ“). Na druhé straně by samy projekty financované z operačních programů měly umožnit dílčí řešení v nejaktuálnějších situacích. Je užitečné samostatně řešit problémy dluhů na nájemném a službách za bydlení a problémy ostatních

dluhů. Opatření by mělo přispět ke snížení nákladů spojených s péčí o lidi bez domova. Řešení není možné bez úzké spolupráce s dalšími resorty (tj. vč. MF, MMR).

Kroky:

1. Provedení faktické a legislativní analýzy současného stavu situace prostřednictvím OP LZZ: Počet a skladba osob, které jsou z důvodu zadluženosti ohrožené ztrátou bydlení nebo bezdomovci, rozsah a výše jejich dluhů, analýza funkčnosti současných systémů a nástrojů (dávky státní sociální podpory, hmotná nouze, legislativa), analýza v zahraničí používaných nástrojů, dobré praxe obcí v ČR atd.

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Předložit projekt v rámci OP LZZ do 3. Q 2014

2. Návrh nástrojů řešení nepříznivé situace spojené s bydlením a) u osob ohrožených ztrátou bydlení (zejm. z důvodu dluhů na nájemném a službách za bydlení), b) u bezdomovců (včetně osob na ubytovnách).

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, MLP, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Vázáno na přijetí zákona o sociálním bydlení

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení byla v roce 2019 zveřejněna Metodika sociální práce v sociálním bydlení, která pokrývá celý proces sociální práce poskytované v souvislosti s řešením problematiky bytové nouze, tedy od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, podporou před a při vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce s klientem. Metodika představuje postupy řešení nepříznivé sociální situace osob ohrožených ztrátou bydlení i bezdomovců včetně řešení problému jejich zadlužení. Dále se tématem zabývá v předchozím období aktualizovaná Metodika prevence ztráty bydlení, která je dostupná online na webových stránkách projektu. Významnou součástí této metodiky je i komplexní popis konkrétních postupů řešení neplnění finančních závazků domácností ohrožených ztrátou bydlení. Obě tyto metodiky byly v roce 2020 využívány v rámci metodické a informační činnosti MPSV ve vztahu k realizátorům projektů z výzvy č. 108 OPZ a dalším zainteresovaným subjektům.

Ministerstvem spravedlnosti připravený zákon č. 31/2019 Sb., tzv. „*oddlužovací novela*“ zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „insolvenční zákon“), která nabyla účinnosti dne 1. 6. 2019, zpřístupnila institut oddlužení širšímu okruhu dlužníků tím, že odstranila překážku pevné procentuální hranice (30 %) pro vstup do oddlužení i pro závěrečné osvobození dlužníka od dosud neuhraněných pohledávek nezajištěných věřitelů. U osob zvláště zranitelných byla zkrácena doba oddlužení na tři roky. Novela přinesla také ochranu nezajištěného obydlí

dlužníka (tzv. „chráněné obydlí“) před zpeněžením. Následující novela insolvenčního zákona č. 230/2019 Sb., účinná od 1. 10. 2019, umožnila zkrácené oddlužení od tzv. dětských dluhů. Přes výrazné zpřístupnění oddlužení lze i nadále identifikovat nezanedbatelnou skupinu nízkopříjmových dlužníků, kteří podmínky pro vstup do oddlužení nesplňují.

V reakci na epidemii Ministerstvo spravedlnosti připravilo zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru, tzv. „*lex covid justice I*“, který nabyl účinnosti dne 24. 4. 2020. Ustanovení § 14 a § 15 tohoto zákona umožnila lidem v oddlužení postiženým epidemií snáze dosáhnout změny výše měsíčních splátek z důvodu výpadku příjmů a rozšířila možnost přiznat osvobození i při nižším než 30% uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, přičemž také ve prospěch dlužníků omezila možnost zrušení schváleného oddlužení. Zákon dále zařadil daňový bonus mezi pohledávky nepodléhající výkonu rozhodnutí či exekuci, dlužník v oddlužení proto již nemá povinnost použít daňový bonus k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře a zůstává mu k volné dispozici.

Ke zmírnění následků druhé vlny epidemie byl Ministerstvem spravedlnosti připraven zákon č. 460/2020 Sb., tzv. „*lex covid justice II*“, který nabyl účinnosti dne 13. 11. 2020. Zákon mimo jiné prodloužil aplikovatelnost výše popsání § 14 *lex covid justice I*.

Ministerstvo spravedlnosti připravilo komplexní novelizaci institutu oddlužení v souvislosti s implementací Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023, o restrukturalizaci a insolvenční. Vládou schválený návrh zákona byl dne 4. 11. 2020 předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky jako sněmovní tisk č. 1073. Účinnosti by novela měla nabýt dne 1. 7. 2021.

Mezi klíčové změny tohoto návrhu patří sjednocení doby oddlužení v nově zahájených řízeních na 3 roky pro všechny fyzické osoby bez ohledu na to, zda jde o podnikatele či spotřebitele. Procesní schéma oddlužení je upraveno tak, že lze zpeněžování majetku insolvenčním správcem dokončit a vydat výtěžek věřitelům i po přiznání osvobození dlužníku. Vstup do oddlužení je usnadněn možností povolit přednostní hrazení běžného výživného a zálohy na odměnu insolvenčního správce z exekučních srážek deponovaných u zaměstnavatele. Zachovány zůstávají klíčové pojistky pro věřitele, jako je např. podmínka poctivého záměru dlužníka v oddlužení.

Poslanecká sněmovna Parlamentu schválila ve 3. čtení vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 545). Návrh

je nyní projednáván Senátem jako tisk 96. Jeho součástí jsou i nové postupy týkající se zastavování bezvýsledných exekucí, jejichž výsledná podoba vzešla z poslaneckých pozměňovacích návrhů. Návrh předpokládá, že pokud nedošlo po dobu posledních 6 let od vyznačení doložky provedení exekuce ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce, vyzve soudní exekutor věřitele, aby ve lhůtě 30 dnů sdělil, zda souhlasí, případně nesouhlasí se zastavením exekuce. Pokud věřitel vyjádří souhlas se zastavením nebo lhůta pro jeho vyjádření uplyne marně, soudní exekutor exekuci zastaví. Exekuce se po uplynutí 6 let nezastaví a měla by pokračovat další 3 roky, pokud oprávněný vyjádří nesouhlas se zastavením, pokud složí na výzvu soudního exekutora zálohu na další vedení exekuce (soudní exekutor ho však ke složení zálohy vyzvat nemusí) nebo pokud jde o oprávněného, který vymáhá výživné nebo jiné v zákoně vymezené pohledávky. Celkem může bezvýsledná exekuce trvat nejvýše 12 let. Na základě návrhu zákona budou za stanovených podmínek dále zastavovány bezvýsledné exekuce, v nichž v posledních třech letech přede dnem nabytí účinnosti navrhovaného zákona nebylo nic vymoženo. Půjde o exekuce, jejichž předmětem byla ke dni právní moci usnesení o nařízení exekuce (nebo ke dni, v němž nastaly skutečnosti, které jsou podle novější právní úpravy v exekučním řízení obdobou právní moci usnesení o nařízení exekuce) pohledávka oprávněného nepřevyšující částku 1 500 Kč bez příslušenství. V těchto řízeních bude soudní exekutor povinen do tří měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona vyzvat oprávněného ke složení zálohy na náklady exekuce. Pokud oprávněný zálohu nesloží, soudní exekutor exekuci zastaví; pokud oprávněný naopak zálohu složí, nebude možno exekuci po dobu dalších 3 let zastavit pro nemajetnost. Dále budou i bez návrhu a bez souhlasu oprávněného v exekučním řízení zastavovány exekuce, v nichž je vymáhána pohledávka vůči veřejnoprávnímu oprávněnému (Česká republika, územní samosprávný celek, zdravotní pojišťovna atd.), které byly zahájeny před účinností navrhovaného zákona. Podmínkou zastavení těchto exekucí bude, že povinný, který je fyzickou osobou, do 3 měsíců od účinnosti uhradí jistinu a na nákladech exekuce 750 Kč zvýšených o daň z přidané hodnoty, nebo skutečnost, že ke dni účinnosti byla vymožena nejméně celá jistina a 750 Kč zvýšených o daň z přidané hodnoty. Zároveň s rozhodnutím o zastavení exekuce bude rozhodováno i o osvobození od placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících zaplacenou jistinu v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.

Ve vztahu k problematice bydlení je třeba připomenout rovněž novelizaci občanského soudního řádu obsaženou v zákoně č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem byla trvale do občanského soudního řádu zakotvena změna týkající se výkonu rozhodnutí prodejem nemovité věci, v níž má povinný místo trvalého pobytu. V § 336i odst. 2 o.s.ř. byla zvýšena hranice vymáhané pohledávky (pohledávek) bez příslušenství, nad niž lze provést výkon rozhodnutí prodejem movité věci, z 30 000 Kč na 100 000 Kč. Jinak je třeba výkon rozhodnutí zastavit.

Na problematiku prosazování rovných příležitostí žen a mužů nemá opatření žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Insolvenční novela byla pozitivním krokem, nicméně stále zůstává velký počet lidí, kteří na oddlužení nedosáhnou. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.1.2j

5.1.2j Pilotní tříleté odzkoušení modelu „Housing First“ (dále jen „HF“) zaměřeného nejprve na bydlení, jehož cílem by bylo mj. sledovat úspěšnost uživatelů zařazených do testování v prvním roce v udržení si samostatného bydlení po dva následující roky – a to v komparaci s konvenčními /dosud převažujícími přístupy k řešení bezdomovectví, se zvážením využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, OSZ a Meziresortní pracovní skupinou k prevenci a řešení bezdomovectví.

Termín: 2017 (s termínem zahájení projektu nejpozději začátkem roku 2015).

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na „Housing First“ v OPZ a Integrovaném regionálním operačním programu (2014–2020) včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzvy na podporu aktivit zaměřených na „Housing First“.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpora při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení od roku 2019 podporuje realizátory projektů z výzvy č. 108 Housing First. Celkem se do realizace implementace HF zapojilo 13 realizátorů, kteří plánují poskytnout bydlení a intenzivní sociální práci více než 200 domácnostem.

Veškeré výstupy projektu jsou publikovány na webových stránkách www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/housing-first-v-cr, facebookovém profilu @socialnibydenivcr a webinarů na YouTube profilu Projekt Podpora sociálního bydlení <https://www.youtube.com/channel/UCtFfiN-glyTTX1igB0DbZ2g>.

Tým pracovníků podpory Housing First dokončil ve spolupráci s oddělením evaluací, které je zodpovědné za přípravu evaluačních nástrojů, přípravu evaluačních dotazníků, prostřednictvím kterých bude zjišťována úspěšnost uživatelů projektů (dotazníků před zabydlením, po zabydlení po 12 měsících a po 24 měsících). Výsledky evaluací nejsou dosud známy, budou zveřejněny v druhé polovině roku 22 po skončení realizace projektů Housing First z výzvy č. 108.

Podpora projektů zaměřených na sociální bydlení

Výzva č.03_18_108 Podpora programu Housing First (Bydlení především)

Výzva č. 03_19_108 Podpora programu Housing First byla vyhlášena dne 3.12.2018 a příjem ukončení příjmu žádostí byl nastaven na 31.10.2019. Alokace výzvy byla nastavena na 150 mil. Kč. Hlavním cílem výzvy je podpora pilotního rozšíření konceptu Housing First včetně ověřování principů Housing First v praxi. Primárním cílem programu je eliminace bezdomovectví, respektive stavu bytové nouze a získání standardního bydlení a jeho dlouhodobé udržení uživateli programu. Podmínkou před podáním žádosti o podporu byla povinná konzultace předloženého Návrhu realizace programu Housing First, která proběhla u 23 žadatelů. Následně bylo podáno 17 žádostí o podporu. V hodnotícím procesu bylo schváleno 15 projektů za více jak 115,5 mil. Kč. **V začátku realizace v roce 2020 odstoupily 2 projekty, aktuálně je tedy v realizaci 13 projektů ve výši 108,7 mil. Kč s plánovaným počtem zabydlení 213 bytů.**

Seznam projektů je uveden níže (tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Seznam projektů OPZ, prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou; Výzva na podporu Housing first (k 31. 12. 2020)

registrační číslo	název projektu	příjemce	místo realizace (kraj, obec)	počet bytů	realizace od	realizace do	schválená částka v Kč
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0012651	Housing First CENTROM	CENTROM z.s.	Ostrava	20	1.8.2019	31.07.2021	6 599 985,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0013971	Housing First v Moravskoslezském kraji	Romodrom o.p.s.	Moravskoslezský kraj	21	1.7.2019	30.06.2022	11 752 566,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0014093	Housing first Otrokovice	Město Otrokovice	Otrokovice	12	1.2.2020	30.06.2022	5 189 450,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0014106	Bydlení jako první krok k sociálnímu začleňování	Statutární město České Budějovice	České Budějovice	24	1.8.2019	30.06.2022	12 201 022,40
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0014444	Pilotní ověření přístupu Housing First ve městě Most	Statutární město Most	Most	10	1.1.2020	30.06.2022	5 479 796,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015134	Bydlení především : testování konceptu Housing First v Jihlavě	Statutární město Jihlava	Jihlava	12	1.10.2019	30.06.2021	3 997 840,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015395	Program Housing First pro lidi s vážným duševním onemocněním v Plzni	Ledovec z.s.	Plzeň	10	1.10.2019	30.06.2022	9 031 092,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015541	Bydlím a žiji v Ústí nad Labem	Dobrovolnické centrum z.s.	Ústí n/L	32	1.10.2019	30.06.2022	14 125 339,20
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015702	Podpora Housing First v Slezské diakonii	Slezská diakonie	Frydek-Místek, Třinec, Karviná	16	1.07.2020	30.06.2022	10 383 017,40
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015722	Programové zabydlování rodin i jednotlivců a zvyšování kompetencí k bydlení	Statutární město Brno	Brno	20	1.01.2020	30.06.2022	9 929 640,00
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015730	Housing First pro rodiny s dětmi v lounském okrese	Vavřinec z.s.	Lounsko	12	1.02.2020	30.06.2022	9 107 358,40
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015747	PORTAVITA HOUSING FIRST	Spolek PORTAVITA	Havířov, Karviná, Orlová, Ostrava	19	1.01.2020	31.05.2022	8 572 834,20
CZ.03.2.X/0.0/0.0/19_10 8/0015764	Pilotní projekt Housing First v Jeseníku	Boétheia - společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek	Jeseník	5	1.07.2020	30.06.2022	2 404 080,00
				213			108 774 020,60

Podpora projektů zaměřených na prevenci bezdomovectví a soc. bydlení v soutěžních výzvách

Podporované aktivity se zaměřují na řešení problematiky bydlení zejména prostřednictvím podpory a rozvoje sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení, koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení, vzniku a rozvoje nástrojů sociálního začleňování jako prevence prostorového vyloučení, vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví. V projektech se řeší propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce a zdravotní péče, podpora propojující různé úrovně veřejné správy a další instituce.

OSZ v rámci spolupráce s Brnem, Jihlavou a Libercem stále sleduje realizované projekty založené na přístupu „Housing First“. V rámci spolupráce s Platformou pro sociální bydlení společně podporují realizátory v Liberci a Jihlavě, lokální konzultanti a experti pro sociální bydlení OSZ se účastní pracovních skupin, jejichž náplní je právě rozvoj této metody. Dále se experti na sociální bydlení účastní pravidelného sdílení s Platformou pro sociální bydlení a zástupci projektu „Podpora sociálního bydlení na obcích“, kde dochází ke sdílení praxe z projektů založených na metodě „Bydlení především“. Setkání probíhají každé čtvrtletí. Řada těchto setkání se v důsledku pandemie covid-19 odehrávala online.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. K již vzniklým evaluacím projektu Rapid Re-Housing v Brně přibudou další evaluační materiály a praktické zkušenosti, které bude možné využít pro systémové rozšíření těchto přístupů.

Opatření 5.1.2k

5.1.2k Profesní ukotvení postavení, práv a povinností a kompetencí sociálních pracovníků, včetně sociálních kurátorů a sociálních pracovníků ve věznicích aj. prostřednictvím přijetí zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Příprava věcného záměru zákona o sociálních pracovnících a jeho předložení do legislativního procesu.

Gestor: MPSV

Termín: do 30. 12. 2014

Plnění opatření:

MPSV v roce 2020 na základě požadavků z praxe připravovalo úpravu kompetencí sociálních pracovníků v rámci práce na návrhu věcného záměru zákona o sociální práci. Tento proces byl přerušen skutečností, že návrh věcného záměru zákona o sociální práci byl stažen z legislativního plánu vlády pro rok 2020 a zařazen na rok 2021. S ohledem na tuto skutečnost výše uvedené oddělení využilo pro vymezení kompetencí sociálních pracovníků obecních úřadů novelizaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jejímž cílem je podpořit sociální práci v terénu a učinit jí dostupnou i pro osoby bez domova – tedy v místě jejich skutečného pobytu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno z důvodu probíhajícího legislativního procesu novely zákona o sociálních službách.

Opatření 5.1.2m

5.1.2m Vytvoření funkčního propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, ÚPČR.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Diskuze v rámci MPSV (příslušné sekce 2, 4, 9) a se zástupci obcí a ÚP ČR a připravení návrhu, jakým způsobem vytvořit funkční propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace. Řešení bude navázáno na tvorbu metodiky sociální práce na obcích a ÚP v souvislosti se zvoleným postupem řešení sociálního bydlení. Než dojde k vytvoření standardizovaného záznamu jednání s klientem pro dávkové specialisty/ky a sociální pracovníky/ce odborů nepojistných sociálních dávek (NSD) ÚP ČR (4. Q 2014), bude navázána užší spolupráce mezi ÚP ČR a obecními úřady pro práci s klienty. Aplikační propojení pro lepší spolupráci mezi ÚP ČR a obecními úřady – 3. Q 2014 (předběžně).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2014

2. Vytvoření opatření řešící tuto problematiku (metodika či legislativní změny).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 1. polovina roku 2015

3. Aplikace metodiky či předložení návrhů do legislativního procesu.

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2015

Plnění opatření:

MPSV v roce 2020 na základě požadavků z praxe připravovalo úpravu kompetencí sociálních pracovníků v rámci práce na návrhu věcného záměru zákona o sociální práci. Tento proces byl přerušeno skutečností, že návrh věcného záměru zákona o sociální práci byl stažen z legislativního plánu vlády pro rok 2020 a zařazen na rok 2021. S ohledem na tuto skutečnost výše uvedené oddělení využilo pro vymezení kompetencí sociálních pracovníků obecních úřadů novelizaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jejímž cílem je podpořit sociální práci v terénu a učinit jí dostupnou i pro osoby bez domova – tedy v místě jejich skutečného pobytu.

Na základě ustanovení § 64 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je s příjemci zahájena nejpozději po třech měsících sociální práce, která je zaměřena na řešení nepříznivé sociální situace klienta. Dále zákon stanovuje povinnost oznámit obecnímu úřadu přiznání doplatku na bydlení osobě, která užívá jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace této osoby.

Na základě §33a odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, Krajská pobočka Úřadu práce ČR poskytne obci na základě její žádosti informace o počtu osob, kterým je poskytován doplatek na bydlení na jejím území podle lokalit uvedených v žádosti. Ve spolupráci s obecními úřady je s příjemci dávek hmotné nouze řešeno hledání přiměřeného bydlení.

Sociální pracovníci ÚP ČR jsou v úzkém kontaktu se sociálními pracovníky obcí a referenty útvaru zprostředkování ÚP ČR. Při řešení zvláště komplikovaných případů je možné iniciovat případovou konferenci všech zainteresovaných pracovníků.

Pracovníci ÚP ČR byli i nadále v roce 2020 povinni se řídit vydanými řídicími akty:

- **Instrukce MPSV, sekce 2 č. 19/2016** „Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů“
- **Instrukce MPSV, sekce 4 č. 10/2016** „Postup při posouzení případu hodného zvláštního zřetele u osob užívajících jiný než obytný prostor, ubytovací zařízení a část bytu podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů“
- GŘ ÚP ČR byl vydán VŘA Sdělení č. 3/2019 „Implementace poradenského nástroje „Frýdlantské dny“ do praxe Úřadu práce České republiky“ s účinností od 18. 3. 2019, jehož cílem je propojení nástrojů základního sociálního poradenství k zajištění základních potřeb uchazečů o zaměstnání, současně pobírajících dávky hmotné nouze a poradenských činností směřujících k návratu uchazeče o zaměstnání na trh práce a vymanění se ze závislosti na dávkách pomoci v hmotné nouzi a to i ve spolupráci se sociálními pracovníky obecních úřadů za aktivní účasti uchazeče o zaměstnání.

Rok 2020 omezil z důvodu pandemie způsobené onemocněním COVID – 19 osobní setkávání na základě vydaných opatření Vládou ČR k zamezení proti šíření tohoto onemocnění.

I nadále v oblasti řešení problematiky klientů bez přístřeší aktivně spolupracují prioritně sociální pracovníci ÚP ČR se sociálními pracovníky obcí. K této spolupráci využívají sdílený dokument „Standardizovaný záznam sociálního pracovníka (dále jen „SZSP“), který je povinné vést ke každému klientovi. SZSP slouží výhradně k sociální práci s klientem, která je zaměřena na řešení jeho nepříznivé sociální situace, mezi které spadá i problematika bydlení.

V roce 2020, která byla zasažena pandemií způsobenou onemocněním COVID – 19 byla ke spolupráci přednostně využívána elektronická komunikace prostřednictvím SZSP, dále také telefonická a emailová komunikace.

V roce 2020 Úřad práce ČR ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy, Českým červeným křížem a dobrovolníky z neziskových organizací řešil zajištění prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi osob bez přístřeší, které Magistrát ve spolupráci s dalšími aktéry umisťoval do několika humanitárních ubytovacích zařízení v době pandemie, která byla způsobena onemocněním COVID – 19. Umisťováním osob do humanitárních zařízení byla snaha předejít možnému šíření nákazy a také ochrany samotných osob bez přístřeší před touto nákazou. Úřad práce ČR uspořádal online školení k vyplňování žádostí a jejich příloh sociální pracovníky městských částí hlavního města Prahy a další dobrovolníky, kteří pomáhali v terénu osobám bez přístřeší vyplňovat žádosti o dávky. Bylo vyčleněno jedno kontaktní pracoviště Úřadu práce pro přijímání všech žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi od osob bez přístřeší umístěných v zařízeních.

Pro komplexní řešení problematiky bezdomovectví, je zásadní Zákon o sociálním bydlení, který by pomohl s řešením tohoto problému.

ÚP ČR v roce 2020 v rámci svých metodických dnů apeloval na nutnou spolupráci se sociálními pracovníky obcí s ohledem na komplexní řešení nepříznivé situace klienta, tj. i jeho bytové situace. Z důvodu pandemie způsobené onemocněním COVID – 19 se metodické dny uskutečňovaly online formou, tj. prostřednictvím Skypu. ÚP ČR v případě potřeb spolupracoval i s pronajímateli bytů, vlastníky ubytoven, NNO a dalšími subjekty, aby klient si v rámci možností své, byť i pronajaté bydlení udržel a neocitl se bez střechy nad hlavou. V době pandemie byla situace ztížena tím, že pronajímatelé bytů i ubytovací zařízení omezovali možnost ubytování z důvodu obavy z možné nákazy COVID – 19.

V roce 2020 nedošlo ke změnám právní úpravy dávek na bydlení, ani k přijetí jiných úprav v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Změny v oblasti dávek na podporu bydlení nejsou možné, dokud nebude vyřešen systém dostupného a sociálního bydlení (tj. bydlení s podporou) legislativním ukotvením zákona. Je nutné řešit systém dávek tak, aby reagoval aktuálně na nepříznivou situaci, která u jednotlivce vznikne a aby se nezpůsobil vyplácení dávek – zároveň aby dávky byly nastaveny motivačně tak, aby neudržovaly jednotlivce v systému podpory.

Opatření 5.1.2o

5.1.2o Podpora obcí k vytváření plánů pro řešení sociálních potřeb občanů na území obce spojených s bydlením s využitím financování z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV a MMR.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V roce 2016 měl vzniknout zákon o sociálním bydlení, který by legislativně vymezil role jednotlivých aktérů v systému sociálního bydlení. Již při nastavování podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie na programové období 2014–2020 je třeba zajistit aktérům, a to zejména obcím, přístup k finanční podpoře při zavádění nástrojů sociálního bydlení.

Kroky:

1. Zakomponování aktivit na podporu sociálního bydlení do příslušných operačních programů na období let 2014–2020.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 1. pol. 2014

2. Nastavení výzev pro obce v Investiční prioritě 2.1, 2.2 OPZ.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 2015

Plnění opatření:

Projekt MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ (registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539), který je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost od 1. ledna 2016, byl v souvislosti se schváleným rozšířením o novou klíčovou aktivitu „Metodická podpora Housing First“ prodloužen z původně zamýšleného termínu ukončení v roce 2020 až do 31. října 2022. Díky tomu byla již v roce 2020 poskytována intenzivní informační a metodická podpora i obcím realizujícím projekty Housing First (Most, Jihlava, České Budějovice, Brno, Otrokovice). V rámci projektu MPSV se po většinu roku uskutečňovala pravidelná online setkání s těmito realizátory a realizátory z řad neziskových organizací. Dále bylo uskutečněno množství workshopů a webinářů na témata, která souvisí s rozvojem a zajištěním plánů pro řešení bytové nouze. Výstupy z těchto akcí ve formě prezentací, textů příspěvků a videozáznamů a doprovodných odborných článků (např. ve Zpravodaji sociálního bydlení) jsou k nalezení na webových stránkách projektu Podpora sociálního bydlení MPSV.

Projekt Systémové podpory sociální práce na obcích realizoval v roce 2020 workshop dne 20. 2. 2020 v Liberci s tématem „Sociální práce s lidmi s poruchou autistického spektra – PAS“, v rámci části věnované diskusi s účastníky byly položeny i dotazy související se sociální prací s osobami bez domova.

V souvislosti s realizací této akce byl projektem vydán leták na podporu pečujícím osobám a sociálním pracovníkům obcí při práci s lidmi s poruchou autistického spektra, který byl distribuován přes krajské metodiky sociální práce.

Po zbytek roku 2020 projekt realizoval kazuistické semináře v oblastech Praha, Hradec Králové a Olomouc, které byly věnovány aktuálnímu tématu „Sociální práce v době pandemie“, dále tématu „Migrujících klientů v sociální práci“, které se zaměřilo na lepší koordinaci spolupráce s pracovníky ÚP ČR v oblasti výplat nepojistných sociálních dávek pomoci v hmotné nouzi klientům při změně bydliště, konkrétně také u osob bez přístřeší.

Aktivít projektu se účastnili především sociální pracovníci obecních úřadů, a dále zástupci z krajských úřadů a z Úřadu práce ČR. Účastníci kladně hodnotili prostor pro výměnu informací a zlepšení nastavení spolupráce mezi nimi. Více informací o projektu: <https://www.mpsv.cz/web/cz/systemova-podpora-socialni-prace-v-obcich>.

Koordinovaný přístup k řešení sociálního vyloučení vychází z analytických podkladů, které jsou tvořeny výzkumným týmem přímo v území. Strategické plány vztahující se k daným lokalitám tak obsahují popisy sociálních potřeb občanů. Projekty financované z fondů EU přímo nasedají na potřeby v lokalitě. Během roku 2020 probíhala v rámci spolupráce obcí s OSZ výzkumnická, konzultační, metodická a projektová podpora obcím formou tvorby strategických plánů a jejich následných revizích ve všech regionálních centrech.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Z pohledu MPS je již dostatek podkladů, které ukazují prospěšnost konceptů Housing First (resp. Rapid Re-housing). Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2p

5.1.2p Metodická podpora obcím při řešení nepříznivé sociální situace osob spojené s bydlením.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MLP, ÚV

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení v roce 2020 ukončil intenzivní podporu 16 obcím pilotujícím zavádění systému sociálního bydlení na svém území. Projekt byl hodnocen jako velmi přínosný všemi zúčastněnými aktéry, stejně jako jeho diseminaci informací ocenili externí subjekty (obce, NNO, veřejné instituce i jednotlivci). V roce 2021 budou publikovány závěrečné evaluační zprávy, jež budou podkladem pro vyhodnocení a nastavování dalších politik státu v této oblasti.

Poskytování metodické a informační podpory v oblasti sociálního bydlení bylo v projektu zajišťováno prostřednictvím činnosti Kontaktního centra. Pomoc Kontaktního centra je určena všem občanům, neziskovým organizacím, obcím a další zájemcům, kteří hledají informace o sociálním bydlení, ale i poradenství, podporu, nebo pomoc. Pracovníci KC v roce 2020 pokračovali v konzultacích metodických, analytických a koncepčních materiálů spolupracujících obcí, které se zaměřují nejen na samotnou problematiku sociálního bydlení, ale i v souvislosti s ním poskytované sociální práce. Metodická podpora byla dále poskytována také dalším obcím, které se na KC projektu MPSV obracejí nově. Vzhledem k prodloužení projektu do 31. 10. 2022 bude tato jeho klíčová aktivita probíhat i v následujícím období.

Dále nabízí a poskytuje MPSV metodickou a informační podporu realizátorům projektů v rámci Výzvy č. 108 OPZ a dalším zájemcům o přístup Housing First. Zajišťuje evaluaci těchto projektů, propojení s dalšími aktéry, přenos výstupů z projektů do koncepčních a strategických materiálů včetně publicity projektů. Tým podpory Housing First projektu MPSV Podpora sociálního bydlení připravil řadu metodických a informačních materiálů a také seminářů o přístupu Housing First a souvisejících tématech. Pro příklad „Úvod do Housing First“, který seznamuje úspěšné žadatele Výzvy č. 108 OPZ a další zájemce s procesem realizace projektu podle principů přístupu Housing First. Další materiály a odkazy na záznamy ze seminářů/webinářů jsou k nalezení zde: www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydeni/housing-first-v-cr/materialy-k-housing-first a zde: www.youtube.com/channel/UCtFfiNglyTTX1igB0DbZ2g.

Projekt MPSV Systémová podpora sociální práce svými aktivitami (více viz plnění 5.1.2.o) umožňoval v roce 2020 metodikům MPSV a krajských úřadů a sociálním pracovníkům zařazených do obecních úřadů výměnu informací o praxi sociální práce na obcích, a to jak ve smyslu řešení problémů, tak i sdílením dobré praxe. Podněty z těchto setkání se následně odrážejí plošně ve stanoviscích, metodických doporučeních MPSV k výkonu činností sociální práce na obecních úřadech, případně jsou dořešeny individuálně i za účasti dalších spolupracujících úřadů a organizačních složek státu.

Metodickou podporu obcím poskytoval OSZ prostřednictvím lokálních konzultantů v území. Lokální konzultanti přenášeli zkušenosti od centrálních i lokálních expertů na sociální bydlení. V souvislosti s pandemií covid-19, tak poskytovali především metodické postupy spojené se ztrátou bydlení, jež byly zachyceny v praxi různých nestátních neziskových subjektů po celé České republice.

Významný projekt v přípravné fázi je Centrum bydlení Liberec, které je rozšířeným modelem jednotného vstupního místa do systému podpory bydlení rozšířeného o činnosti prevence ztráty bydlení.

MPSV pokračovalo v roce 2020 v realizaci systémového projektu „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“, který je financován z ESF. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. V roce 2020 byly realizovány mimo jiné i online workshopy pro zaměstnavatele jako důležité aktéry rodinné politiky v oblasti sladování rodinného a pracovního života a online workshopy zaměřené na téma primární prevence. Za jednotlivé kraje byly také vytvořeny návrhy koncepcí (případně rozšířeny stávající koncepce) rodinné politiky, kde byly vedle shrnutí demografické a socioekonomické situace rodin v daném kraji uvedeny také návrhy opatření na podporu rodin dotýkající se různých oblastí života rodin v daném kraji s přihlédnutím ke specifikům kraje. Projekt bude realizován do 31. 12. 2021.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Metodická podpora je jistě zásadní, nicméně bez zákona o dostupném a sociálním bydlení (tj. bydlení s podporou) se jedná o pouhé koncepce bez opory v realitě.

2 Oblast sociálních služeb

Vícestupňový model sociálního začleňování lidí bez domova je v ČR založen především na aplikaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění souvisejících předpisů. Koncepce si proto za cíl v oblasti sociálních služeb vytyčila, že **sociální služby budou lépe reagovat na potřeby lidí bez domova** a osob ohrožených ztrátou bydlení v nepříznivých sociálních situacích spojených s bydlením. Zásadní pro prevenci a řešení bezdomovectví je **včasné a cílené působení sociální práce a funkční a kvalitní systém sociálních služeb**. **Dosavadní typologie cílových skupin** v rámci výše uvedeného zákona také nereflektovala širokou problematiku bezdomovectví.

Plnění prakticky všech opatření týkajících se systému sociálních služeb je úzce navázáno na novelizaci zákona o sociálních službách, jejíž finalizace zabrala oproti původnímu předpokladu více času, zvláště pak v období probíhající pandemie COVID-19, kdy MPSV muselo řešit nepříznivé dopady této pandemie v oblasti sociálních služeb. V současnosti probíhá projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Po projednání vládou bude materiál předán do Poslanecké sněmovny k dalšímu legislativnímu procesu.

Opatření 5.2.2a

5.2.2a Otevření některých stávajících sociálních služeb pro cílovou skupinu bezdomovců (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, domovy se zvláštním režimem), např. otevření domovů se zvláštním režimem cílové skupině bezdomovců, kteří již nejsou schopni využívat klasické služby pro bezdomovce, např. azylový dům, nebo nemohou být dále umístěni ve zdravotnickém zařízení.

Gestor: MPSV

Termín: 2016

Plnění opatření:

Plnění prakticky všech opatření týkajících se systému sociálních služeb je úzce navázáno na novelizaci zákona o sociálních službách, jejíž finalizace zabrala oproti původnímu předpokladu více času, zvláště pak v období probíhající pandemie COVID-19, kdy MPSV muselo řešit nepříznivé dopady této pandemie v oblasti sociálních služeb. Dne 1. 12. 2020 byla novela předána do vlády prostřednictvím elektronické knihovny Úřadu vlády eKLEP. V současnosti probíhá projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Po projednání vládou bude materiál předán do Poslanecké sněmovny k dalšímu legislativnímu procesu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Stále je nedostatek DZR (domov se zvláštním režimem) pro lidi trpící závislostí na alkoholu a komorbiditami s tím spjatými – zároveň počet lidí v těchto sociálních službách stoupá. DZR pro lidi s demencí takové klienty odmítají (ať už z důvodu diagnózy nebo věku – z důvodu, že jsou příliš mladí). Opatření není plněno.

Opatření 5.2.2b

5.2.2b Přizpůsobení stávajících kapacit sociálních služeb pro krizové ubytování celých rodin podle identifikovaných místních potřeb.

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, obcemi, svazky obcí, kraji, poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Přizpůsobení stávajících kapacit sociálních služeb pro krizové ubytování celých rodin podle identifikovaných místních potřeb.

V rámci shora uvedené novely zákona o sociálních službách se navrhuje stanovit určitý počet krizových lůžek, a to tak, že kraje budou v rámci své sítě pobytových sociálních služeb péče zřizovat 0,5 % krizových lůžek k řešení krizových situací osob v nepříznivé sociální situaci. K tomu ještě MPSV dodává, že již nyní, za současné právní úpravy, pracují stávající azylové domy pro matky s dětmi s těmito situacemi a v odůvodněných případech jsou schopny na přechodnou dobu ubytovat celou rodinu, to znamená včetně otce.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Umístění otce (myšleno tím celé rodiny) do azylového domu pro matky s dětmi nefunguje. Na základě zkušeností z praxe dochází nečastěji ke konfliktům (napadání muže z důvodů předchozí špatné zkušenosti s muži, vybití si emocí, svádění atd.), které zase řetězově vedou k dalším kolizím ve vztahu s jeho partnerkou. Je potřeba podporovat vznik rodinného

bydlení, a vznik celých azylových domů či alespoň s odděleným oddělením pro úplné rodiny – nikoli pouze vyčlenit dvě procenta kapacity ve stávajícím objektu. Opatření není plněno.

Opatření 5.2.2c

5.2.2c Podpora opatření vedoucích ke snižování prahu služeb sociální prevence (zejména zmírňování vstupních podmínek pro uživatele).

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Sociální služby podporované z Evropského sociálního fondu (ESF) významnou mírou přispívají ke zmírnění bezdomovectví v ČR. Příčin, proč se z lidí stávají bezdomovci, je celá řada. Dosavadní poznatky ukazují, že mezi rizikové faktory pro vznik bezdomovectví patří dluhy, nezaplacené nájemné nebo hypotéky, rodinné konflikty a rozvraty, propuštění z institucionální péče (dětský domov, vězení, psychiatrická léčebna, nemocnice), nízký sociální status, obecně nízké sociální kompetence, problémy s duševním zdravím, používání drog a alkoholu, delikventní chování či zkušenost s vězením.

Mezi další faktory patří vývoj na trhu práce a trhu s byty, politika v oblasti sociálních dávek a síťování sociálních služeb, nedostatky ve vzdělávací soustavě, rostoucí míra chudoby, regionální rozdíly nebo změny v oblasti rodinného života. Bezdomovectvím jsou často ohroženy děti z dětských domovů, lidé propuštění z vězení, zdravotně postižení, samoživitelky, osamělí senioři, rozpadající se rodiny atd. Proto by mělo být prioritou jak ministerstva, tak i dalších subjektů, krajů, obcí, poskytovatelů sociálních služeb o zajištění fungujících preventivních, efektivních a nápravných kroků.

Financování sociálních služeb pro cílovou skupinu osob bez domova je v současné době vícezdrojové. Mezi hlavní zdroje patří prostředky z MPSV, dále podpora ze zdrojů kraje, prostředky ESF, pak příspěvky obcí z jejich rozpočtů a samozřejmě také platby klientů služeb a příjmy z vlastní činnosti poskytovatelů sociálních služeb.

Česká republika v programovém období 2014-2020 na opatření ke snížení bezdomovectví využívá finanční prostředky z ESF, a to konkrétně z prioritní osy 2 „Sociální začleňování a boj s chudobou“. Jednou z nejdůležitějších výzev v této oblasti je výzva 03_15_005 a výzva 03_15_006. Příjemci těchto výzev jsou kraje a hl. m. Praha. Obě tyto výzvy jsou určeny

především na podporu vybraných druhů sociálních služeb, kde významnou část tvoří soc. služby Azylové domy a Domy na půl cesty.

V rámci výzev těchto dvou výzev byly v roce 2017 poskytnuty finanční prostředky na službu azylové domy ve výši 393,5 mil. a domy na půl cesty ve výši 40 mil. Kč. V roce 2018 došlo k navýšení podpory u služby azylové domy na částku cca 416 mil. Kč a podpora domů na půl cesty zůstala na 40 mil. Kč. **V roce 2019 bylo podpořeno celkem 139 poskytovatelů sociální služby azylové domy ve výši 518,5 mil. Kč a 17 poskytovatelů služby domy na půl cesty ve výši 30 mil. Kč.**

Data za rok 2020 budou k dispozici v průběhu dubna 2021, ale dá se předpokládat podpora těchto služeb minimálně ve stejné výši jako v roce 2019.

Finanční podpora z ESF je významnou složkou podpory při řešení problematiky bezdomovectví, její úspěšnost však závisí na kontinuálním a komplexním přístupu všech zainteresovaných subjektů.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vnímá nedostatečné legislativní ukotvení pro pobytové sociální služby, ve kterých by byly sociální služby poskytovány lidem s psychiatrickou diagnózou, závislými na omamných látkách apod. Opatření není plněno.

Opatření 5.2.2d

5.2.2d Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, kraji, soukromými ubytovateli a poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy.

V rámci novely zákona o sociálních službách se doplňují nové základní činnosti „návik dovedností pro zvládnání bydlení, podpora získání adekvátního bydlení, rozvoj kompetencí v bydlení a další činnosti vedoucí k sociálnímu začlenění v rámci bydlení“ (pro sociální služby podle § 57, § 58, a § 65, § 69, § 70) a o „zprostředkování potravinové a materiální pomoci“ (pro sociální služby podle § 57, § 58, § 61, § 63 a § 69), tzn. že mohou pomoci zprostředkovat spacáky, stany, popř. jinou materiální pomoc.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Stav poskytování pomoci se v zimním období stále děje formou provizorií; ke změně, tak jak ji požaduje opatření 5.2.2d, tedy nedošlo. Opatření není plněno.

Opatření 5.2.2e

5.2.2e Podporovat vzájemnou provázanost sociálních služeb a interdisciplinární přesah zejména v oblasti zdraví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Propojení oblasti zdravotně sociálního pomezí se ministr zdravotnictví a ministryně práce a sociálních věcí rozhodli realizovat formou změnového zákona (zákon č. 372/2011 Sb., zákon č. 108/2006 Sb., zákon č. 48/1997 Sb., případně i dalších) a zatím pouze v jednom segmentu, a to v lůžkové péči. Cílem úprav je zajištění komplexní systém pomoci, kterým se umožní poskytování zdravotní a sociální péče optimálně na jednom místě, se zárukou dostupnosti, kvality a bezpečnosti a nastavení nového vícezdrojového financování dlouhodobé péče. Vícezdrojovým financováním je konkrétně myšleno, že služby poskytované těmto klientům/pacientům budou hrazeny ze zdravotního pojištění formou ošetrovacího dne, příspěvku na péči, vlastních zdrojů klienta/pacienta (hotelové služby – ubytování a strava) a dotací na sociální služby, popř. darů apod. MZ představilo MPSV legislativní návrh řešení propojení zdravotně sociálního pomezí a zaslalo mu ho k vyjádření.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je částečně plněno.

Opatření 5.2.2f

5.2.2f V připravované úpravě systému sociálních služeb podporovat takové rozdělení druhů/činností sociálních služeb, které již nebude primárně zaměřeno na cílové skupiny, ale na potřeby uživatelů. Cílem je, aby žádná skupina včetně osob ohrožených ztrátou bydlení a bezdomovců (dle definice ETHOS) „nevypadla“ ze systému.

Gestor: MPSV

Termín: 2016.

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.2.2a).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno.

3 Oblast přístupu ke zdravotní péči

Koncepce zdravotní péče o lidi bez domova se na základě usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 stala součástí „Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020“. Vychází z dlouhodobého průzkumu a zkušeností v této oblasti. Její hlavní myšlenkou je dostupnost základní péče lidem bez domova. Vymezuje tři složky péče: **terénní, ambulantní a respitní péči**.

Problematika zdraví osob bez domova je **úzce spjata se sociálními problémy**. **Dobrá spolupráce terénního pracovníka, sociálního pracovníka a zdravotníka je předpokladem úspěchu**. Ze zkušeností z terénu vyplývá, že **nízkoprahové ubytování pro nemocné osoby bez domova vede nejen ke zlepšení zdravotního stavu, ale také poskytuje prostor pro efektivní řešení sociálních problémů**.

Opatření 5.3.2a

5.3.2a Hledat varianty v zapojení zdravotních pojišťoven, krajů a obcí při mapování zdravotního stavu bezdomovců.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: průběžně (2014 – 2020)

Popis opatření: Dostupné poznatky o zdravotním stavu lidí bez domova existují v současné době především u poskytovatelů specializovaných sociálních služeb. Cílem opatření je nastavit systém, jehož aplikací bude možno zjišťovat a vyhodnocovat zdravotní stav lidí bez domova k dalšímu praktickému využití. Je nutno, aby se do tvorby tohoto systému zapojili všichni relevantní aktéři (vedle poskytovatelů sociálních služeb **zejména zdravotní pojišťovny, kraje a obce**).

Kroky:

1. Analýza současných legislativních a finančních nástrojů pro realizaci opatření a návrh postupu.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září 2015

2. Otevření diskuse mezi MPSV, MZ, zástupci poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb (pro bezdomovce) a akademickou oblastí, nalezení konsensu realizace, vytvoření plánu, rozhodnutí o způsobu financování.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

2. Diskuse se zdravotními pojišťovnami a jejich seznámení s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

3. Seznámení krajů a obcí s rozšířenou působností s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září–prosinec 2015

4. Vyhodnocení a formulace doporučení pro případné systémové změny.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: červen 2016

Plnění opatření:

MPSV v roce 2019 pokračovalo v jednáních ve věci zdravotní péče pro osoby bez domova v České republice, s cílem navázat na schůzky s resortem zdravotnictví, zdravotními pojišťovkami a neziskovým sektorem ve věci zdravotní péče pro osoby bez domova. V roce 2020 z důvodu probíhající pandemie Covid-19 v České republice nebyla setkání uskutečněna, nicméně spolupráce s těmito resorty bude pokračovat i nadále v rámci dalších opatření, které budou součástí nově vznikajících strategických materiálů.

Ministerstvo zdravotnictví v rámci Zdraví 2020 vypracovalo Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí akční plán Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e). V prosinci 2019 uveřejnilo ve věstníku MZ a na internetových stránkách MZ metodické doporučení, ve kterém jsou jasně dané indikace pacienta k nejvhodnější formě zdravotní péče. Na tomto metodickém doporučení participuje pracovní skupina Pro následnou a dlouhodobou zdravotní péči na MZ.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Stanovisko UZS ČR a KZPS ČR: Co se týče bodu Vyhodnocení a formulace doporučení pro systémové změny, toto opatření není stále plněno.

Opatření 5.3.2b

5.3.2b Hledat možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu včetně zapojení krajů a obcí a možnosti zapojení ze strany zdravotních pojišťoven; změna systému vykazování a administrace (péče v terénu pojišťovnam šetří velké množství finančních prostředků), zjištění možnosti legislativních úprav.

Gestor: MZ ve spolupráci se zdravotními pojišťovnam a Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně. Zahájit jednání s pojišťovnam do konce roku 2013.

Kroky:

1. MZ vyzve VZP ČR a SZP ČR, aby jmenovaly své zástupce do Meziřesortní pracovní skupiny.
2. MPSV, MZ ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou následně projednají se zástupci pojišťoven možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: 2014

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.3.2a).

MZ podpořilo v roce 2019 v rámci dotačního řízení Programu grantové podpory projekt organizace Naděje pod názvem „Zdravotní péče o bezdomovce“ ve výši 600 tis. Kč. V roce 2020 nebyl tento projekt podpořen.

MZ v roce 2019 a po celý rok 2020 realizovalo projekt „Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova“. Jeho cílem se zajistit ve velkých městech, kde je nejvyšší výskyt osob bez přístřeší, systémové zdravotní péči pro osoby bez přístřeší. Tento projekt rovněž ověřuje rozšíření současných zdravotních výkonů a případně návrh nových zdravotních výkonů, které jsou vykazovány v souvislosti se zdravotními službami poskytovanými osobám bez přístřeší (podrobněji bod 5.3.2c).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. MPS vítá, že se začaly ověřovat výkony v terénu, zároveň je třeba začít připravovat změny, které by pomohly ukotvit systematicky street medicine – tak,

aby byla zajištěna pomoc všem lidem bez domova v rámci celé ČR. Je však nutno také začít pracovat na konkrétních legislativních změnách

Opatření 5.3.2c

5.3.2c Iniciovat jednání a hledat cestu k zapojení MZ, zdravotních pojišťoven, krajů a obcí o možnosti fungování a spolufinancování ordinací pro lidi bez domova obsahující jejich specifické vymezení a alternativy v oblasti financování. Na základě situace v jednotlivých regionech a průzkumů stanovit potřebný počet ordinací na velikost regionu. (Ordinace neznamená, že zde bude sloužit každý den lékař, může se zde střídat praktický lékař s odborným, některé dny zde může sloužit registrovaná všeobecná sestra.)

Gestor: MZ ve spolupráci s obcemi a kraji a Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: do 31. 12. 2016

Kroky:

1. MZ provede ve spolupráci s VZP ČR, SZP ČR a Meziřesortní pracovní skupinou analýzu dostupnosti zdravotních služeb pro pojištěnce bez domova, a to s ohledem na časovou a místní dostupnost zdravotních služeb.

Gestor: MZ, VZP ČR, SZP ČR, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

2. MZ bude v rámci svých dotačních programů podporovat modelovou ordinaci pro osoby bez domova v Praze.

Gestor: MZ, MPSV, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: Od 2015

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k předchozímu opatření (5.3.2a).

Od roku 2019 začíná MZ realizovat projekt „Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova“ Předmětem projektu je zavedení vybudování, vybavení a dovybavení stávajících ordinací pro potřeby osob bez domova a pro osoby nemajetné, osoby ohrožené ztrátou přístřeší.

Projekt je zaměřen na vybudování nových a dovybavení stávajících ordinací včetně poskytování dalších služeb pro osoby bez přístřeší a osoby ztrátou přístřeší ohrožené. Dále je zaměřen na zajištění podpory terénních a ambulantních zdravotních služeb pro osoby

bez přístřeší ve městech nad 80 tis. obyvatel. O realizaci projektu jsou informováni zástupci krajů a zástupci zdravotních pojišťoven.

Do projektu se zapojily v roce 2020 ordinace v Praze, Ostravě, Olomouci a Pardubicích. S výsledky projektu, který bude ukončen v únoru 2022 budou seznámeni členové Pracovní skupiny.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2d

5.3.2d Vytvoření krátkodobých nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení (např. po hospitalizaci či akutním onemocnění), se zvážením využití vícezdrojového financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s kraji a MZ

Termín: 2016.

Kroky:

MPSV se v současné době zabývá možnou implementací opatření do praxe. Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech. MZ zahájí jednání se SZP ČR a VZP ČR ohledně možností financování nízkoprahových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení.

Plnění opatření:

Problematika osob bez přístřeší je obsažena v plánech střednědobého rozvoje krajů. Realizace opatření je navázána na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech. Na přípravě novely zákona o sociálních službách MZ spolupracovalo jako člen meziresortní pracovní skupiny.

Toto opatření je úzce navázáno na novelizaci zákona o sociálních službách, jejíž finalizace zabrala oproti původnímu předpokladu více času, zvláště pak v období probíhající pandemie COVID-19, kdy MPSV muselo řešit nepříznivé dopady této pandemie v oblasti sociálních služeb. Dne 1. 12. 2020 byla novela předána do vlády prostřednictvím elektronické knihovny Úřadu vlády eKLEP. V současnosti probíhá projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Po projednání vládou bude materiál předán do Poslanecké sněmovny k dalšímu legislativnímu procesu.

Financování nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení v domácích podmínkách (osoby bez přístřeší), je v zákoně řešeno (azylové domy).

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Doposud se dostupná zdravotní péče pomocí doplnění základních činností do AD realizuje jen velmi omezeně z projektů. Zároveň je nejasné, jakým způsobem tuto praxi zavedenou současné AD, které nedisponují dostatečnými prostorami. Stanovisko UZS ČR a KZPS ČR: AD není nízkoprahovým zařízením a také není službou, která by v sobě doposud jakýmkoli způsobem zahrnovala zdravotní a pečovatelskou péči.

Opatření 5.3.2e

5.3.2e Zjišťování základních sociálně-zdravotních potřeb bezdomovců, kteří nejsou schopni začlenění do obvyklého způsobu života mj. z důvodu nediodnostikovaných duševních poruch. Toto je podmínka pro důstojné zabezpečení uvedených potřeb a pro prevenci životních situací majících nepříznivý vliv na duševní zdraví i sociální začlenění osoby v budoucnu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2015.

Popis opatření: Důležitou podmínkou úspěchu sociálního začlenění lidí bez domova je uspokojivá úroveň jejich zdravotního stavu. Zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb prokazují vedle jiných onemocnění také významný podíl neidentifikovaných duševních poruch u cílové skupiny lidí bez domova. Ty jsou častou překážkou jakéhokoliv dalšího rozvoje osobnosti. Cílem tohoto opatření je vytvořit podmínky pro zajištění péče o duševní zdraví pro bezdomovce na území celé ČR.

Kroky:

1. Analýza situace, včetně legislativy, využití dobrých zkušeností z ČR i zahraničí.

Gestor: MPSV, MZ, SMO, Zdravotní pojišťovny

Termín: září 2015

2. MPSV ve spolupráci s MZ navrhne program psychiatrického screeningu populace lidí bez domova zaměřený na nediodnostikované duševní poruchy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2016

3. Formulace návrhů na rozšíření zdravotní péče o lidi bez domova s duševními poruchami.

Gestor: MPSV, MZ, ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziřesortní pracovní skupinou

Termín: od r. 2016

4. Pilotní ověření poskytování psychiatrické péče o lidi bez domova ve 3–4 krajských městech včetně Prahy.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2017

5. Po vyhodnocení pilotních ověřování stanovit pravidla a metodiku odborných zdravotních služeb pro lidi bez domova.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziřesortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2018

Plnění opatření:

MPSV odkazuje na informaci o plnění k opatření 5.3.2a.

Strategie reformy psychiatrické péče (dále „strategie“) byla schválena v říjnu 2013. Jejím základním posláním je zvýšit kvalitu života duševně nemocných. K implementaci její první etapy byla dojednána výrazná podpora v podobě Evropských strukturálních a investičních fondů, a to z programů OPZ (Operační program zaměstnanost) a IROP (Integrovaný regionální operační program), reálně prvním rokem, kdy byly schváleny projektové záměry a započala realizace projektů byl rok 2017.

Ve skupině lidí bez domova je vysoká prevalence duševních onemocnění a riziko vzniku duševních onemocnění. Naopak u osob s duševním onemocněním je vysoké riziko, že se stanou osobami bez domova.

V roce 2020 pokračuje plnění opatření Strategie reformy psychiatrické péče. Svoji činnost provozuje již 27 Center duševního zdraví ve 12 krajích, která zajišťují jak ambulantní, tak terénní službu pro lidi s duševním onemocněním. Vzhledem k multidisciplinárnímu terénnímu zaměření těchto služeb jsme byli schopni nabídnout služby lidem bez domova. Je navázána kvalitní spolupráce s organizacemi, které mají jako hlavní tuto cílovou skupinu. Tyto organizace využívají zejména zdravotních služeb, která CDZ nabízejí, případně komplexní péče o osoby bez domova s probíhajícím závažným duševním onemocněním. Pro lidi bez domova je z mnoha důvodů obtížné využívat péče ambulantních psychiatrů. Vzhledem k tomu, že CDZ jsou nízkoprahovými zařízeními, mohou nabízet služby flexibilně, tím se snižuje potřeba umístování lidí bez domova do psychiatrických lůžkových zařízení. Počty osob, které služby vyhledají, nebo je do CDZ předají jiné organizace, se liší podle velikosti regionu, měst a obcí.

Na jaře roku 2019 bylo provedeno sčítání osob bez domova v psychiatrických nemocnicích. Počet byl určen na základě dobré osobní znalosti pacientů ošetřujícím personálem, nebo osobním doptáním na základě chybějící adresy při příjmu, nebo uvedenou adresou na místním úřadě v době hospitalizace i před hospitalizací. Zadavatelem hodnocení pro Výzkumný ústav práce a sociálních věcí bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. S výsledky jsme pracovali i v roce 2020, kdy jsme data zahrnuli do transformačních plánů psychiatrických nemocnic jejichž součástí jsou mimo jiné strategie přechodu pacientů s vážným duševním onemocněním do komunit a zajištění bydlení a dalších návazných sociálních služeb.

V období souvisejících s epidemií COVID – 19 došlo k zintenzivnění spolupráce ze strany CDZ a dalších poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb se samosprávami, zejména v oblasti ubytování a screeningu duševních onemocnění u této cílové skupiny. V budoucnu je by bylo vhodné, ve spolupráci s Národním ústavem duševního zdraví, přistoupit ke komplexnímu screeningu lidí bez domova, která mají zkušenost s duševním onemocněním a žijí mimo psychiatrické nemocnice.

Veškeré aktivity realizované MZ v projektech podpořených z EU v rámci reformy péče o duševní zdraví jsou zajištěny co do udržitelnosti v rámci Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030.

MPSV iniciovalo další jednání s MZ ohledně sociálně zdravotního pomezí a v následujícím období budou probíhat i schůzky za účelem zaměření CDZ rovněž na osoby bez domova bez oficiálních diagnóz.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Je potřeba pracovat na legislativním ukotvení zdravotnických pracovníků v terénu, kteří by se zaměřovali na úkony zdravotní péče, jež udrží psychiatricky nemocné pacienty v domácím prostředí a poskytnou jim adekvátní podporu. I při psychiatrické reformě je nezbytné nezapomínat na potřebu dostupného bydlení a bydlení s podporou. Dle UZS ČR a KZPS ČR je nutné zajistit provázanost prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice s Reformou psychiatrické péče, kde je již tvořena struktura popisovaných služeb, včetně terénního přístupu s příspěvím EU projektů.

Opatření 5.3.2f

5.3.2f Osvěta a vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví (klíčová témata jsou, etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, práva pacientů atd.). Podpora výuky, která by odborně připravovala lékaře na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky v rámci pregraduálního i postgraduálního vzdělávání, spolupráce s lékařskými fakultami, s vyššími odbornými školami zdravotnickými apod., zařazení témat do učebních osnov, Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků prostřednictvím „funkčních nebo certifikovaných kurzů“.

Gestor: MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: 2015.

Kroky: MZ prostřednictvím Odboru ošetřovatelství a nelékařských povolání zadalo na začátku roku 2014 vypracování vzdělávacího programu inovačního kurzu „Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – příprava na setkání s bezdomovci“ a zajištění nabídky tohoto inovačního kurzu pro zdravotnické pracovníky. Náplní programu bude informace o etickém pohledu na bezdomovce, sociálních aspektech zdravotnické práce, práva pacientů, finanční gramotnost atd.

Plnění opatření:

Oblast vzdělávání lékařských pracovníků

Vysokoškolské vzdělání lékařům, zubním lékařům a farmaceutům poskytují vysoké školy v akreditovaných studijních programech. Konečné rozhodnutí o akreditaci uděluje Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. V souladu s §79 odst. 4 písm. g) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů je nezbytné při akreditaci předložit v případě studijního programu, jehož absolvováním se bezprostředně naplňují odborné předpoklady pro výkon regulovaného povolání, také oznámení, že daný studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu regulovaného povolání, souhlasné stanovisko příslušného uznávacího orgánu, kterým je v tomto případě MZ. Uznávací orgán tak prostřednictvím souhlasného stanoviska vyjadřuje, zda je studijní program v souladu s kvalifikačními standardy regulované profese.

MZ má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat kurzy zaměřené na základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy. V těchto kurzech je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem. V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzdělávání praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší

teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky spadající, jak již bylo výše uvedeno, do gesce MŠMT.

Oblast vzdělávání nelékařských pracovníků

V rámci kvalifikačního vzdělávání v oboru Všeobecná sestra je nedílnou součástí studia:

- předmět Multikulturní ošetřovatelství. Předmět se zabývá kulturou minoritních skupin. Zdůrazňuje transkulturní přístup sestry v ošetřovatelském procesu.
- předmět Komunitní péče, který je koncipován jako teoreticko-praktický. Zaměřuje se na zdraví lidí v komunitě. Naučí se ošetřování pacientů/klientů ve vlastních sociálních podmínkách.
- předmět Komunikace, tento předmět je koncipován jako teoreticko-praktický. Učí zásadám a dovednostem adekvátní komunikace nejen s pacienty, ale i se spolupracovníky, s rodinnými příslušníky a dalšími osobami.

Současně je do vzdělávání v oboru Všeobecná sestra vložen konkrétnější popis problematiky bezdomovectví v Kvalifikačním standardu přípravy na výkon zdravotnického povolání všeobecná sestra, který je vydáván formou Metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví (leden, únor 2021 prochází revizí a je novelizován). Obsahem vzdělávání je: osvěta a vzdělávání pracovníků v problematice bezdomovců, (etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, příprava na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky, práva pacientů atd.).

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci vzdělávání ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním a odborným modulem. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetřovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty“ – náplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže a komunikace s agresivním pacientem, komunikaci se zvláštními skupinami pacientů, etickému přístupu k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.
- „Edukace“ – náplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifiky edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných.

Pro získání zvláštní odborné způsobilosti pro úzce vymezené činnosti, které prohlubují získanou odbornou, nebo specializovanou způsobilost je možné absolvovat certifikovaný kurz. Například certifikovaný kurz: Edukační činnost sestry v podpoře zdraví. Kurz je koncipován jako teoreticko – praktický. Student získá znalosti z oblasti pedagogiky a didaktiky, tak aby je mohl efektivně využívat v edukaci klientů v podpoře zdraví a prevenci nemocí u komunity či jednotlivce napříč majoritní i minoritní komunitou.

Dále je možné v rámci celoživotního vzdělávání se zúčastnit celé řady vzdělávacích akcí, které jsou určeny pro všechna nelékařská povolání. Například vzdělávací akce: Péče o bezdomovce. Náplní vzdělávací akce je představit fenomén bezdomovectví, vysvětlení zdravotních a sociálních aspektů péče o bezdomovce, dále je kladen důraz na oblast právní problematiky a bezdomovců.

MZ informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených kurzů o možnosti využít při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

V současné době nejsou plánovány změny ve vzdělávání nelékařských povolání, jsou zde ale možnosti nabídky nových kurzů a vzdělávání v oblasti osvěty zdravotnických pracovníků v širokém spektru témat.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Není zřejmé, jak s tímto úkolem bylo naloženo a zda je s MŠMT spolupracováno na tom, aby lékaři (nejen připravování na své povolání, ale i ti stávající) byli postupně detailněji proškoleni v problematice lidí bez domova s psychiatrickým onemocněním. Opatření je plněno částečně.

Opatření 5.3.2g

5.3.2g Realizace vzdělávacích seminářů se zdravotnickou tematikou pro sociální pracovníky (pracovníci nízkoprahových služeb pro osoby bez domova, terénní pracovníci apod.). Podpora a rozvoj spolupráce s organizacemi, které pracují s touto skupinou (výměna dobré praxe a zkušeností v oblasti poskytování zdravotní péče). Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, s kraji, AK ČR.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na opatření 5.3.2h

Plnění opatření:

Na základě podnětu MZ připravil a uspořádal IPVZ kurz „Problematika zdraví a nemoci bezdomovců v ČR“. Z důvodu nezájmu nebyl kurz plánovaný na 25. 6. 2019 uskutečněn, na kurz se přihlásili se pouze pracovníci MZČR. V roce 2020 nebyl z důvodu pandemie tento kurz realizován.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno.

Opatření 5.3.2h

5.3.2h Realizace společných odborných a vzdělávacích setkání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení. Podpora a spolupráce partnerství různých subjektů v oblasti řešení problematiky bezdomovectví. Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: Průběžně.

Kroky: Odborná setkávání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení jsou realizována zejména v pracovních skupinách, které sestavuje MPSV k různým tématům vztahujícím se ke zdravotně sociálnímu pomezí (například koordinace rehabilitace, dlouhodobá péče).

Případnou podporu opatření je možné taktéž zahrnout do výzev v rámci investiční priority 2.1 a 2.2 OPZ (vyhlášení výzev – do 1. pol. 2015).

Plnění opatření:

Zástupci MZ jsou členy Mezirezortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví do roku 2020 (pracovní skupinu řídí MPSV). MZ se účastní všech jednání pracovní skupiny.

Zástupci MPSV společně se zástupci MZ zorganizovali schůzku (září 2019) k řešení problematiky bezdomovectví, která se týkala poskytování zdravotní péče osobám bez přístřeší a dalšího většího zapojení krajů a zdravotních pojišťoven do plnění příslušných opatření Koncepce. V roce 2020 se společné jednání MPSV a MZ nekonalo.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Aktivity projektu MPS vítá, ale z uvedených informací nevyplývá, zda se konaly setkání, kde by se setkávali pracovníci v sociálních službách a zdravotnických zařízeních.

Opatření 5.3.2ch

5.3.2ch Vyhodnocení využití Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám pro poskytování potravinové pomoci jako prevence podvýživy a zhoršeného zdravotního stavu.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Kroky:

V zájmu vyšší kvality a lepšího vypracování každého operačního programu a posouzení účinnosti a efektivity FEAD pro poskytování potravinové a základní materiální pomoci budou vypracována předběžná a následná vyhodnocení (průběžné a závěrečné), která budou založena na relevantních údajích a ve vhodných případech doplněna průzkumy prováděnými u nejchudších osob, jež čerpají pomoc z operačního programu. Pro účely průběžného a závěrečného vyhodnocení vypracuje Evropská komise metodiku. Při vyhodnocení FEAD a vypracovávání metodiky vyhodnocení bude zohledněna skutečnost, že pojem deprivace je značně složitý a vícerozměrný. Vyhodnocení budou rovněž respektovat soukromí konečných příjemců a budou prováděna takovým způsobem, aby nejchudší osoby nebyly stigmatizovány. Vyhodnocení využití finančních prostředků z FEAD bylo v rámci implementace provedeno před schválením operačního programu ze strany Evropské komise (ex-ante evaluace), a to již v roce 2014. Z podnětu Evropské komise bude provedeno vyhodnocení v průběhu implementace FEAD (do 31. 12. 2018) a po ukončení operačního programu (do 31. 12. 2024). pro vypracování vyhodnocení ze strany Komise provede členský stát vyhodnocení mezi příjemci pomoci, a to dle metodiky schválené Komisí (v roce 2017 a 2022).

Plnění opatření:

Operační program potravinová a materiální pomoc (OP PMP) dosahuje cílové skupiny osob bez domova prostřednictvím projektu MPSV „Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám II“.

Operační program potravinová a materiální pomoc má tři specifické cíle:

- Specifický cíl I – Potravinová pomoc dětem v hmotné nouzi – Obědy do škol;
- Specifický cíl II – Potravinová deprivace osob a domácností ve vážné sociální nouzi;
- Specifický cíl III – Materiální deprivace osob a domácností ve vážné sociální nouzi.

Specifický cíl II a III – během roku 2020 pokračovala distribuce pomoci. Byly zajištěny nové veřejné zakázky na všechny typy komodit. Alokace Výzvy byla navýšena na 412 105 300 Kč. Podle odezvy cílové skupiny byl aktualizován seznam komodit, nově byly zařazeny školní pomůcky, vzhledem k probíhající epidemii byly distribuovány i zdravotnické pomůcky.

K 30. 9. 2020 využilo potravinovou pomoc více než 280 tisíc unikátně podpořených osob (materiální 240 tisíc). K 30. 11. 2020 bylo celkem vyčerpáno 336 749 260 Kč, což tvoří 82 % rozpočtu projektu.

COVID 19 a opatření s ním spojená výrazně ovlivňují průběh projektů OP PMP. V SC I během první jarní vlny nebylo od uzavření škol v březnu 2020 takřka vůbec čerpáno. Cílová skupina byla ÚP informována o možnostech využití SC II a III. V podzimním a zimním období některé školy nabízejí dětem možnost odběru obědů, umožněno je to i dětem podpořeným projekty OP PMP. SC II a III zaznamenaly zvýšený zájem o všechny typy komodit, MPSV průběžně monitorovalo, zda je dostatečná frekvence i objem závozů. Za zvýšených hygienických opatření distribuce stále pokračovala, poskytovány byly i hygienické a ochranné prostředky (např. roušky).

Realizace opatření OP PMP má neutrální dopad na postavení žen a mužů. Podle šetření pomoci z programu využívá 43 % žen a 57 % mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

4 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce

Základ efektivního řešení bezdomovectví spočívá v **porozumění problematice a ve znalosti o možnostech jejího řešení**. Problematika bezdomovectví je však v ČR poznamenána **poznatkovým deficitem**, a to jak na straně veřejnosti, tak u tvůrců politik. Chybí přesnější empirické poznatky, které umožňují efektivní tvorbu a realizaci veřejných politik zaměřených na její řešení a prevenci. Fakt, že údaje o osobách bez domova nejsou detailněji známy, **znesnadňuje také mezinárodní srovnání**. Problémem je také **popírání existence problému** z důvodu nedostatečné informovanosti o jeho existenci.

Mezi cíle, které Koncepce v oblasti informovanosti stanovuje, patří vyhodnocení **vytvoření provázaného informačního systému**, který bude splňovat podmínky pro statistiku, evidenci, komunikaci, mobilitu osob bez domova i využívání sociálních služeb. Dále koncepce jako důležitý cíl stanoví aplikaci **evidence-based policy** a spolupráci resortů/útvárů/úrovní veřejné správy při tvorbě politik vedoucích k prevenci a řešení bezdomovectví. V neposlední řadě je velmi důležité zavést účinný systém **primární prevence** prostřednictvím **vzdělávání a osvěty**.

Opatření 5.4.2a

5.4.2a Analýza stávajících informačních systémů užívaných v práci s bezdomovci a v sociálních službách s cílem dosáhnout co největší komplexnosti a provázanosti a zavedení optimálního informačního systému na obcích s rozšířenou působností (se zvážením využití podpory z fondů EU a spolupráce s vysokými školami).

- Definice klíčových hodnot, které budou v rámci informačního systému sledovány, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.
- Nastavení pravidel, jak a kdo do informačního systému bude zadávat klíčové hodnoty a nahlížet, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Meziresortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, OSZ, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech k vykazování dat.

Plnění opatření:

Plnění tohoto opatření je úzce navázáno na novelizaci zákona o sociálních službách, jejíž finalizace zabrala oproti původnímu předpokladu více času, zvláště pak v období probíhající pandemie COVID-19, kdy MPSV muselo řešit nepříznivé dopady této pandemie v oblasti sociálních služeb.

V současnosti probíhá projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Po projednání vládou bude materiál předán do Poslanecké sněmovny k dalšímu legislativnímu procesu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2b

5.4.2b Vyhodnocení možnosti využití Modelu mapy pro sledování sociálních jevů, které souvisí se sociálním ohrožením nebo vyloučením jako výstupu individuálního projektu MPSV Podpora procesů v sociálních službách.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vyvinutí softwaru pro sledování sociálních jevů (GIS, MIS).

Gestor: MPSV

Termín: do konce roku 2014

2. Analýza využitelnosti GIS a MIS map v prevenci a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Plnění opatření:

Plnění tohoto opatření souvisí úzce na realizaci opatření 5.4.2a.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2d

5.4.2d Vyhodnocování existujících zahraničních i domácích výzkumů v oblasti bezdomovectví a jejich aplikace do politik ČR. Realizace a financování výzkumů zaměřených na získání chybějících klíčových dat o bezdomovectví se zvážením spolupráce s vysokými školami. Spolupráce se zahraničními partnery v oblasti získávání, vyhodnocování a aplikace dat a nástrojů při zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV, Sociologickým ústavem, ÚV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Zásadní bariérou pro řešení problematiky bezdomovectví je nedostatek relevantních dat o problematice bezdomovectví. Problémem je dostupnost informací o bezdomovcích dle ETHOS, o fungování existujících služeb, jejich financování a dostupnosti, absence hodnocení dosavadních politik ve vztahu k bezdomovectví. Pro tvorbu efektivních politik v oblasti prevence a řešení bezdomovectví je zásadní systematické, pravidelné a dlouhodobé sledování dat o osobách dle ETHOS v rámci ČR. v současnosti jsou důležitým zdrojem informací dosud málo prozkoumané zahraniční zdroje. Potřebné je též získávání dat srovnatelných v rámci EU (státy, které používají definici ETHOS).

Kroky:

1. Zadání a vypracování analýzy zaměřené na vyhodnocení existujících a chybějících dat (VÚPSV).

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziresortní pracovní skupinou

2. Nastavení spolupráce VÚPSV a Meziresortní pracovní skupiny, vzájemné pravidelné setkávání nad průběžnými výstupy analýzy, plánování dalšího postupu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziresortní pracovní skupinou

3. v rámci pravidelných setkání Meziresortní skupiny vyhodnocování potřeb realizace analýz/výzkumů zaměřených na doplnění chybějících dat a pořádání výzkumných konferencí, financovaných z OPZ.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Plnění opatření:

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení spolupracuje s VÚPSV a se zahraničními partnery a využívá také kontaktů se zastřešujícími mezinárodními organizacemi, které působí v oblastech sociálního bydlení a ukončování bezdomovectví, ke zprostředkování zahraničních poznatků z těchto oblastí. Díky spolupráci se zahraničními subjekty realizujícími místní programy sociálního bydlení, navázané zejména během zahraničních cest uskutečněných v předchozích obdobích, jsou získávány nejaktuálnější podklady na daná témata.

Podklady jsou zpracovávány a předávány obcím spolupracujícím v rámci projektu při realizaci místních systémů sociálního bydlení v ČR a jsou také zveřejňovány na webových stránkách projektu. Pracovníci projektu MPSV se rovněž zúčastňují mezinárodních akcí a aktivit pořádaných evropskými organizacemi, jako jsou FEANTSA (European Federation of National Organisations Working with the Homeless), Housing Europe a Housing First Europe Hub. Ve dnech 8.-9. 10. 2020 proběhlo online formou Peer Review Evropské Komise na téma poskytování sociálního bydlení bez zákona.

Stav nedostupnosti některých podstatných údajů o rozsahu a povaze bezdomovectví v ČR reflektovaly přípravy dvou výzkumů, které probíhaly rovněž v rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení. Výzkumy zacílené na vybrané skupiny osob v bytové nouzi budou uskutečněny v návaznosti na „Výzkum bezdomovecké populace v ČR s přihlédnutím k ekonomické aktivitě v závislosti na fázích životního cyklu“, který pro MPSV realizoval Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV). Cílem je pokrýt zbývající kategorie osob bez domova podle definice ETHOS, které dosud nebyly zachyceny, takže ve výsledku budou podrobeny zkoumání všechny skupiny osob ocitající se dle definice ETHOS v bytové nouzi na území ČR.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Z uvedeného není zřejmé, co je výsledkem realizovaných aktivit a do jaké míry tyto aktivity naplnily opatření 5.4.2d.

Opatření 5.4.2e

5.4.2e Šíření informací a dobré praxe o řešení problematiky bezdomovectví mezi tvůrci sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MV, OSZ, SMO ČR, AK ČR, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na 5.4.2i (viz níže).

Plnění opatření:

Šíření informací a dobré praxe o řešení problematiky bezdomovectví je jednou z klíčových aktivit projektu MPSV Podpora sociálního bydlení. Mezi hlavní a dlouho běžící aktivity pak patří především provoz webových stránek projektu Podpora sociálního bydlení (www.socialnibydeni.mpsv.cz) a facebookové stránky „Sociální bydlení v ČR“.

Tyto zmíněné platformy slouží jako hlavní komunikační média projektu, skrze která jsou zájemcům sdělovány důležité novinky (dobrá praxe v ČR, podpora Housing First, pozvánky na workshop a webináře, obecné aktuality, dokumenty a materiály ke stažení atd.). O zájmu o informovanost návštěvníků ohledně tématu sociálního bydlení svědčí i fakt, že webové stránky ve sledovaném období navštívilo více než 12.500 unikátních návštěvníků a facebookovou stránku projektu aktivně sleduje pravidelně více než 1.300 uživatelů Facebooku. Obsah webových stránek je průběžně rozšiřován, aktualizován a doplňován, stejně jako facebooková stránka. Proběhly dva regionální workshopy spolupráce, konkrétně v Olomouci a v Pardubicích.

S nástupem koronavirové krize vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci projektu několik informativních letáků. První z nich, který vyšel v březnu, nesl název „Co dělat, když vám hrozí ztráta bydlení kvůli situaci spojené s COVID-19“. Leták nabízel odpovědi na nejčastější otázky, a hlavně konkrétní odkazy na pomoc. K letáku navíc na webu projektu přibývaly další užitečné odkazy na konkrétní pomoc. Následně pak koncem měsíce března vyšlo nové vydání Zpravodaje sociálního bydlení. Ten se zaměřil především na pomoc související s pandemií COVID-19 a dále na projekty Housing First či na dobrou praxi v souvislosti se sociálním bydlením.

Začátkem dubna pak projekt započal s realizací pravidelných on-line webinářů, které tak dočasně nahradily workshopy projektu kvůli pandemii COVID-19. Webináře se z důvodu intenzivních fází projektů z výzvy č. 108 zaměřují především na okolnosti přístupu Housing First. Webináře se těší velké přízni sledujících a jsou po živém odvysílání ihned dostupné na YouTube kanálu projektu (více viz KA 10). V půlce měsíce dubna následně vyšel druhý leták projektu související s COVID-19, a sice leták „FAQ pro sociální pracovníky v souvislosti s COVID-19“. Leták obsahuje převážně nejčastější dotazy sociálních pracovníků a následné odpovědi. Stejně jako u minulého letáku, i k tomuto pravidelně přibývaly na webu projektové činnosti MPSV další užitečné odkazy. Ke konci dubna pak vyšel třetí a poslední leták projektu ke COVID-19: „Domácí násilí a sexuální zneužívání v prostředí lidí bez domova nebo lidí ohrožených ztrátou bydlení“. Materiál byl překladem zahraničního letáku a byl určen především pro sociální pracovníky, kteří zde najdou rady, jak ve zmíněných případech postupovat či kam postižené osoby nasměrovat.

I v tomto monitorovacím období projekt pokračoval v pravidelných webinářích, které z důvodu pandemie Covid-19 nahradily workshopy na různá témata. Webináře se pravidelně věnují jak sociálnímu bydlení, tak specifikům přístupu Housing First. V rámci sledovaného období webináře zaznamenaly více než 5.500 shlédnutí a přibylo 67 nových odběratelů.

Webináře/akce v období 7-12/2020:

- 03. 09. 2020 Webinář – Nejčastější dotazy na řídicí orgán OPZ (62 zhlédnutí)
- 09. 09. 2020 Konference: Sociální bydlení v českých obcích – zkušenosti z praxe (120 účastníků na místě, 851 zhlédnutí online – sečteny všechny tři záznamy konference)
- 17. 09. 2020 Webinář – Hledání sociálních bytů na soukromém trhu (279 zhlédnutí)
- 29. 09. 2020 Webinář – Podpora mladých lidí opouštějících náhradní péči (204 zhlédnutí)
- 14. 10. 2020 Webinář – Podpora lidí se zkušeností s násilím v blízkých vztazích (286 zhlédnutí)
- 29. 10. 2020 Webinář – Párování sociálních pracovníků a klientů (254 zhlédnutí)
- 04. 11. 2020 Webinář – Dávky na bydlení, I. díl (523 zhlédnutí)
- 25. 11. 2020 Webinář – Kde může klient ušetřit? (172 zhlédnutí)
- 02. 12. 2020 Webinář – Evaluace projektu Podpora sociálního bydlení, zpráva B (167 zhlédnutí)
- 09. 12. 2020 Webinář – Dávky na bydlení, II. díl (279 zhlédnutí)
- 11. 12. 2020 Webinář – Otevřený dialog – teorie a praxe (odloženo na 1.Q 2021)
- 14. 12. 2020 Webinář – Otevřený dialog – praktická ukázka intervize (211 zhlédnutí)
- 17. 12. 2020 Webinář – Hranice práce s klientem a prevence proti vyhoření (355 zhlédnutí).

Šíření a sběr dobré praxe probíhá na OSZ kontinuálně za spolupráce s lokálními konzultanty. Během roku 2020 byla popsána řada postupů, jež se realizuje v rámci řešení problematiky bezdomovectví. Tyto postupy budou prezentovány mj. v Příručce dobrých praxí, jež vyjde v následujícím roce.

Mezi dobré praxe vyhodnocené v oblasti bydlení je například výkup bytů městem ve městě Chomutov, jednotné kontaktní místo pro bydlení na Praze 7, komplexní systém sociálního bydlení v Ostravě, pravidelné setkávání společenství vlastníků v Chomutově, program kontaktní sociální práce v Liberci aj.

Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji a stárnutí populace byla v roce 2018 vyslána do mezirezortního připomínkového řízení Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018-2022. V rámci vypořádání připomínek došlo ke změně názvu na Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2020-2025 (dále jen „STRAPS“). Po vypořádání připomínek byl STRAPS předložen v březnu 2020 vládě, kde dosud na schválení. Tento dokument navazuje na „Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017“.

Jedná se o meziresortní dokument, který se soustředí zejména na zvýšení povědomí společnosti o stárnutí, důstojné finanční zajištění ve stáří; dostupné a bezbariérové bydlení; integraci sociální a zdravotní péče a podporu zdraví obyvatelstva; podporu neformální péče; podporu flexibility a mobility na trhu práce; prevenci sociální izolace, podporu mezigeneračních vztahů a dobrovolnictví; odstraňování bariér ve veřejném prostoru; ochranu lidských práv seniorů a osvětu a medializaci problematiky stárnutí.

MPSV vyhlásilo také dotační program „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“ pro rok 2020. Cílem dotačního programu je podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností, spočívající především v hájení zájmů a práv seniorů a aktivitách směřujících ke společenskému uplatnění seniorů. Dotace ze státního rozpočtu se poskytuje na realizaci projektů NNO, které přispívají k naplňování cílů státní politiky vyplývajících především z hlavních oblastí státní dotační politiky vůči NNO, které vláda schválí na příslušný rozpočtový rok. V rámci tohoto Programu budou podporovány 2 podprogramy: Podprogram na podporu veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací, Podprogram na podporu kapacit střešních seniorských a proseniorských organizací. V rámci prvního podprogramu budou podporovány aktivity spojené s tématy: dobrovolnictví, aktivizace seniorů a mentoring, informační a osvětová činnost na podporu plnohodnotného života seniorů, poradenství a právní pomoc v oblasti ochrany lidských práv seniorů, a nakonec podpora mezinárodní spolupráce a zapojení se do činnosti v mezinárodních organizacích hájících zájmy seniorů. Druhý podprogram nabízí možnost čerpat dotace k financování nákladů směřujících k podpoře střešních seniorských a proseniorských nestátních neziskových organizací, aby se staly kompetentními, kvalifikovanými a legitimními subjekty, zastupujícími zájmy svých členů navenek a zprostředkujícími informace, zkušenosti a znalosti mezi svými členy a dalšími nestátními neziskovými organizacemi. Celkem bylo v roce 2020 podpořeno 46 projektů.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2f

5.4.2f Sociální začleňování bezdomovců s podporou podnikatelského sektoru (podpora sociálního podnikání zaměřeného na bezdomovce nebo osoby ohrožené ztrátou bydlení, programy zaměstnávání cílové skupiny, veřejně prospěšné činnosti podniků) a zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli.

Termín: od 1. pol. roku 2014.

Kroky:

1. Při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) reflektovat bezdomovectví jako sociální znevýhodnění vedoucí k sociálnímu vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením. Podpora sociálního podnikání zaměřená na bezdomovce a osoby ohrožené bezdomovectvím: na úseku politiky zaměstnanosti je nutná podpora konkrétních znevýhodněných osob, nikoliv podnikatelských subjektů, a to i v případě podpory sociální ekonomiky (na bázi účelně vytvářených pracovních míst) bude probíhat v rámci podpory znevýhodněných osob prostřednictvím nástrojů APZ, tedy dle výše uvedeného bodu.

2. Podpora sociálního podnikání bude řešena prostřednictvím OPZ (investiční priority 2.1, specifický cíl 2 - rozvoj sektoru sociální ekonomiky). Bezdomovci jsou v současném období jednou z cílových skupin, na kterou mohou být zaměřeny podniky v rámci podpory sociálního (integračního) podnikání. V OPZ je předpoklad, že budou opět explicitně uvedeni ve vyhlašovaných výzvách jako cílová skupina pro tento typ projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli

Termín: V roce 2014 proběhne příprava výzev, předpokládaný termín vyhlášení 1. pol. roku 2015.

Plnění opatření:

Na IP 1.1 OPZ bylo v roce 2020 realizována řada soutěžních projektů na podporu zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce. Realizátory těchto projektů jsou neziskové, poradenské a vzdělávací organizace. Mezi podpořenými cílovými skupinami jsou osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, osoby opouštějící institucionální zařízení, osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby ohrožené závislostmi, tzn. skupiny, u nichž je zvýšené riziko bezdomovectví. Například po zmíněné skupiny bylo v roce 2020 v realizaci 35 lokálních projektů v úhrnu za cca 170 mil. Kč ve výzvách č. 75 a 90.

Zákon o sociálním podnikání

Zákon o sociálním podniku připravoval Úřad vlády ČR ve spolupráci s MPSV a MPO. Zástupci MPO se aktivně spolupodíleli na tvorbě návrhu paragrafového znění zákona prostřednictvím pracovní skupiny, která byla za tímto účelem zřízena při Úřadu vlády.

Hlavním cílem tohoto zákona je stanovit pravidla pro přiznání statusu sociálního podniku a výhod poskytovaných těmto podnikům. Podstatou zákona o sociálním podniku je, aby jakýkoliv malý či střední podnik, který splní dané podmínky a prokáže realizaci podpořeného projektu zaměstnávání osob ze znevýhodněných skupin obyvatelstva, tedy i bezdomovců, byl zvýhodněn oproti jiným žadatelům, kteří v projektu tento typ pracovních míst nevytvoří.

Dopisem pana premiéra ze dne 19. srpna 2019 bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí požádáno o přípravu předmětné právní úpravy. Pan premiér v rámci změny gesce nepřidělil žádnému z resortů spolugestorství. V únoru 2020 bylo MPO požádáno resortem MPSV o součinnost na dotazníkovém šetření k zákonu o sociálním podniku. tato spolupráce proběhla v témže měsíci.

Program Záruka 2015 až 2023 – podpora pro sociální podnikatele

MPO vytváří příznivé podnikatelské prostředí kontinuálně pro všechny podnikatelské subjekty. V únoru 2015 vyhlásilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) I. Výzvu programu Záruka 2015 až 2023 (Program), jehož cílem je podpořit přístup malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům na realizaci jejich podnikatelských projektů formou záruky poskytované prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., přičemž jedna ze zvýhodněných forem podpory programu je určena výhradně pro sociální podnikatele. Malí a střední podnikatelé mohou získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru až do výše 20 mil. korun na dobu až 8 let a sociální podnikatelé k zaručovanému úvěru i finanční příspěvek až do výše 500 000 Kč. Výše záruky dosahuje až 80 % jistiny zaručovaného úvěru.

V roce 2020 pokračovala realizace Programu na základě již IV. Výzvy. V tomto programu bylo v roce 2020 (údaje k 30.9.2020) poskytnuto celkem 1 415 záruk za bankovní úvěry v objemu 2,59 mld. Kč. Oproti roku 2019 se jedná o výrazný pokles v důsledku krizové ekonomické situace vyvolané šířením koronaviru SARS-CoV-2., což se projevilo i na de facto nulovém zájmu sociálních podnikatelů, kterým tak byly poskytnuty celkem 3 záruky v objemu 9.000.000,- Kč.

Opatření nemají na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2g

5.4.2g Podpora vzdělávacích programů a projektů realizovaných v rámci základních škol zaměřených na problematiku bezdomovectví (zařazení informací do výuky o tom, co je to bezdomovectví, jak vzniká, kdo je bezdomovec, prevence).

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou a SMO ČR.

Termín: 2015.

Kroky: Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání (RVP ZV) v současnosti obsahuje problematiku, která zahrnuje problematiku prevence bezdomovectví v částech věnovaných rozvoji aktivního občanství, finanční gramotnosti a sociálního citění, nicméně je vhodné posoudit její aktuálnost po přijetí Koncepce bezdomovectví. V roce 2015 dojde k aktualizaci dlouhodobého záměru regionálního školství a v návaznosti na to se otevře prostor pro hlubší revizi kurikula (RVP).

Plnění opatření:

V roce 2020 pokračovaly práce na komplexní revizi rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví je zvažováno nejen s ohledem na obsah Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, ale také s ohledem na principy úprav RVP ZV. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské. Problematika bezdomovectví je obsažena v aktuálním RVP ZV ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství. Jedná se především o následující očekávané výstupy:

- VO-9-1-06 Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu.
- VO-9-1-08 Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.
- VO-9-5-05 Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. MPS není zřejmé, jaké vzdělávací aktivity pro žáky ZŠ byly realizovány.

Opatření 5.4.2h

5.4.2h Návrh doporučení pro střední, vyšší odborné a vysoké školy sociálního a humanitního směru ohledně výuky a vzdělávání v oblasti bezdomovectví a práci s bezdomovci

Gestor: MPSV + spolugesce MŠMT, Meziresortní pracovní skupina

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: v oblasti odborného a vyššího vzdělávání je klíčové seznámení se se situací bezdomovců, jejich životem nebo důvodech vzniku jejich situace, což pozitivně přispívá nejen k prevenci vzniku bezdomovectví, ale zejména k nestereotypnímu vnímání bezdomovců ze strany široké a odborné veřejnosti.

Kroky:

1. ve spolupráci s MŠMT zmapovat a zhodnotit aktuální stav odborného a vyššího vzdělávání v této oblasti a dohodnout další kroky

Termín: 2016

Plnění opatření:

V roce 2018 došlo ve spolupráci s NÚV (Národní ústav pro vzdělávání) k implementaci témat problematiky identifikace a řešení bezdomovectví do obsahu vzdělávání v rámci pravidelné revize vzdělávacích plánů v oborech sociální činnost a pečovatelské služby („Tvorba a revize kurikulárních dokumentů pro předškolní, základní a střední vzdělávání na národní úrovni“ (Čj.: MSMT-34587/2015-1)).

Rámcové vzdělávací programy (RVP) oborů vzdělání středních škol obecně vytvářejí prostor pro pochopení problematiky bezdomovectví, zejména pro prevenci bezdomovectví u mladé generace v rámci průřezových témat: Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce a v oblastech vzdělání: Společenskovední vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Ekonomické vzdělávání. RVP sice explicitně termín „bezdomovectví“ neuvádějí, ale implicitně tuto problematiku zahrnují kompetence, které jsou RVP jako dílčí výstup vzdělání stanoveny.

Aktuálně probíhá příprava podkladů pro revize RVP pro střední odborné vzdělávání (SOV). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví bude zvažováno nejen s ohledem na obsah Koncepce, ale také s ohledem na principy úprav RVP. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské.

V rámci revizí RVP odborného vzdělávání byl zpracován návrh aktualizace RVP pro obory vzdělání skupiny 75-41-M/01 Sociální činnost a 75-41-E/01 Pečovatelské služby, který zahrnuje také problematiku sociálního vyloučení a bezdomovectví. Úpravy RVP byly projednány ve spolupráci s MPSV.

Vyšší odborné vzdělávání obsahuje danou oblast v akreditovaných vzdělávacích programech především ve skupině oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, konkrétně obor vzdělání 75-32-N/01. Sociální práce a sociální pedagogika. Programy uvedeného oboru vzdělání jsou akreditovány na základě souhlasného stanoviska Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání, která disponuje odborníky na příslušnou problematiku; navíc programy se zaměřením na sociální práci plní minimální standard vzdělavatelů v sociální práci. Problematika bezdomovectví je i součástí různých předmětů/modulů, např. sociální patologie, metody práce s vybranými cílovými skupinami, sociální deviace, cizí jazyk v odpovídajícím rozsahu atd. a tím je zajištěno požadované plnění úkolu.

S ohledem na autonomní postavení vysokých škol MŠMT nemůže ovlivňovat obsah studijních programů na vysokých školách. Rozhodnutí o akreditaci studijních programů vydává Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. MŠMT tak není gesčně příslušné k vydávání rozhodnutí o akreditaci studijních programů, a tedy ani o jejich konkrétním obsahu.

Aktuálně MŠMT participuje s MZ na začlenění tématu Osvěta a vzdělávání pracovníků v problematice bezdomovců, (etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, příprava na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky, práva pacientů atd.), do kvalifikačního standardu a vzorového vzdělávacího programu pro akreditovaný vzdělávací program Diplomovaná všeobecná sestra.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Podle MPS není patrné, jak se pracuje s mládeží v oblasti prevence vzniku bezdomovectví.

Opatření 5.4.2ch

5.4.2ch Zařadit do programů dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a dalších pomáhajících profesí (včetně pracovníků městské policie a Policie ČR, vězeňské služby, v dětských domovech apod.), které přicházejí do kontaktu s touto cílovou skupinou, problematiku bezdomovectví, zaměřenou na specifika této cílové skupiny, za účelem získání hlubšího povědomí o fenoménu bezdomovectví a jeho příčinách a možnostech prevence.

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, MV, AK ČR, APSS ČR a Meziresortní pracovní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2016.

Kroky:

MŠMT má zmocnění na základě § 108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, k akreditaci rekvalifikačních programů. Vzdělávací program musí být pojat jako rekvalifikační, musí vést k získání plné kvalifikace pro výkon určité pracovní činnosti, uplatnitelné na trhu práce. Problematika dalšího vzdělávání sociálních pracovníků je plně v kompetenci MPSV dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT nemá oprávnění v této oblasti pořádat programy v oblasti dalšího vzdělávání sociálních pracovníků ani dalších pomáhajících profesí. Z toho důvodu bohužel nemůže naplnit opatření, které vyplývají z Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020.

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení pokračovaly přípravy vzdělávacího programu pro pracovníky Úřadu práce ČR, obcí i neziskového sektoru, který bude tematicky zaměřen na problematiku řešení bytové nouze a práci s lidmi bez domova a ohroženými ztrátou bydlení. Vzdělávacím programem má úspěšně projít 500 zaměstnanců státní správy, místních samospráv i neziskových organizací, kteří pracují s lidmi v bytové nouzi. Za účelem efektivního zajištění takto rozsáhlého vzdělávacího programu byla v projektu v roce 2019 připravena a zveřejněna veřejná zakázka „Vzdělávání v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení včetně problematiky dávek na bydlení“. Předmětem zakázky je vytvoření metodik pro školení pracovníků i samotná realizace vzdělávání podle takto vytvořených metodik vybraným dodavatelem.

Hlavním tématem vzdělávání bude komplexní popis nástrojů poskytování podpory osob ohrožených ztrátou bydlení v ČR, a to včetně možností poskytování sociálního bydlení, sociální práce, spolupráce klíčových aktérů při práci s klienty a zajištění prevence ztráty bydlení i pomoci při hledání nového bydlení.

V roce 2020 mělo platnou akreditaci MPSV 15 vzdělávacích programů určených převážně pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách s obsahem vztahujícím se k tématu bezdomovectví.

Ministerstvo vnitra v rámci své působnosti každoročně vyhlašuje dotační Program prevence kriminality na místní úrovni, v rámci něhož jsou podporovány a financovány resocializační, informační a vzdělávací projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost, což jsou oblasti či problémy, které ovlivňují i oblast **prevence před ztrátou bydlení a vznik bezdomovectví**.

Nad rámec ale v souladu s návrhy v části 1 Oblast přístupu k bydlení provádí MV kontroly zákonnosti pravidel pro hospodaření s obecními byty, a to v souladu s opatřením 3.3.1.2 Akčního plánu Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016–2020.

Obce nemají povinnost pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce vydávat. Obce se sice starají mj. o uspokojování potřeb bydlení svých občanů (ust. § 35 odst. 1 a 2 zákona o obecním zřízení), ale zákon nikde nestanoví, jakou formou to mají provádět. Pokud obce pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce vydají, není nikde stanoveno, co mají obsahovat a nejsou ani stanoveny požadavky na jejich formální úpravu.

Ministerstvo vnitra posuzuje soulad zjištěných pravidel zejm. s následujícími právními předpisy:

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků,
- úplné znění usnesení předsednictva ČNR, zveřejněného pod č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků,
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů,

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (v případě bytů postavených z dotací, popř. jiných obdobných prostředků).

K výše uvedenému je nutné připomenout, že ne všechna porušení zákona jsou dozorovatelná Ministerstvem vnitra. V případě porušení norem občanského, obchodního nebo pracovního práva ust. § 124 odst. 6 obecního zřízení neumožňuje užití dozorových opatření ze strany Ministerstva vnitra. Ministerstvo vnitra v těchto případech pouze obec na porušení zákona upozorní a doporučí jí uvedenou nezákonnost dobrovolně napravit.

Tabulka č. 6: Posuzovaná bytová pravidla

Posuzovaná bytová pravidla	Počet kontrol výkonu samostatné působnosti obcí	Počet bytových pravidel zajištěných při kontrole	Bytová pravidla zajištěná na základě podnětu	Bytová pravidla dobrovolně zaslána obcí	Počet posuzovaných pravidel celkem
k 11. 12. 2020	90	16	8	12	36

*Zdroj: MV

Tabulka č. 7: Výsledek posouzení bytových pravidel

Výsledek posouzení bytových pravidel	Počet posuzovaných pravidel celkem	Bytová pravidla souladná se zákonem	Bytová pravidla v rozporu se zákonem
k 11. 12. 2020	36	5	31

*Zdroj: MV

Tabulka č. 8: Průběh nápravy bytových pravidel v rozporu se zákonem

Průběh nápravy bytových pravidel v rozporu se zákonem	Bytová pravidla rozporná se zákonem	Rozpor se zákonem - mimo dozorové kompetence MV	Předem zasláný návrh – bez dalších opatření	Dobrovolné zrušení bytových pravidel bez náhrady	Dobrovolná novelizace bytových pravidel	Zahájení dozorových opatření ze strany MV	V řešení
K 11. 12. 2020	31	1	7	4	10	1	8

*Zdroj: MV

MŠMT má na základě §108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, zmocnění k akreditaci rekvalifikačních programů. Vzdělávací program musí být pojat jako rekvalifikační, musí vést k získání plné kvalifikace pro výkon určité pracovní činnosti uplatnitelné na trhu práce. Problematika dalšího vzdělávání sociálních pracovníků je plně v kompetenci MPSV dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT nemá oprávnění v této oblasti pořádat programy v oblasti dalšího vzdělávání sociálních pracovníků ani dalších pomáhajících profesí, které přicházejí do styku s danou cílovou skupinou.

V oblasti vzdělání pedagogických pracovníků je zajišťováno vzdělávání Národním pedagogickým institutem České republiky (přímo řízená organizace MŠMT). Komplexní informace k oblasti podpory finančního vzdělávání a finanční gramotnosti jsou zveřejněny zde: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>. NPI ČR realizuje také vzdělávací programy, které se zabývají rizikovým chováním a výchovou k občanství, které mohou pedagogičtí pracovníci využít ve vzdělávacích oblastech vhodných v předcházení vzniku bezdomovectví.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2i

5.4.2i Provádění osvětových aktivit v oblasti bezdomovectví zaměřených na širokou veřejnost informujících také o specifikách jednotlivých skupin bezdomovců (starší osoby, mladí, ženy, příslušníci národnostních menšin, osoby se zdravotním postižením, LGBT osoby).

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, AK ČR, MV, MLP, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Ve společnosti převládá velice kritický a stereotypní názor na bezdomovce. Změnit tento pohled je otázka dlouhodobé práce skrze zviditelňování příkladů dobré praxe a cílené informační, osvětové a vzdělávací aktivity. Problematika bezdomovectví nemá jednoduché řešení a vyžaduje vícerozměrný přístup se zapojením veřejné správy, občanské společnosti, výzkumné a vědecké veřejnosti i bezdomovců samotných (zde se nabízí prezentace samotnými bezdomovci – divadlo, sportovní utkání, soutěže, časopisy apod. jako součást sociálního začleňování). Zásadní pro předcházení bezdomovectví je osvěta, tj. cílené působení na celou veřejnost. Nezbytné je také cílené dlouhodobé působení na instituce a osoby, které s bezdomovci pracují, či se zabývají bezdomovectvím. Významnou roli zde hraje koordinovaná spolupráce a výměna informací mezi aktéry (např. ve formě pořádání seminářů, školení a různých kurzů).

Kroky:

1. Zavedení spolupráce aktérů se zastřešujícím subjektem veřejné správy v oblasti sociálního začleňování a propojení teoretického rozměru akcí s praktickými zkušenostmi.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 2014

2. Vytvoření webové stránky (MPSV) s aktuálními informacemi a příklady dobré praxe, šíření informací prostřednictvím odborných seminářů zaměřených na tvůrce sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

3. Propojení s kampaní osvěty pro veřejnost.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

Plnění opatření:

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení v roce 2020 pokračoval v informační kampani, zaměřené na propagaci a sdílení informací o sociálním bydlení a řešení bezdomovectví, v rámci své klíčové aktivity KA 09 Informační podpora sociálního bydlení. Za tímto účelem mimo jiné provozuje webové stránky www.socialnibydeni.mpsv.cz a facebookové stránky Sociální bydlení v ČR. Obě platformy slouží k informování všech cílových skupin projektu, mezi které patří nejen odborníci a profesionálové z dané oblasti (pracovníci státní správy a samospráv, nevládní neziskové organizace, pomáhající profese, akademická obec), ale i široká veřejnost, včetně lidí v sociální tísní a lidí ohrožených ztrátou bydlení. Návštěvníci webových stránek mají k dispozici příklady dobré praxe, soupis často kladených otázek s radami, jak postupovat v situaci bytové nouze, a mohou se také prostřednictvím těchto stránek přímo obracet na Kontaktní centrum projektu s žádostí o konzultaci, radu nebo informace. Dále webové stránky zprostředkovaly řadu metodických, analytických a koncepčních materiálů, které se tématem sociálního bydlení, ale i širší problematikou bezdomovectví, zabývají na základě aktuálních vědomostí a poznatků.

Dále byla v projektu MPSV Podpora sociálního bydlení publikována další tři čísla elektronického Zpravodaje sociálního bydlení, která v roce 2020 obdrželo více než 1 000 odběratelů z řad odborné i laické veřejnosti a která byla v rámci některých organizací distribuována ještě i dalším zájemcům. Obsahem jednotlivých čísel byly, vedle pravidelných rozhovorů s představiteli obcí realizujícími místní systémy sociálního bydlení a série příkladů dobré praxe v sociálním bydlení, také články a informace o aktuálních dokumentech, výzkumech a dalších aktivitách realizovaných tímto projektem MPSV, jako např. o postupném rozšiřování konceptu sociálního bydlení Housing First v ČR, výzkumu bezdomovectví, výzkumu sousedství a postojů k sociálnímu bydlení.

Na období od 14. října 2020 do 23. 12. 2020 připravil projekt facebookový seriál kazuistik – příběhů inspirovaných skutečnými osudy lidí, kterým sociální bydlení pomohlo k lepšímu a kvalitnějšímu životu. Seriál kazuistik měl za úkol upozornit a zdůraznit úlohu sociálního bydlení ve společnosti a že se do nouze spojené s bydlením může dostat každý člověk. Příběhy byly zveřejňovány pravidelně každou středu a zaznamenaly velký počet oslovených lidí (až 2.000 lidí na jeden příspěvek) na Facebooku a také byly často sdíleny (až 7 sdílení na jeden příspěvek), i samotným MPSV. Celé příběhy jsou dostupné také na webu projektu.

Zpravodaj sociálního bydlení v rámci tohoto období vyšel v měsíci říjnu. Obsahem byla primárně konference projektu s názvem „Sociální bydlení v českých obcích – zkušenosti z praxe“, Výzkum osob bez domova, dobrá praxe týkající se soc. bydlení či projekty Housing First. Zpravodaj byl komunikován jak na facebookové stránce projektu, tak na webu. Byl také rozeslán na více než 1.000 e-mailových adres, které se o odběr novinek a Zpravodaje přihlásily. Zároveň ke konci roku probíhala finalizace textů pro Zpravodaj, který bude distribuován v lednu 2021.

16. a 26. 11. 2020 byly odvysílány 2 díly seriálu TV Nova „Ordinace v růžové zahradě“, kde sehrálo hlavní roli sociální bydlení a sociální práce. Tyto dva díly byly připraveny v rámci spolupráce TV Nova a projektu Podpora sociálního bydlení. Jak již bylo zmíněno, dějová linka byla primárně o pomoci lidem v nouzi prostřednictvím sociálního bytu a sociální práce. V seriálu se také objevily materiály projektu Podpora sociálního bydlení či jeho webové stránky. Díky této spolupráci se projekt a jeho aktivity dostaly mezi širokou veřejnost.

V prosinci, v rámci spolupráce s časopisem Moderní obec, vydal projekt ve stejnojmenném médiu článek pojednávající především o konferenci projektu s názvem „Sociální bydlení v českých obcích – zkušenosti z praxe“, která se odehrála 9. září 2020. Článek byl shrnutím celé konference a vyzdvihnul také její úspěšnost a zájem o ni. Díky této spolupráci se projekt dostal do povědomí zejména zaměstnancům obecních úřadů, starostů apod. V tomtéž vydání byl publikován i článek města Plzeň o jednotném kontaktním místě pro bydlení, jež je výstupem spolupráce s projektem MPSV nebo hlavní rozhovor se starostou Veselíčka, jenž chválí spolupráci s MPSV a popisuje hlavní přínosy tohoto projektu pro malou obec.

Činnosti MPSV související se zvyšováním prestiže sociální práce a obecného povědomí o činnosti sociálních pracovníků jsou primárně soustředěny do aktivit projektu v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“.

Profesionalita, profesní hrdost a prestiž sociální práce jsou směrem k sociálním pracovníkům posilovány prostřednictvím zvyšování jejich odborných kompetencí, a to pořádáním odborných akcí, kterými jsou Jarní a Podzimní škola sociální práce, odborné konference a semináře, odborný kurz zaměřený na mediální dovednosti a odborné publikace a články, zejména pak publikace Sešity sociální práce. Dále pokračuje udílení ocenění „Gratias“ určené sociálním pracovníkům z praxe, které bylo v březnu 2020 uděleno po třetí, a to u příležitosti Světového dne sociální práce. Pozitivní propagace a zvyšování informovanosti o možnostech a přínosech sociální práce jsou realizovány v rámci osvětových aktivit, zejména pak prostřednictvím 11 videospotů upozorňujících na některé životní situace, v nichž je vyhledání podpory a pomoci sociálního pracovníka možné a přínosné. Ve spojení s tématem bezdomovectví se jedná konkrétně o videospot na téma: Sociální práce s lidmi bez domova.

Od roku 2018 vydává projekt ve spolupráci s oddělením koncepce sociální práce a vzdělávání newsletter, ve kterém přibližuje sociálním pracovníkům aktuální dění na MPSV a činnost projektu. Projekt v roce 2020, tedy v době šíření nemoci Covid-19, podporoval sociální pracovníky v jejich práci prostřednictvím facebookového profilu projektu – upozorňoval na aktuální opatření, nařízení vlády, doporučené postupy. V tomto období byly vydány dva mimořádné newslettery, které měly za cíl pomoci sociálním pracovníkům při výkonu jejich profese, a to včetně sociální práce v terénu v tomto náročném období. Veškeré výstupy a informace o projektu jsou dostupné na webu www.budmeprofi.cz a www.mpsv.cz či projektovém facebooku www.facebook.com/budmeprofi.

MPSV ve spolupráci s Odborem biologické ochrany Těchonín Armády ČR připravilo krátká videa s praktickými informacemi a názornými ukázkami pro zaměstnance sociálních služeb s názvem – Jak na Covid-19. Cílem této série je předat co nejširšímu okruhu zaměstnanců sociálních služeb názorné informace a principy, aby především získali jistotu, že postupují správně, či se vyvarovali nejčastějších chyb. Prostřednictvím on-line formy se zkušenosti odborníků dostanou k co největšímu počtu zaměstnanců, a zmírní se tak dopady pandemie Covid-19 na klienty sociálních služeb.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Dle MPS jsou materiály těžko dostupné.

Opatření 5.4.2j

5.4.2j Vytvoření konkrétních a jasných návodů, co dělat v nepříznivé situaci spojené s bydlením, pro osoby ohrožené ztrátou bydlení, bezdomovce, pro pracovníky ve zdravotních a sociálních službách, zaměstnance ÚP ČR, členy městské policie a Policie ČR aj.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní skupinou pro řešení problematiky bezdomovectví, OSZ, MMR, MZ, MV, ÚP ČR, Veřejným ochráncem práv, zařízeními sociálních a zdravotních služeb a dalšími relevantními subjekty.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Zvážení možnosti financování opatření z prostředků současného OP Lidské zdroje a zaměstnanost/OP Technická pomoc/OPZ (2014 – 2020).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2014

2. Zjištění potřeb a zkušeností aktérů z praxe.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2. pol. 2014

3. Vytvoření (jednoduchých a uživatelsky přístupných) návodů pro různé nepříznivé situace spojené s bydlením (při zvážení míry variability těchto situací).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

4. Distribuce uvedených návodů jednotlivým přímým aktérům, osobám ohroženým bezdomovectvím a bezdomovcům.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina (tj. včetně OSZ, MMR, MV, MZ, ÚP ČR, SMO ČR aj.)

Termín: 2. pol. 2015

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení byly vypracovány metodické materiály obsahující konkrétní postupy řešení nepříznivých situací spojených se ztrátou nebo ohrožením ztrátou bydlení, které jsou využitelné nejen sociálními pracovníky obcí, ale i příslušníky dalších profesí pracujících s osobami v bytové nouzi. Jedním z klíčových výstupů projektu se stala Metodika sociální práce v sociálním bydlení, která byla v uplynulém období dokončena a distribuována do všech krajů a obcí s rozšířenou působností.

Metodika představuje širokou škálu nástrojů využitelných při řešení všech problémových okruhů spjatých s bytovou nouzí, mezi něž patří i nástroje zaměřené na prevenci ztráty bydlení a bezdomovectví, podporu osob v bytové nouzi a osob bytovou nouzí ohrožených i práci s jednotlivými cílovými skupinami v sociálním bydlení. Dále byla v projektu zveřejněna metodika Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení, která přehlednou formou a s využitím detailních informací přibližuje postupy práce v problémových oblastech, jako jsou technické a hygienické standardy bytů, poskytování dávek na bydlení a spolupráce místních aktérů v rámci místních sociálních a bytových politik. Byla také dokončena Metodika pro pracovníky Úřadů práce ČR související se systémem sociálního bydlení. Jejím cílem je všem zaměstnancům ÚP ČR poskytnout komplexní informace o možnostech řešení nepříznivých sociální situací spjatých s problematikou bydlení, a to v kontextu se stávajícím systémem sociálního bydlení a s cílem sociálního začleňování osob, s nimiž se zaměstnanci ÚP ČR každodenně setkávají.

V roce 2020 byla zveřejněna Metodika pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení. Jejím cílem je, vedle seznámení čtenářů se všemi možnostmi, kompetencemi a aktéry v rámci bytové politiky a poskytování sociálního bydlení, zejména zprostředkovat podněty a návody, jak se dá účinná spolupráce v praxi realizovat, přičemž je zdůrazněna efektivita této spolupráce.

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení se ze své podstaty zaměřuje na získávání a šíření informací v této oblasti. Kromě metodických materiálů, výzkumů a analýz pro odbornou veřejnost se zaměřuje i na osvětu pro širší veřejnost. Dříve publikoval v Deníku sérii inzerátů s příběhy lidí, které před ztrátou bydlení zachránil sociální byt, podobně představil příběhy seriál kazuistik na facebookovém profilu projektu. V roce 2020 byly odvysílány i 2 díly seriálu Ordinace v růžové zahradě, která má sledovanost okolo 1 mil. diváků, se zaměřením na rizika související se ztrátou bydlení, domácím násilím a potřebností sociální práce. Dále vyšla každý rok 3 vydání Zpravodaje sociálního bydlení, který čte více než 1.000 odběratelů a je dále šířen díky spolupracujícím subjektům, jako je např. Národní síť zdravých měst apod. Bylo publikováno několik článků o přínosu sociálního bydlení v časopise Moderní obec, který čtou převážně zástupci samospráv, přičemž další vyjdou v roce 2021. v roce 2020 byla připravena veřejná zakázka na Sčítání osob ve vybraných kategoriích klasifikace ETHOS (bez domova, nevyhovujícího bydlení a nejistého bydlení), která nebude možná z důvodu pandemie realizována v roce 2021, ale až v roce 2022.

Konkrétní návody a jasné návody vznikají v rámci spolupráce v lokalitách, jsou spjaty s konkrétními potřebami měst a obcí. Postupy jsou interně diskutovány v rámci expertních skupin OSZ a přenášeny do lokalit. Agenda se odehrává především v regionálních centrech, které nejlépe dokáží podpořit a zacílit pomoc místním aktérům. Mezi tyto návody lze zařadit specifický problém v bydlení spojený se společenstvími vlastníků bytových jednotek, jimž majitelé (typicky investičních) bytů dlouhodobě neplatí povinné poplatky. Tento se dlouhodobě řeší v Regionálním centru západ, kde se zvyšuje počet společenství neschopných kvůli dlužným příspěvkům platit provoz a opravy společných částí bytového domu.

Úřad práce ČR úzce spolupracuje se sociálními pracovníky obcí a v rámci vzájemné spolupráce hledají konkrétní řešení pro klienta, který je ohrožený ztrátou bydlení. V roce 2020 Úřad práce ČR ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy, Českým červeným křížem a dobrovolníky z neziskových organizací řešil zajištění prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi osob bez přístřeší, které Magistrát ve spolupráci s dalšími aktéry umisťoval do několika humanitárních ubytovacích zařízení v době pandemie, která byla způsobena onemocněním COVID – 19. Umisťováním osob do humanitárních zařízení byla snaha předejít možnému šíření nákazy a také ochrany samotných osob bez přístřeší před touto nákazou. Úřad práce ČR uspořádal online školení k vyplňování žádostí a jejich příloh sociální pracovníky městských částí hlavního města Prahy a další dobrovolníky, kteří pomáhali v terénu osobám bez přístřeší vyplňovat žádosti o dávky. Bylo vyčleněno jedno kontaktní pracoviště Úřadu práce pro přijímání všech žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi od osob bez přístřeší umístěných v zařízeních.

Situace přímého osobního výkonu sociální práce a vzájemné spolupráce mezi všemi aktéry byla v roce 2020 ztížena pandemií způsobenou onemocněním COVID – 19 v jehož důsledku bylo v ČR několikrát vládou ČR vyhlášený nouzový stav. V závislosti na nouzovém stavu byl omezen fyzický osobní kontakt jak mezi zaměstnanci ÚP ČR, tak mezi sociálními pracovníky ÚP ČR a sociálními pracovníky obcí i dalšími spolupracujícími subjekty. Společná jednání byla realizována primárně on-line formou. Omezil se fyzický výkon sociálních šetření i šetření v místě. Došlo však ke zvýšení kontaktu s klienty formou elektronickou e-maily, elektronická podání a zvýšen byl primárně telefonický kontakt. Veškerá opatření směřovala k ochraně zaměstnanců i samotných klientů.

Úřad práce ČR se i roce 2020 řídil stále platnými vnitřními řídicími akty:

Směrnice generální ředitelky z roku 2016: Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů nepojistných sociálních dávek (hmotné nouze) Úřadu práce České republiky“, která upravuje jednotný postup při spolupráci útvarů nepojistných sociálních dávek (hmotné nouze) a útvarů zaměstnanosti krajských poboček Úřadu práce ČR („dále jen ÚP ČR“) a Sdělení generální ředitelky z roku 2017 „Realizace rozšířených kontaktů s UoZ pobírajícími dávky pomoci v hmotné nouzi“.

Jsou jimi rozpracované postupy spolupráce s uchazeči o zaměstnání vyžadujícími zvláštní péči a vedou ke standardizaci realizace rozšířených kontaktů s uchazeči o zaměstnání (dále jen „UoZ“) pobírajících dávky pomoci v hmotné nouzi, zejména těch, u kterých byla iniciována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání, na kontaktních pracovištích Krajských poboček ÚP ČR (dále jen „KoP“).

Účelem součinnosti oddělení nepojistných sociálních dávek – agendy hmotné nouze (dále jen „odd. NSD – HN“) a oddělení zprostředkování a poradenství (dále jen „odd. ZaP“) KoP, **je detailní zjištění informací o UoZ vedoucích k nastavení cílené sociální, poradenské a zprostředkovatelské práce s ním včetně specifikace postupných jednotlivých kroků k dosažení zvýšení jeho zaměstnatelnosti nebo přímo nástupu do zaměstnání.**

Podstatou součinnosti všech zainteresovaných zaměstnanců KrP/KoP je průběžná a komplexní výměna informací o UoZ, efektivní a komplexní řešení situace UoZ v rámci poskytovaných služeb ÚP ČR prostřednictvím individuální práce s UoZ, nastavení přijatelného prostředí pro UoZ vedoucí k odstranění zejména psychických bariér UoZ při jednání, zlepšení schopnosti UoZ sdělit osobní informace a představy o řešení jeho současného stavu, získání důvěry UoZ ohledně skutečného zájmu KoP řešit jeho situaci.

Pokud se v rámci součinnosti odborných útvarů Úřadu práce ČR zjistí, že se uchazeč o zaměstnání nedisponuje bydlením, je daná problematika komunikována se sociálními pracovníky obcí a měst tak, aby postupně mohlo dojít ke zlepšení situace v oblasti bydlení klienta, protože zpravidla bez takové dispozice nedisponuje možností řádně pracovat.

V rámci metodických dnů, workshopů a celostátních porad pořádaných ÚP ČR je na pracovníky apelováno, aby bylo vždy řádně poskytováno základní poradenství klientům, tzn., i v souvislosti s nepříznivou sociální situací spojenou s bydlením. Důraz je kladen na spolupráci se sociálními pracovníky obcí, aby byla nacházena společná řešení pro klienta v nepříznivé sociální situaci anebo jí bylo předcházeno.

Na základě § 35a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), mají pracovníci ÚP ČR povinnost o skutečnosti, že doplatek na bydlení začal být poskytován osobě užívající jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, informovat bez zbytečného odkladu pověřený obecní úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo újezdní úřad příslušný podle místa skutečného pobytu uvedené osoby s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace dotčené osoby. Pracovníci orgánu pomoci v hmotné nouzi informují sociální pracovníky obcí primárně přes formulář „Podnět zahájení sociální práce podle § 35a zákona o pomoci v hmotné nouzi“ (sociální pracovníci mohou využít k předání informací standardizovaný záznam sociálního pracovníka), že konkrétní osoba je vyhodnocena jako případ hodný zvláštního zřetele pro doplatek na bydlení a že je nutné, aby z její strany i s pomocí sociálního pracovníka obce byla vyvíjena aktivita k nalezení standardního bydlení.

V roce 2020 z důvodu pandemie způsobené onemocněním COVID – 19 s ní souvisejících vydaných opatření Vládou ČR, která směřovala k omezení osobních setkávání a upřednostnění elektronické či telefonické komunikace bylo základní poradenství klientům poskytováno telefonicky či prostřednictvím emailové komunikace, vydanými tiskovými zprávami a tištěnými letáky, videospoty a dále také informacemi uvedenými na portále Úřadu práce ČR, např. vyplněnými vzory žádostí o dávky pomoci v hmotné nouzi. Spolupráce mezi subjekty probíhala online tj. byly uskutečněny videokonference, metodické dny skypovou formou. Vzájemná spolupráce probíhala také v rámci pomoci klientovi mezi subjekty telefonicky či emailovou formou.

Opatření nemá na problematiku prosazování rovných příležitostí mužů a žen žádný vliv.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Příloha č. 1: Seznam zkratk

AK ČR	Asociace krajů České republiky
APSS	Asociace poskytovatelů sociálních služeb
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)
ČR	Česká republika
EFRR	Evropského fondu pro regionální rozvoj
EK	Evropská komise
ESF	Evropský sociální fond
ETHOS	Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení
EU	Evropská unie
FVD	Fond dalšího vzdělávání
FEAD	Fond evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám
FEANTSA	Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci
FSV UK	Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
HF	Housing First
IOP	Integrovaný operační program 2007–2013
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014–2020
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
KC	Kontaktní centrum
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
KZPS ČR	Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR
MF	Ministerstvo financí České republiky
MLP	ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu České republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MOP	mimořádná okamžitá pomoc
MPS	Meziresortní pracovní skupina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MSp	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV	Ministerstvo vnitra České republiky
MZ	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NDT	národní dotační titul
NNO	nevládní nezisková organizace
NRP	náhradní rodinná péče
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007–2013
OP PMP	Operační program Potravinová a materiální pomoc

OP Z	Operační program Zaměstnanost 2014–2020
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
OSZ	Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj
OÚ ORP	Obecní Úřad obce s rozšířenou působností
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
RVP ZV	Rámcový vzdělávací programu pro základní vzdělávání
SFPI	Státní fond podpory investic
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SPO	sociálně-právní ochrana
SZSP	standardizovaný záznam sociálního pracovníka
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky
UZS ČR	Unie zaměstnavatelských svazů České republiky
VA	vzdělávací akce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Příloha č. 2: Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Název a jednáací číslo materiálu

Zpráva o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2020

Č. j.: MPSV-2021/59477-226

Stručný popis materiálu

MPSV předkládá v souladu s plněním usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 „Zprávu o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2020“ (dále jen „Zpráva o plnění Koncepce“). Usnesení vlády, kterým byla Koncepce schválena, ukládá ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s dalšími resorty jednou ročně, a to vždy do 30. června, předložit vládě ČR pro informaci zprávu o plnění jednotlivých opatření Koncepce za uplynulý kalendářní rok. Předložená Zpráva byla vypracována na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. Zpráva obsahuje stanoviska „Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce“ (dále jen „MPS“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce. Materiál přináší naplňování Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2020.

1. Týká se materiál postavení fyzických osob?

ANO

NE

Hodnocení

Materiál se netýká postavení fyzických osob a nemá dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis stávajícího stavu – odůvodnění dopadu na fyzické osoby

Dopad na rovnost postavení žen a mužů jako fyzických osob se týká některých opatření ve Zprávě o plnění Koncepce. Tato opatření jsou zejména v oblasti přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb a oblasti přístupu ke zdravotní péči.

Tato opatření mají na postavení žen a mužů jako fyzických osob neutrální dopad.

Jedno opatření, a to 5.1.2g je přímého i nepřímého charakteru.

Doplnění není navrhováno.

2. Je postavení žen a mužů v oblasti, které se materiál dotýká, rovné?

ANO → 3a

NE → 3b

Analýza a popis výchozího stavu

Shrnutí výchozího stavu, kterého se předkládaný materiál týká s ohledem na rovnost žen a mužů, pokud není v materiálu dostatečné, navrhuje se jeho doplnění.

Opatření uvedená ve Zprávě o plnění Koncepce mají neutrální dopad na rovnost postavení žen a mužů.

3a. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti rovné, přináší materiál zhoršení výchozího stavu?

☐ ANO	☐ NE	☒ NE
Materiál přináší zhoršení.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.

Hodnocení

Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

3b. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti nerovné, přináší materiál zlepšení výchozího stavu?

☐ ANO	☐ NE	☐ NE
Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zhoršení.

Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů, neřeší však stávající nerovnosti a tím přispívá k zachování nežádoucího stavu.	Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis případných změn materiálu

Všechna opatření by měla být určena mužům i ženám bez rozdílu a svým záměrem podporují lidskou důstojnost, včetně práva na rovný přístup. K nerovnováze nedochází ani v rámci interakce s dalšími osobami, zejména při poskytování činností sociální práce klientům, a to s ohledem na základní hodnoty a etické principy sociální práce, kterými jsou demokracie, dodržování lidských práv a sociální spravedlnosti.

Další poznámky a připomínky

Otázkou zůstává, zda při praktické realizaci opatření dochází k důslednému zachování rovnosti žen a mužů. i když žen je ve skupině lidí bez domova méně, jejich počty rostou. Je nutné v praxi této problematice věnovat podstatně větší pozornost než doposud, tak aby nebylo ignorováno téma feminizace chudoby.

V oblasti bezdomovectví jsou stejnou měrou složité a krizové situace zasažení muži a ženy. Problematika bezdomovectví se však vyznačuje zcela stěžejními rozdíly z hlediska mužů a žen, kdy muži a ženy jsou ve stejných situacích zasahováni odlišně a jejich problémy mají odlišné dimenze. Analýzy a výzkumy na to poukazují např. v oblasti trajektorií bezdomovectví či dopadech z hlediska mateřství a rodičovství, kdy v české společnosti poskytují péči o děti především ženy. Hlediska mužů a žen se promítají také do oblasti násilí na lidech bez domova. Specificky je pak nutné zmínit problematiku domácího násilí. To je jednou z příčin bezdomovectví žen, které jsou obětí násilí ve své vlastní, původní domácnosti. Oběťmi této situace jsou pak také často děti.